Lei 11,70

ISBN 973-30-0542-8

EDITURA DIDACTICĂ ȘI PEDAGOGICĂ, BUCUREȘTI – 1990

MINISTERUL ÎNVĂȚĂMÂNTULUI

ANA MOTORA – IONESCU

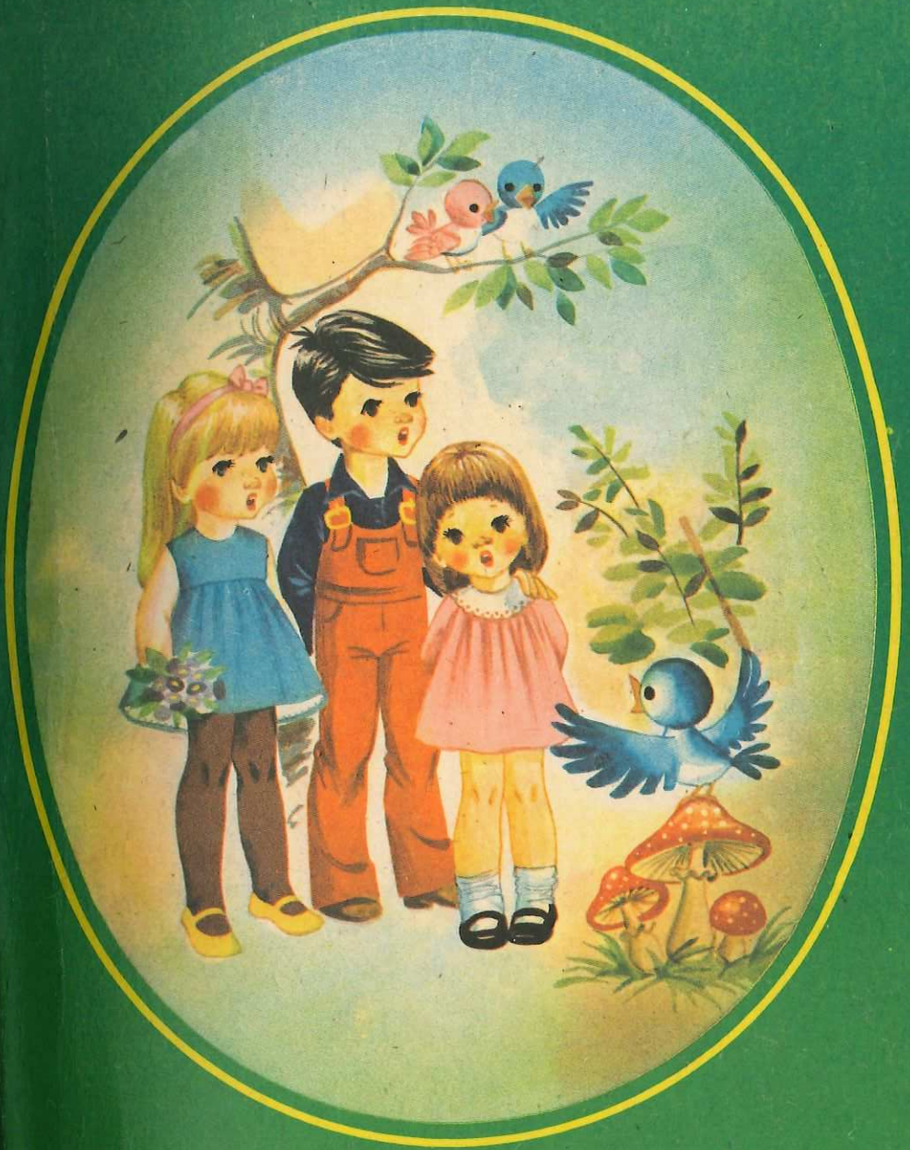

MUZICĂ

Manual pentru clasa a III-a

MINISTERUL ÎNVĂȚĂMÎNTULUI

ANA MOTORA-IONESCU
profesoară emerită

Muzica

Manual pentru clasa a III-a

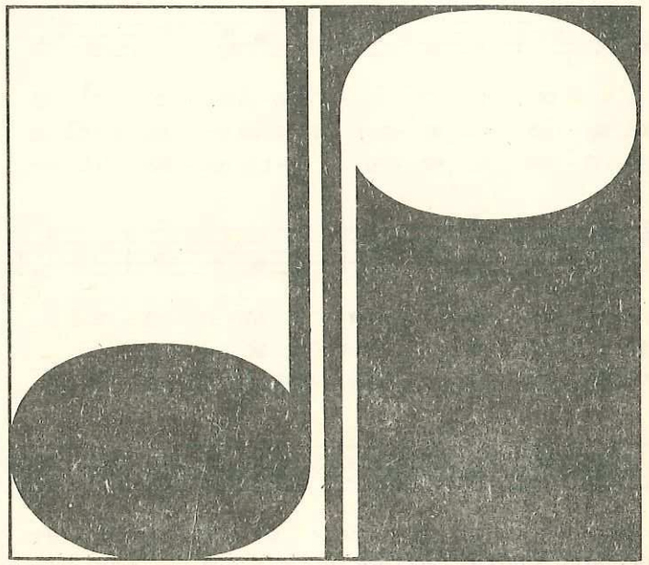

EDITURA DIDACTICĂ ȘI PEDAGOGICĂ BUCUREȘTI

Referenți:

Magdalena Stoica — profesor — București
Vasile Molan — profesor — București
Eugenia Goran — învățătoare grad. I — Liceul „I. Creangă", București

ISBN 973—30—0542—8

Redactor: prof. *Valeria Luchian*
Tehnoredactor: *Viorica Condopol*
Coperta: *Zorina Bâldescu*

IMNUL DE STAT AL ROMÂNIEI

DEȘTEAPTĂ-TE, ROMÂNE!

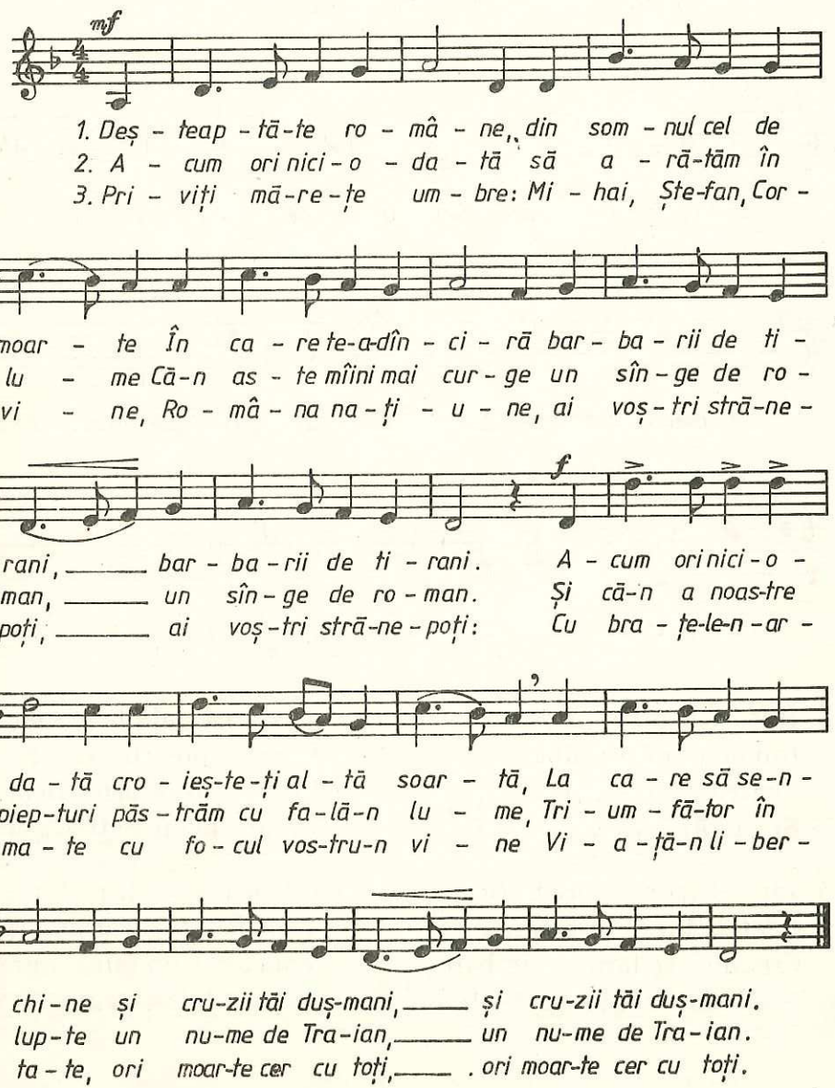

TRICOLORUL

— după auz —

Versurile și muzica: *Ciprian Porumbescu*

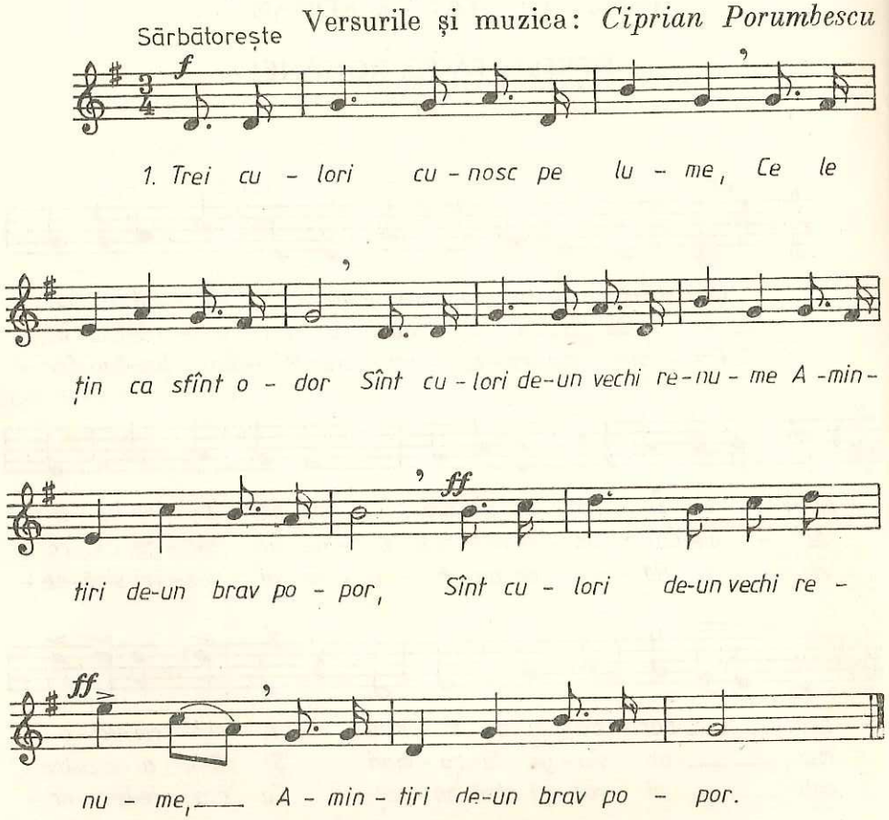

2. Roșu-i focul ce străbate
Inima plină de dor
Pentru sfînta libertate } bis
Și al țării viitor

3. Auriu ca mîndrul soare
Fi-va-l nostru viitor
Pururea-n eterna floare } bis
De-un luciu netrecător

4. Iar albastru e credința
Pentru țară, ce-o nutrim:
Credincioși fără schimbare } bis
Pîn-la moarte vrem să-i fim

5. Cît pe cer și cît pe lume
Vor fi aste trei culori
Vom avea un falnic nume } bis
Și un falnic viitor

6. Iar cînd fraților m-oi duce
De la voi și-o fi să mor,
Pe mormînt atunci să-mi puneți } bis
Mîndrul nostru tricolor

ROMÂNUL

— după auz —

Versurile și muzica: *Ciprian Porumbescu*

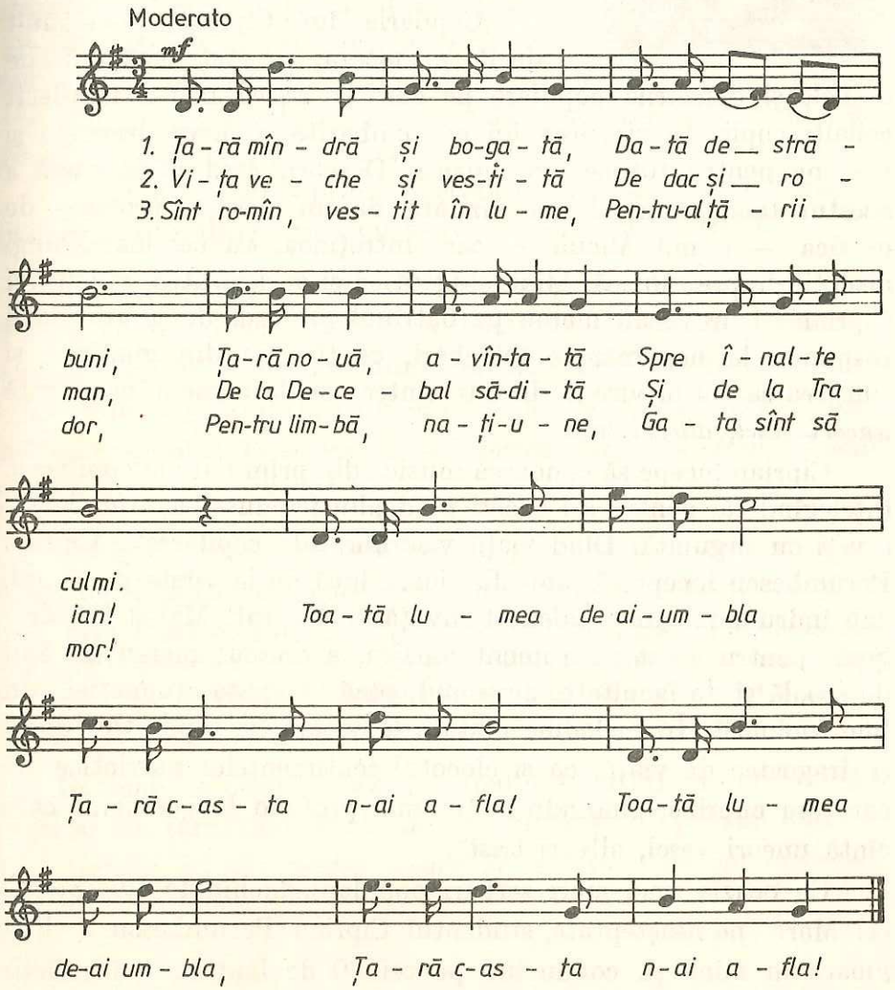

Lectură facultativă

Ciprian Porumbescu

1854—1883

Zburdînd pe meleagurile satului său natal Stupca, de pe lîngă orașul Suceava, micuțul Ciprian s-a desfătat, ca oricare alt copil, împreună cu prietenii lui de joacă, făcîndu-și fluierașe din lemn de soc sau din coajă de salcie.

Copilăria lui Ciprian, mai mult decît a altora, a fost legănată de doinele și dansurile populare pe care le auzea într-altfel decît ceilalți copii. În simțirea lui era cuibărită o mare dragoste și pasiune pentru tot ce era muzică. Deseori, casa părintească a acestui talentat copil era vizitată de un vestit profesor de muzică — numit Miculi — care întreținea, cu cei mari, lungi discuții despre muzică. Mintea ageră, ca și curiozitatea micuțului Ciprian, îl provocau mereu pe bătrînul profesor de muzică să-i răspundă la nenumărate întrebări, ce țîșneau din gîndirea și simțirea sa, cu privire la diferite cîntece ori la oamenii care cîntă *uneori vesel, alteori trist.*

Ciprian începe să cunoască muzica din primii ani ai copilăriei, înțelegînd că, pentru a-i cuceri pe deplin frumusețea, trebuie s-o înveți cu sîrguință. Dînd viață visurilor sale copilărești, Ciprian Porumbescu începe să cînte la vioară încă de la vîrsta de 6 ani, sub îndrumarea unui talentat învățător din sat. Marea lui dragoste pentru acest instrument muzical a crescut mereu în anii de școală și de facultate, devenind, pînă la vîrsta studenției, un bun violonist. În melodiile cîntate la vioară își topea tot dorul și dragostea de viață, ca și clocotul sentimentelor patriotice de care era cuprins, gîndindu-se tot mai profund la „oamenii care cîntă uneori vesel, alteori trist".

Cu ocazia unei mari serbări populare, închinate lui Ștefan cel Mare, pe neașteptate, studentul Ciprian Porumbescu a luat vioara în mînă și, conducînd pe cei 30 de lăutari, a însuflețit mulțimea care se adunase în jurul Mănăstirii Putna — făcînd

să răsune împrejurimile de cîntece patriotice românești, într-o vreme cînd acest lucru însemna o mare cutezanță.

Clipele de fericire pe care le-a trăit în această măreață zi le-a plătit însă foarte scump, căci asuprirea din acele timpuri i-a retezat aripile avîntului său tineresc, trimițîndu-l la închisoare. Ulterior, el și-a continuat studiile universitare. Întors acasă, după absolvirea facultății, Ciprian a plecat la Viena, pentru a-și desăvîrși pregătirea muzicală și mai ales pentru a se perfecționa în măiestria violonistică. După aceea a fost numit profesor de muzică la liceul din Brașov, unde a desfășurat o intensă activitate muzicală de violonist, dirijor și compozitor. Pătruns de puternicul sentiment al dragostei de țară, tînărul muzician a organizat viața muzicală a multor sate românești din Transilvania și Bucovina.

La Brașov a scris prima operetă intitulată *Crai nou*, împreună cu multe alte lucrări muzicale cu caracter patriotic.

Întreaga creație muzicală a lui Ciprian Porumbescu este legată de dorințele, durerile și bucuriile poporului român. A scris peste 300 de lucrări muzicale, între care multe și nemuritoare cîntece patriotice, care se cîntă și azi cu înflăcărare, cum sînt de exemplu: *Tricolorul*, *Pe-al nostru steag*, *Românul*, *Balada pentru vioară și orchestră* etc.

Ciprian Porumbescu este socotit, pe bună dreptate, unul din marii patrioți români, care și-a arătat dragostea de neam și de țară prin muzică. Boala de piept, care-l încolțise în închisoarea din anii studenției, l-a răpus în plină floare a tinereții. Firul vieții i-a fost rupt la vîrsta de numai 29 de ani, fără a fi avut timp să spună tot ce avea de spus, prin această minunată artă.

În semn de cinstire, cea mai înaltă instituție de învățămînt muzical din țară, Conservatorul din București, îi poartă numele.

Audiați *Balada pentru vioară și orchestră*, de compozitorul Ciprian Porumbescu.

Durata sunetelor muzicale

Durata de un timp

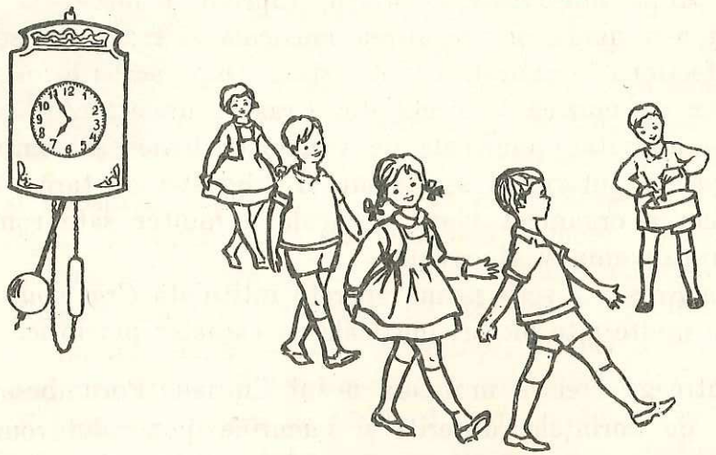

Tic, tac, tic, tac, ba-te, cea-sul,
Stîng, drept, stîng, drept, ți-nem pa-sul.

Recitați versurile de mai sus mergînd în marș, apoi bătînd ritmic din palme (așa cum ați învățat în clasele mai mici). Desenați cîte o liniuță dreaptă pentru fiecare silabă pronunțată, după modelul de mai jos:

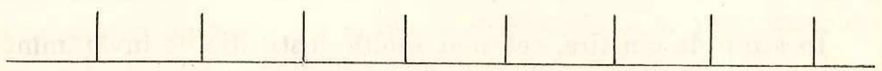

Tic, tac, tic, tac, ba – te cea – sul,
Stîng, drept, stîng, drept, ți – nem pa – sul.

Recitați din nou versurile de mai sus, urmărind cu degetul arătător *liniuțele* și *silabele* scrise sub ele.

Scrieți pentru fiecare silabă cîte *un oval plin*, așezat deasupra unei linii, apoi dedesubtul liniei și la urmă pe linie, după modelele de mai jos.

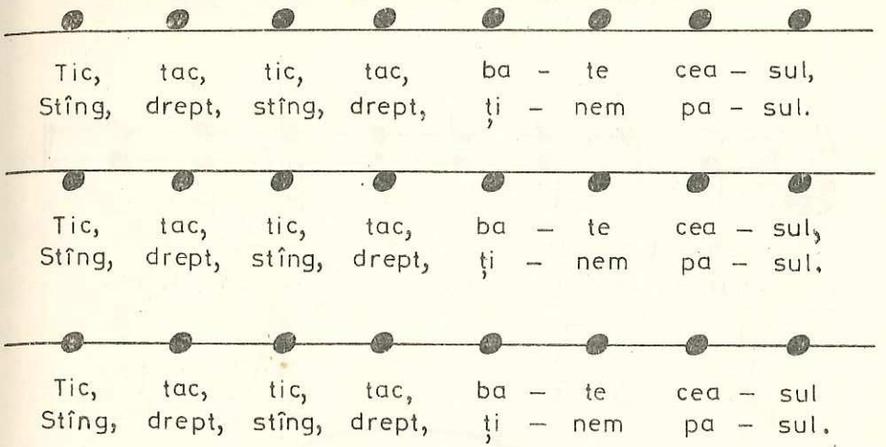

Tic, tac, tic, tac, ba – te cea – sul,
Stîng, drept, stîng, drept, ți – nem pa – sul.

Tic, tac, tic, tac, ba – te cea – sul,
Stîng, drept, stîng, drept, ți – nem pa – sul.

Tic, tac, tic, tac, ba – te cea – sul
Stîng, drept, stîng, drept, ți – nem pa – sul.

Dacă desenăm o liniuță verticală *la dreapta* fiecărui oval plin, obținem semnul grafic prin care se scrie *durata de un timp*.

Timpul, în muzică, este *unitatea* prin care se măsoară duratele sunetelor muzicale. În practica muzicală, timpul se reprezintă prin: o mișcare scurtă a brațului, în jos sau în sus; o bătaie din palme; un pas etc. Timpii se bat (se tactează) în mod egal și cu regularitate.

Cîntați duratele de un timp din exercițiile următoare, urmărindu-le cu degetul arătător.

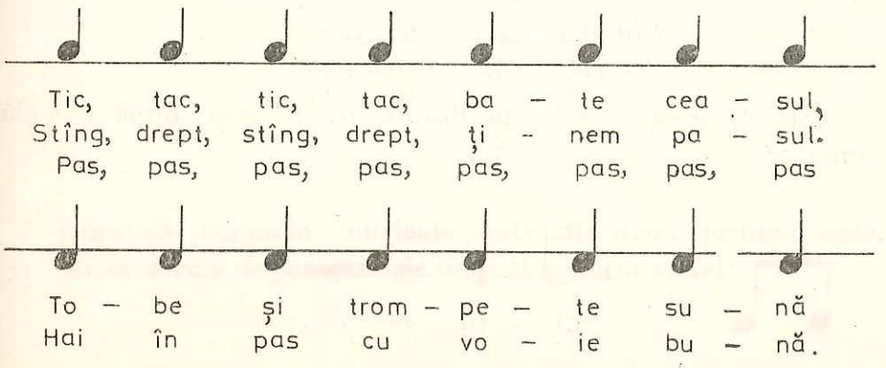

Tic, tac, tic, tac, ba – te cea – sul,
Stîng, drept, stîng, drept, ți – nem pa – sul.
Pas, pas, pas, pas, pas, pas, pas, pas

To – be și trom – pe – te su – nă
Hai în pas cu vo – ie bu – nă.

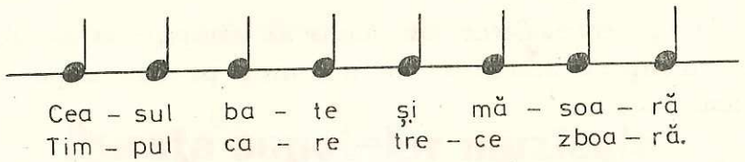

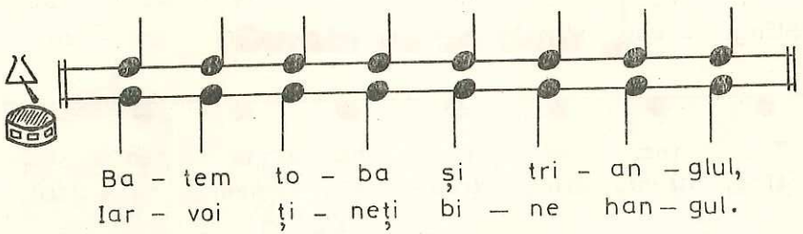

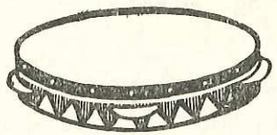

Formați două grupe de copii și bateți deodată: o grupă bate din palme, altă grupă pe tobițe.

Muncă independentă în clasă

Recitați pe durata de *un timp* versurile de mai jos, bătînd ușor din palme, sau cu degetele pe bancă:

Cîn-tă ve-seli pen-tru ța-ră
Mu-gu-rași de pri-mă-va-ră

Scrieți aceste versuri pe durate de un timp, după modelul următor:

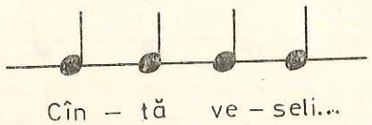

Duratele de jumătate de timp

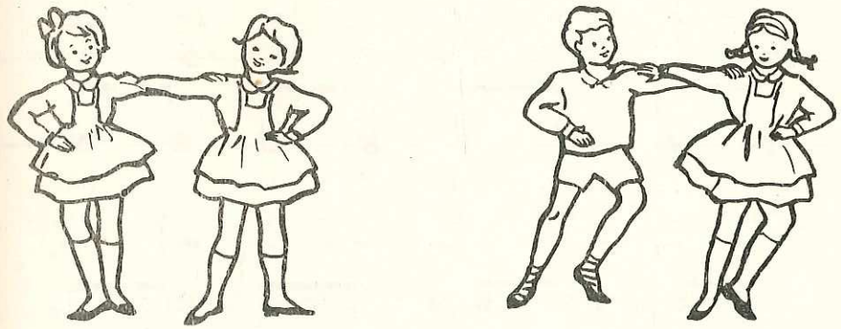

Cî-te doi tot îm-pre-u-nă
Să ju-căm cu vo-ie bu-nă!
Hai-de, joa-că voi-ni-ceș-te,
Joa-că și te ve-se-leș-te!

Recitați versurile de mai sus mergînd ritmic, în pas sprinten de joc, ținîndu-vă de mînă cîte doi, în perechi. Recitați aceste versuri, bătînd ritmic din palme sau cu degetele pe bancă și apoi scrieți-le cu cîte două durate muzicale pentru fiecare grup de două silabe, astfel:

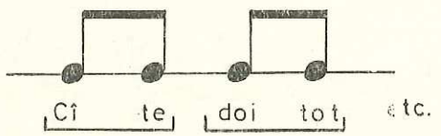

Duratele sunetelor muzicale unite cîte două, printr-o linie, se numesc *durate de jumătate de timp* și se scriu astfel:

Cîntaţi duratele de jumătate de timp din exemplele care urmează, cu silabele scrise sub ele, urmărindu-le cu degetul arătător:

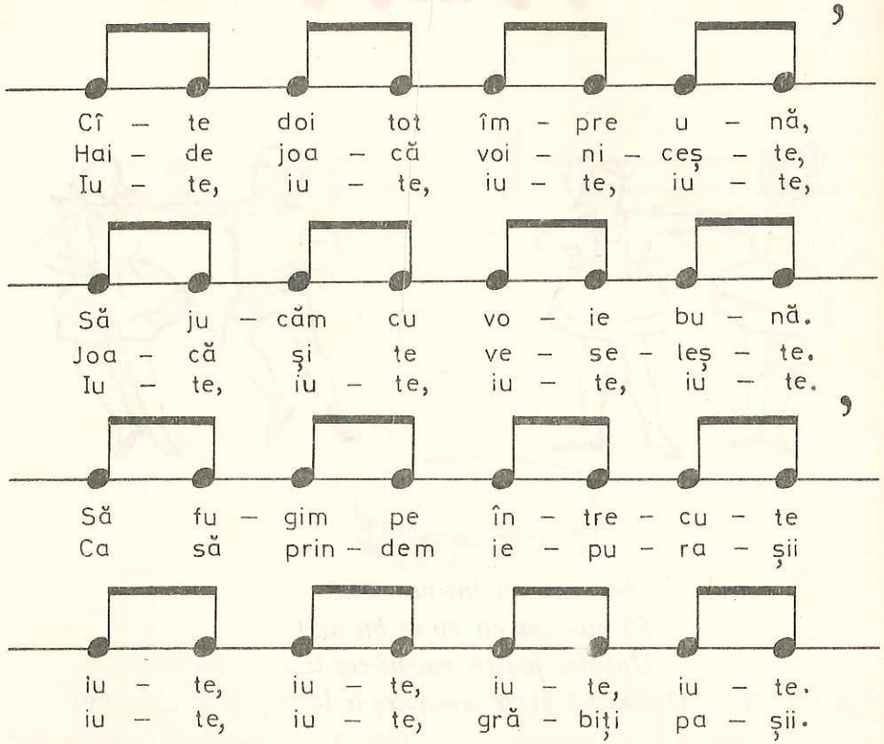

Duratele de jumătate de timp se mai pot scrie şi separat, cu steguleţ, astfel:

Cîntaţi duratele de jumătate de timp din exerciţiile de mai jos:

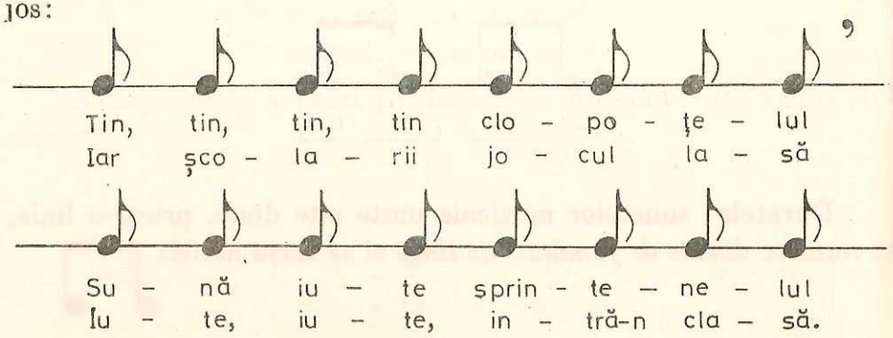

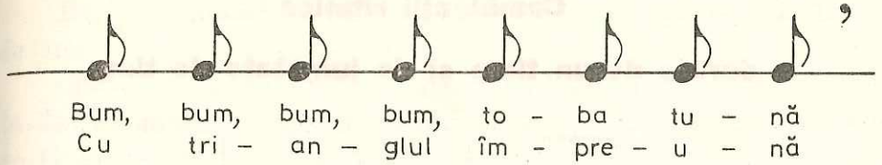

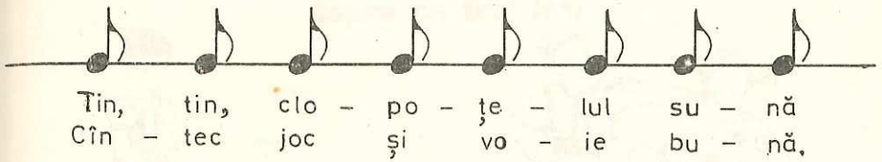

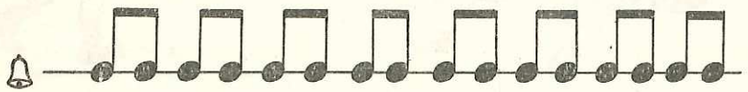

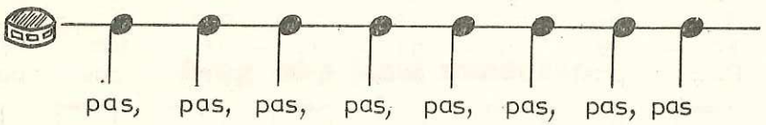

Bateţi durate de jumătate de timp pe clopoţel şi durate de un timp pe tobiţe.

Muncă independentă în clasă

Scrieţi cu durate de jumătate de timp *unite* şi *separate* (cu steguleţ) versurile de mai jos:

Ce-su-le-ţul de la mî-nă
Nu vrea-n ur-mă sără-mî-nă.

După modelul:

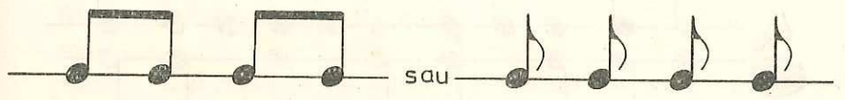

Combinații ritmice

durate de un timp și de jumătate de timp

To – ba ma – re, bum, bum, ba – te,
Ba – te rit – mu – ri – le toa – te.
Pas, pas, pas, pas, pas, pas, pas, pas.

Bum, bum, bum, bum, bum, bum, Toa – te rit – mu – ri – le spun
Să cîn – tăm, să ju – căm, Mu – zi – ca s-o des – ci – frăm
I – ne – luș, cer – ce – luș, Spu – ne un – de te-ai as – cuns?
Iu – te pas, iu – te pas, Iu – te, iu – te, iu – te, pas,

Mer – gem la pă – du – re, Un – de-s fragi și mu – re.
Mul – te pă – să – re – le, Să cîn – tăm ca e – le.
Iu – te, iu – te, pas, pas, Iu – te, iu – te, pas, pas.

Bateți deodată: pe clopoțel rîndul de sus și pe tobiță rîndul de jos.

Cîntați diferite cîntece învățate în clasele I și a II-a, în care întîlniți combinații ritmice cu durate de un timp și de jumătate de timp, așa cum sînt exemplele de mai jos:

Capra cu trei iezi

Din folclorul copiilor

Trei iezi cu – cu – ieți Ma – mii u – șa des – cu – ieți

Că ma – ma v-a – du – ce. vo – uă mu – gu – rași cu strop de ro – uă.

Drag mi-e jocul românesc

Din folclorul copiilor

1. Drag mi-e jo – cul ro – mâ – nesc, Dar nu știu cum să-l por – nesc,
2. Bi – ne de nu l-oi por – ni, Eu ru – și – ne oi pă – ți,
3. Nu te ui – ta la co – joc, Ci te ui – tă cum mai joc.

Hei tra, la, la, la, la, la, la, la, la, la, la, la.

Muncă independentă în clasă

Scrieți cu durate de un timp și de jumătate de timp cîntecele *Căldărușă plină* și *Ariciul*, din folclorul copiilor.

Lectură facultativă

Toboşar la şase ani

Joseph Haydn

1712—1809

Încă de la vîrsta de şase ani, micul Joseph Haydn, născut în Austria, a dovedit un talent deosebit pentru studiul muzicii, fapt pentru care a fost înscris la o şcoală de specialitate. Părinţii săi şi rudele au avut grijă să asigure micului Joseph condiţii cît mai bune de dezvoltare a talentului muzical.

Într-o zi de sărbătoare, o mulţime de oameni, formată din corişti şi o fanfară, a fost organizată să traverseze oraşul de la un cap la altul. Printr-o întîmplare, fanfara a rămas fără toboşar. În ultimul moment, directorul şcolii a hotărît să încredinţeze micului Haydn, în vîrstă de 6 ani, misiunea de toboşar al fanfarei. Inventivul copil, după ce-a primit cîteva indicaţii cu privire la baterea tobei, neavînd la îndemînă o tobă ca să facă exerciţii, a făcut rost de un vas mare cu făină în care se frămînta pîinea şi l-a acoperit cu o pînză, pe care a legat-o bine cu o sfoară de gura vasului. Instalînd apoi instrumentul în chip de tobă pe un scaun, Haydn a luat un băţ şi a început să bată cu sete în darabana improvizată, acoperind cu un nor de făină toată mobila din casă. Bineînţeles că isprava n-a rămas nerăsplătită, cînd a venit stăpînul acasă! Cu toate acestea, micul toboşar a bătut toba fanfarei la serbarea organizată în oraş, achitîndu-se onorabil de misiunea încredinţată.

Această mică întîmplare explică atracţia pentru tobe, pe care a simţit-o celebrul compozitor de mai tîrziu, acordîndu-le roluri solistice în compoziţiile sale, lucru cu totul neobişnuit pentru vremea aceea (sînt de atunci peste 200 de ani).

În cei 77 de ani de viaţă, marele compozitor a scris 104 simfonii şi foarte multe alte lucrări muzicale.

Ascultaţi: — partea a II-a din Simfonia *Surpriza* de Joseph Haydn, unde veţi putea auzi sunete bătute la timpani (un fel de tobe, ca nişte cazane); — fragmente din oratoriul *Anotimpurile*.

— *Simfonia copiilor* (a jucăriilor).

Fragment din Simfonia „Surpriza"

Joseph Haydn

— după auz —

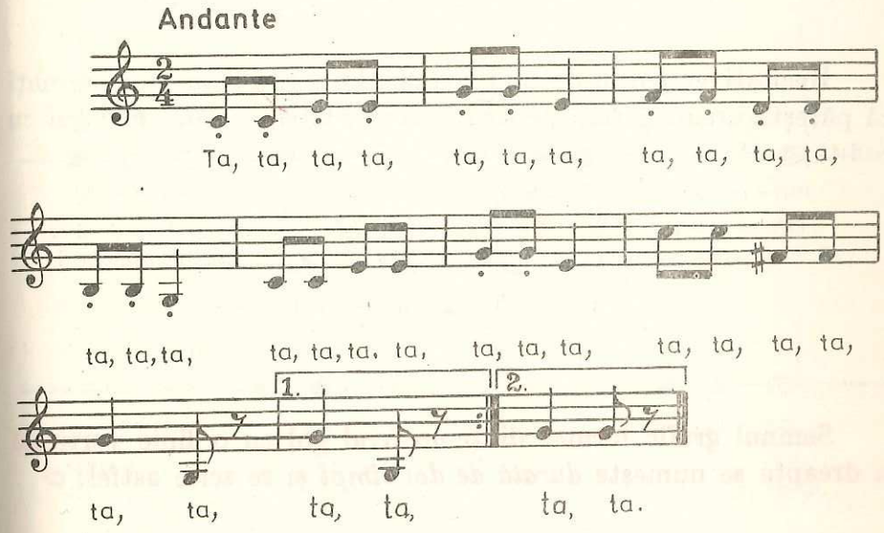

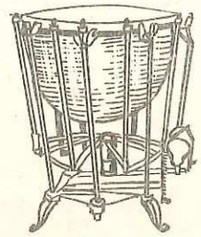

Durata de doi timpi

Um-blă ur-sul du-pă mie-re,
Cît îi dai, el tot mai ce-re.

Recitaţi versurile de mai sus şi păşiţi rar, cum vă imaginaţi că păşeşte ursul. Scrieţi pentru fiecare silabă cîte un oval gol cu codiţă, astfel:

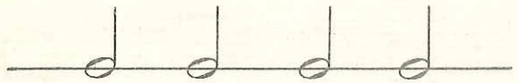

Semnul grafic format dintr-un oval gol cu o linie verticală la dreapta se numeşte *durată de doi timpi* şi se scrie astfel: 𝅗𝅥

Cîntaţi exemplele de mai jos în care se întîlnesc durate de doi timpi şi alte durate învăţate. Urmăriţi toate duratele cu degetul arătător şi bateţi uşor ritmul pe bancă.

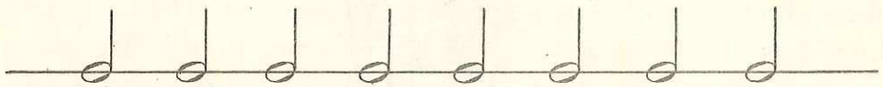

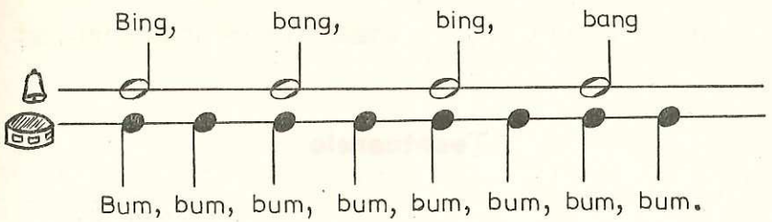

Combinaţii ritmice cu pătrimi, doimi, optimi:

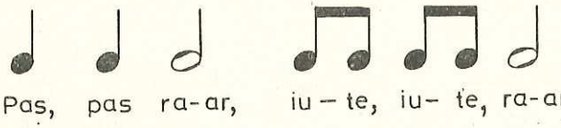

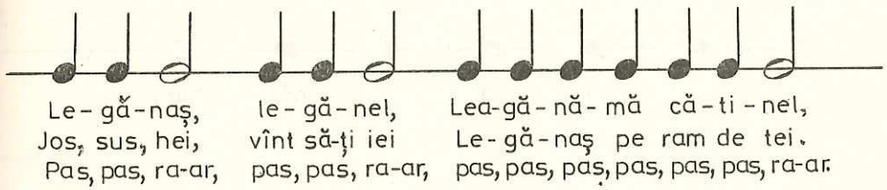

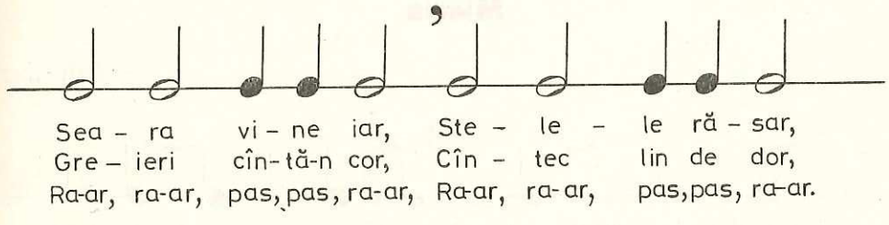

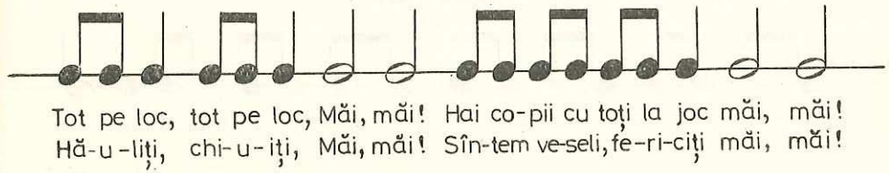

Cîntaţi diferite cîntece învăţate în clasele I şi a II-a, în care întîlniţi combinaţii ritmice cu durate de un timp, de jumătate

de timp și de doi timpi, așa cum sînt exemplele de mai jos:

Țesătoarele

Ioan D. Chirescu

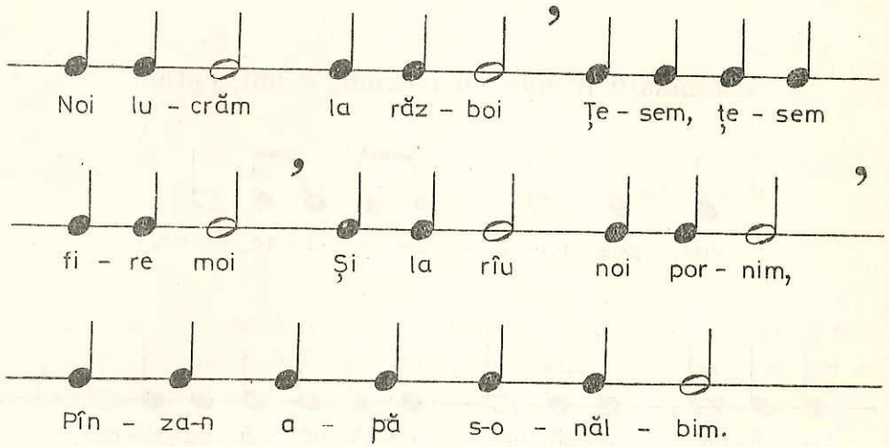

Mierla

Popular

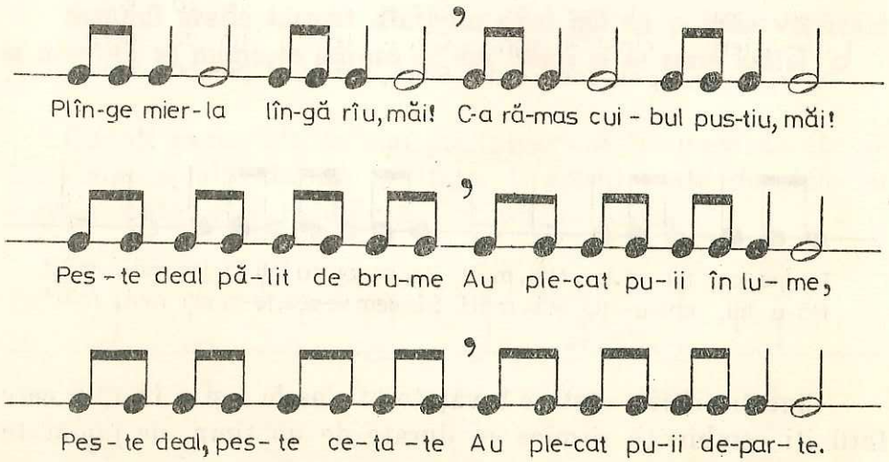

Vioara

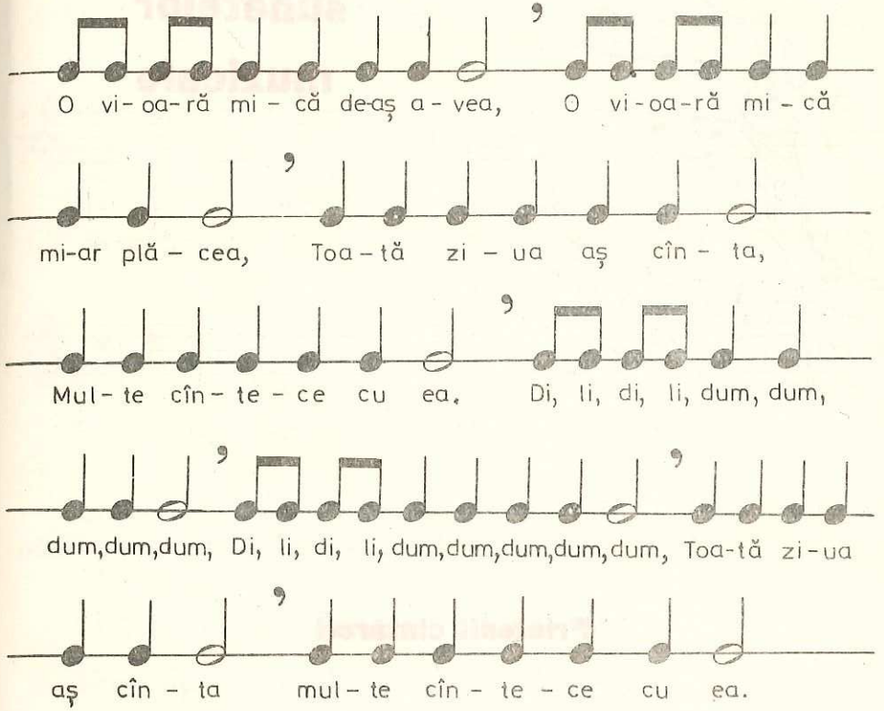

Muncă independentă în clasă

1. Scrieți pe caiete luratele silabelor din versurile exercițiului de mai jos.

Exercițiu

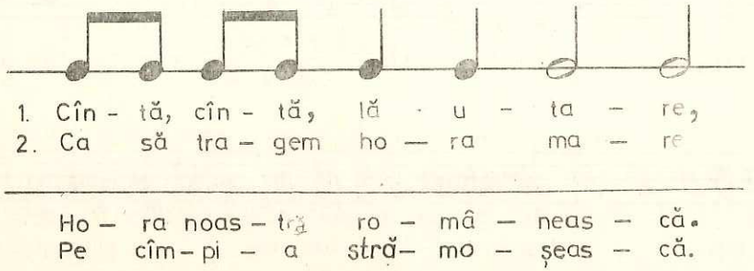

Înălțimea sunetelor muzicale

Prietenii cîntăreți

— după auz —

Muzica și versurile: *Ana Motora-Ionescu*

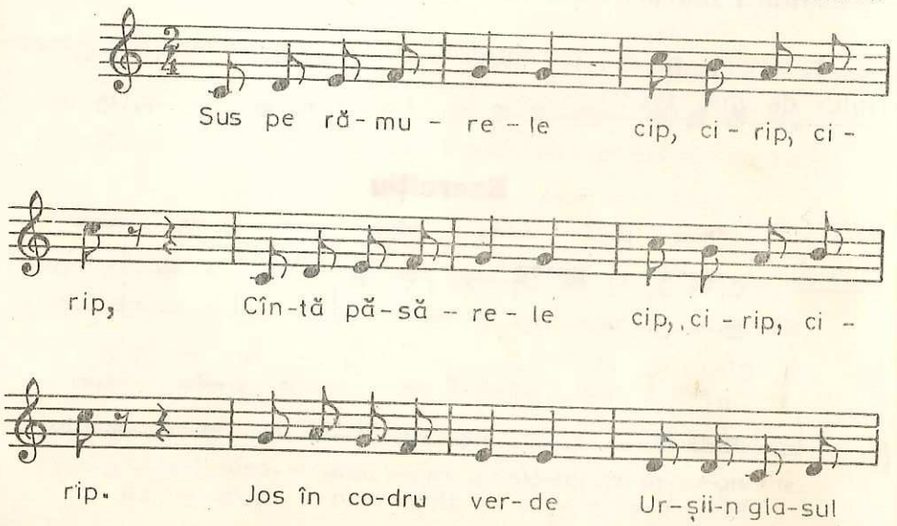

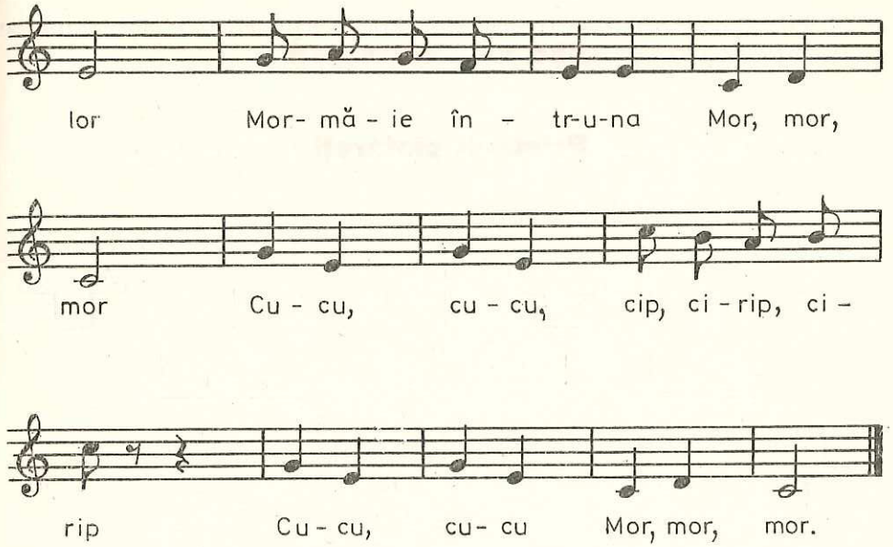

Cîntînd melodia *Prietenii cîntăreți* veți observa: cum cîntă păsărelele, cum mormăie ursul, cum cîntă cucul.

Ciripiți ca păsărelele, ridicînd brațele în sus.

Mormăiți ca ursul, lăsînd brațele în jos.

Cîntați cum cîntă cucul, ducînd brațele drept, înainte.

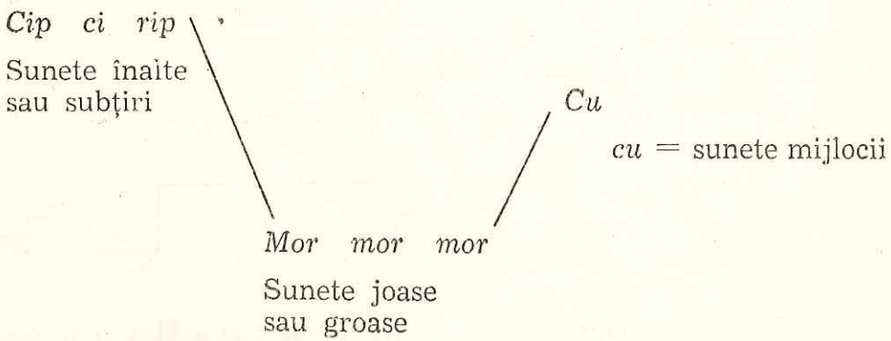

Urmăriți melodia cum urcă și coboară. Arătați și cu mîinile cum urcă și coboară sunetele muzicale din acest cîntec, uneori

prin sunete vecine (ca pe scară), alteori pe sărite, așa cum se poate observa în desenul următor:

Prietenii cîntăreți

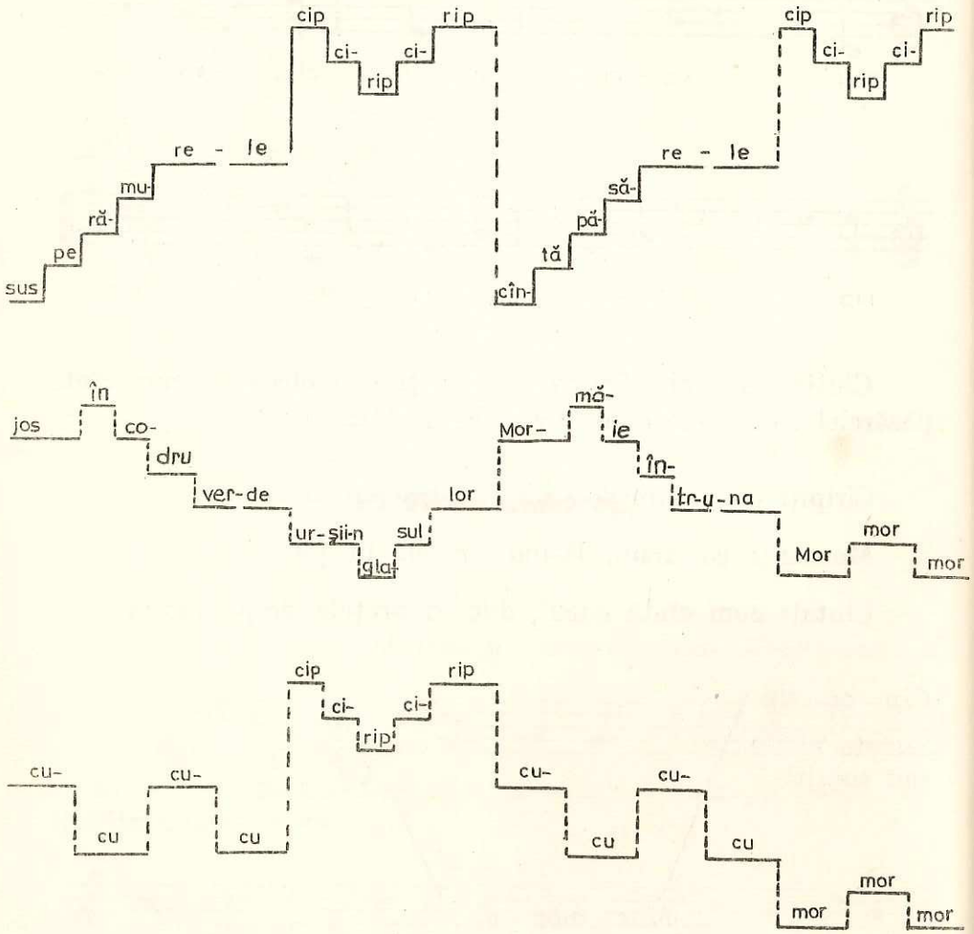

Cîntați și alte cîntece învățate în clasele I și a II-a și urmăriți cum merg sunetele muzicale din melodia lor, arătînd cu mîinile cum urcă și coboară. Arătați și în scris, desenînd prin liniuțe, mersul melodiei din diferite cîntece, după modelul cîntecului *Prietenii cîntăreți.*

Numărători melodice

1. Numărați pînă la cinci, cîntînd din ce în ce mai sus:

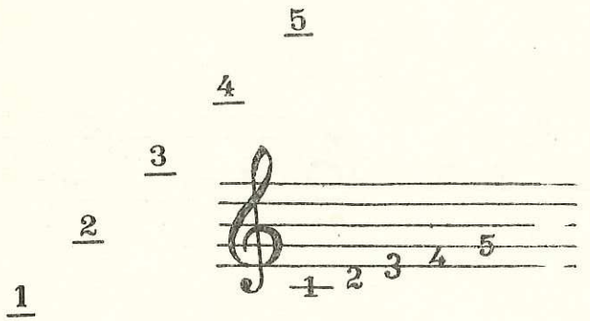

2. Numărați pînă la cinci, cîntînd din ce în ce mai jos:

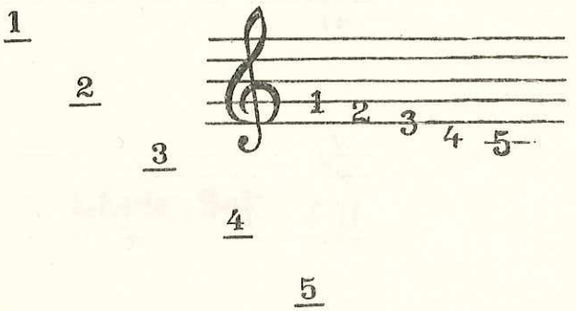

3. Numărați pînă la cinci, cîntînd după următoarele scheme:

a) 1 2 3 4 5

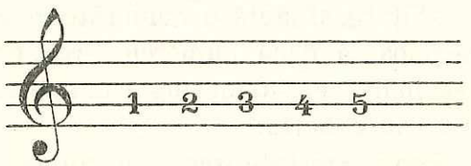

b) 1 2 3 4 5

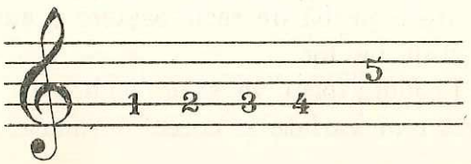

c) 1 2 3 4 5

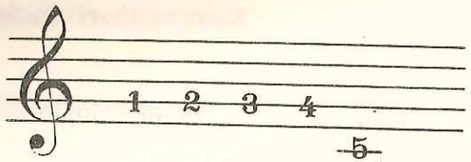

d) 3 1 2 4 5

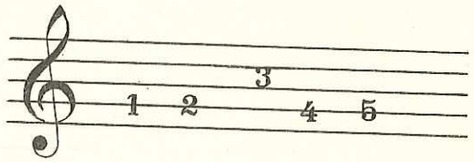

e) 1 2 3 4 5

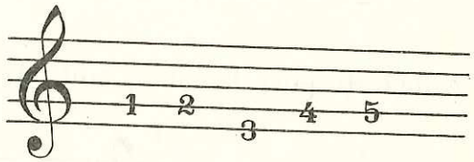

f) 1 2 3

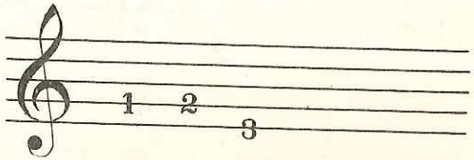

Joc muzical

Învățătorul cîntă o numărătoare melodică, iar elevii trebuie să recunoască dacă numerele urcă, coboară sau stau pe loc la aceeaşi înălţime, sau un singur număr se desprinde dintre celelalte, urcînd sau coborînd.

Elevul care totalizează un număr de cel puţin două răspunsuri corecte poate trece în locul propunătorului, dînd, la rîndul lui, cîte o probă de recunoaştere a sunetelor care urcă, coboară sau stau pe loc.

Propunătorul va supraveghea ca numărătorile melodice să fie cît mai variate şi corect intonate.

Portativul — Cheia Sol

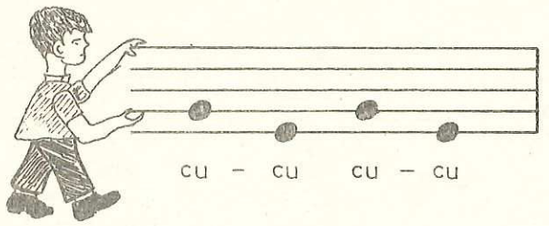

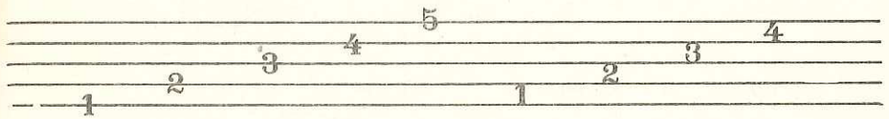

Portativul este un grup de *cinci linii drepte* şi *patru spaţii*. Pe portativ se scriu semnele grafice, numite *note muzicale*, care arată înălţimea (intonaţia) sunetelor muzicale. Liniile şi spaţiile portativului se numără de jos în sus, ca treptele unei scări.

Cheia Sol

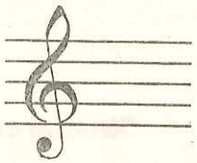

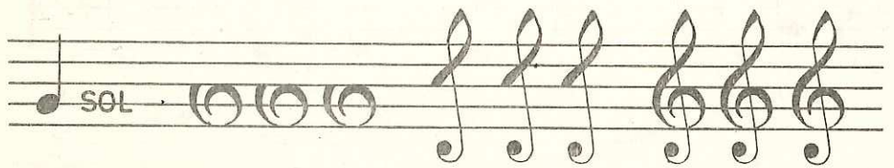

Cheia Sol se scrie la începutul fiecărui portativ, pentru a arăta denumirea şi locul *notei sol*, pe linia a doua, astfel:

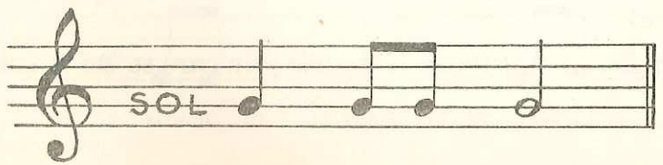

Sunetele și notele Sol—Mi

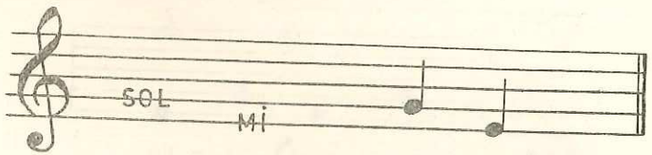

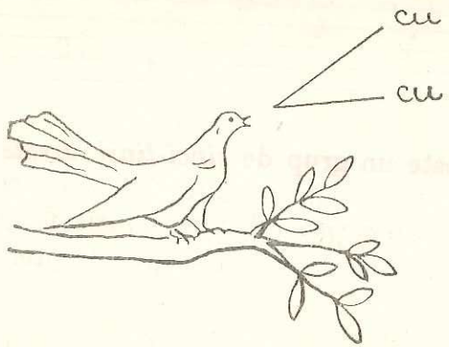

Chemarea cucului

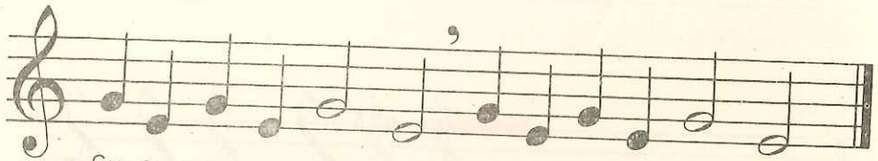

Ce sunete muzicale cîntă cucul?

Cîntați sunetele muzicale SOL și MI după auz, apoi intonați-le pe note.

Notele muzicale sînt semnele grafice prin care se scriu sunetele muzicale.

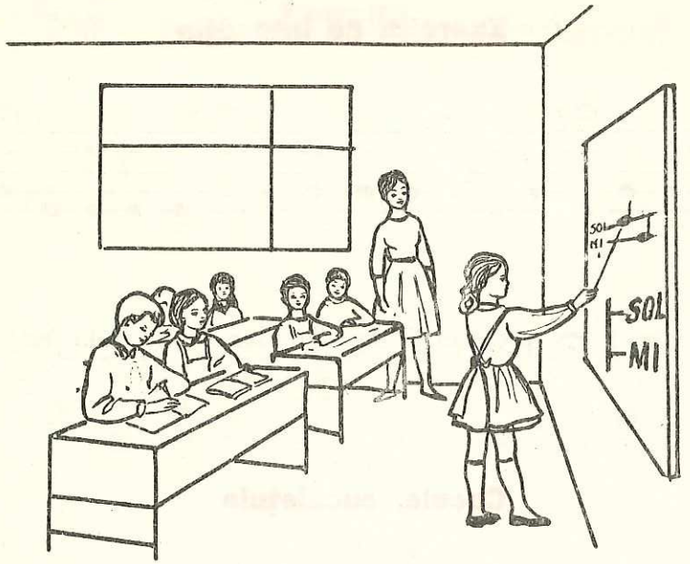

Melc, melc, codobelc

Din folclorul copiilor

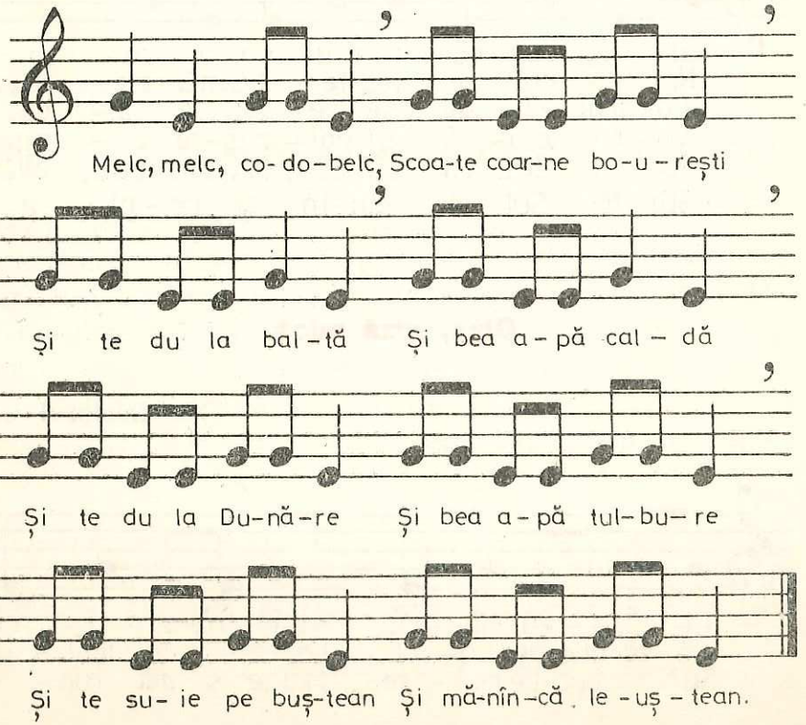

Exerciţii de intonaţie

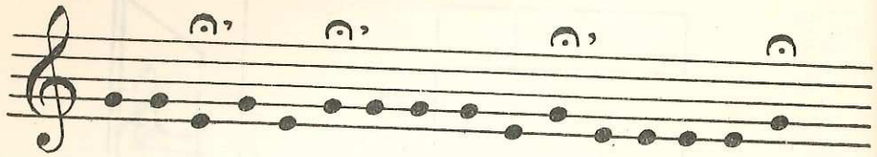

La semnul 𝄐 prelungiţi sunetul, iar la virgulă respiraţi.

Cucule, cuculeţule

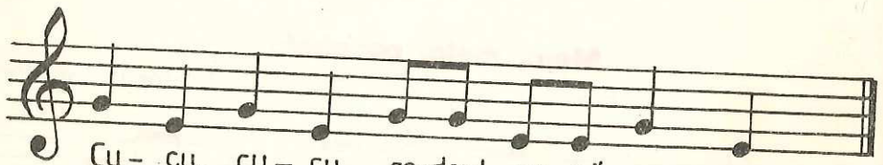

Gîză, gîză mică

Din folclorul copiilor

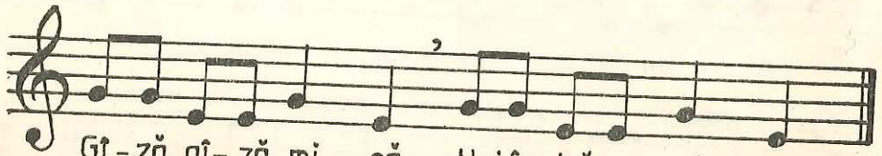

Exerciţii

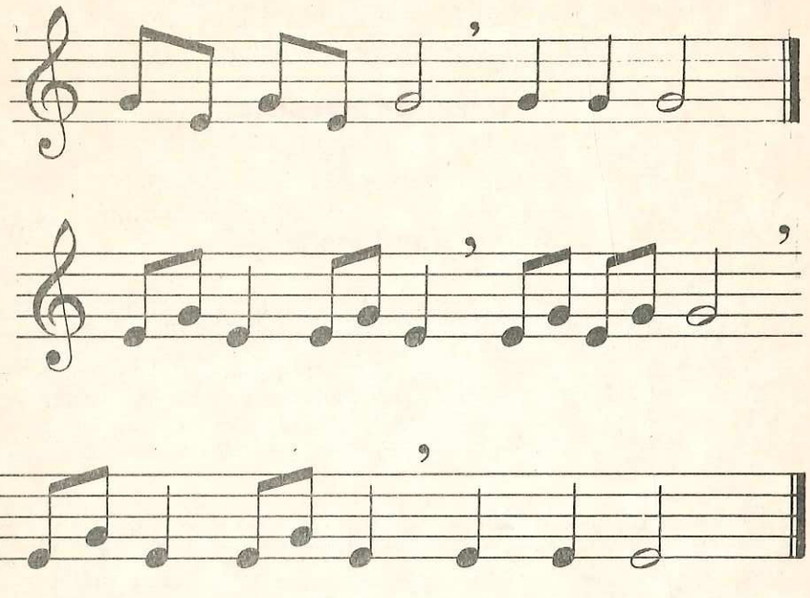

Muncă independentă în clasă

Continuaţi exerciţiile de mai jos, procedînd în felul următor:

copiaţi primul exerciţiu pe caiete;

cîntaţi-l mai întîi pe note şi apoi pe cuvintele scrise sub note;

continuaţi cîntarea fără întrerupere, pe cuvintele care urmează, inventînd o melodie;

căutaţi apoi, auditiv, sunetele melodiei inventate şi scrieţi-le cu notele corespunzătoare pe caiete.

Procedaţi la fel şi pentru continuarea exerciţiului al doilea.

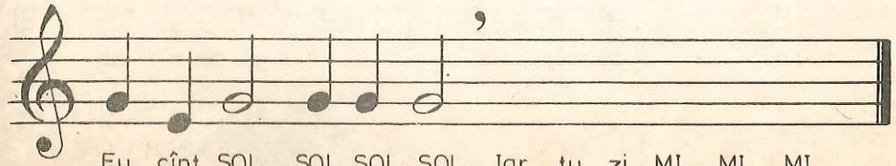

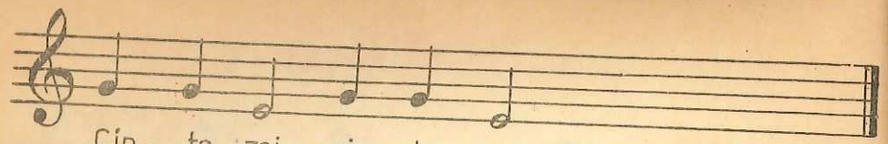

Cîn - te - zoi, cîn - te - zoi, Vi-no va-ra pe-la noi.

Dorul strămoșesc

— după auz —

Versuri: *Simion Nicolae* Muzica: *Marin Constantin*

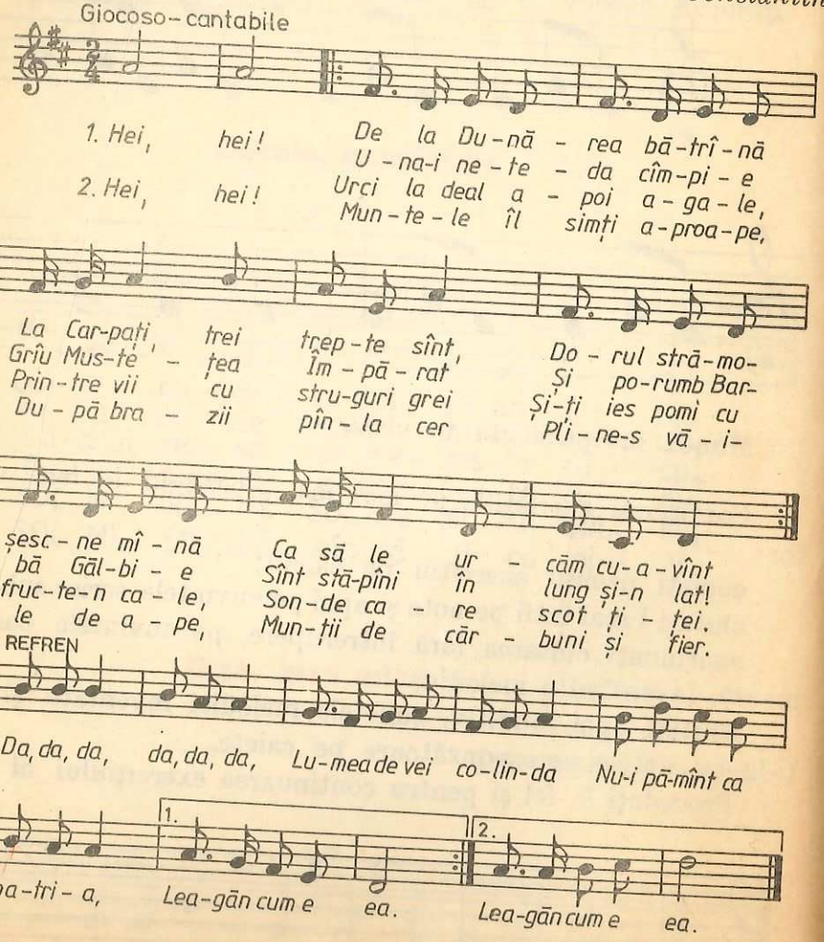

Sunetul si nota La

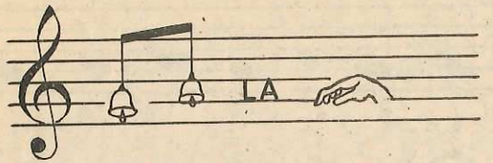

Clopoțelul

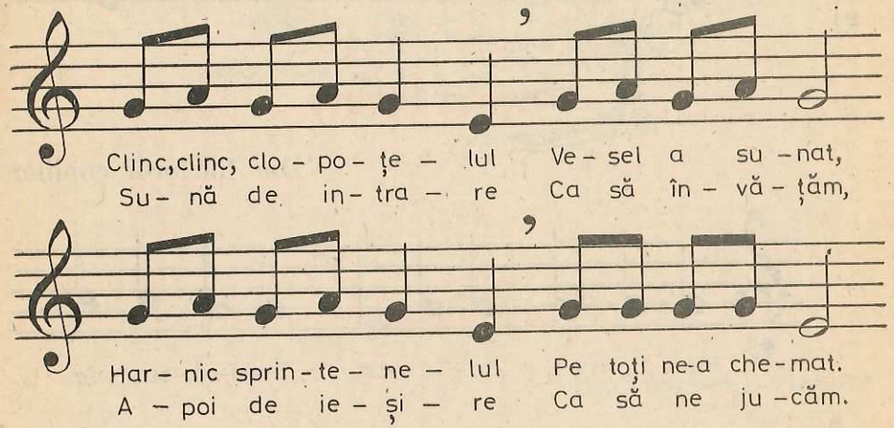

Ce sunet muzical *nou* este în cîntecul clopoţelului?

Cîntaţi sunetele SOL-MI-LA după auz şi pe note, în cîntece şi exerciţii.

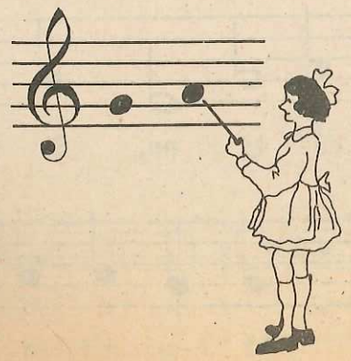

Exerciții de intonație

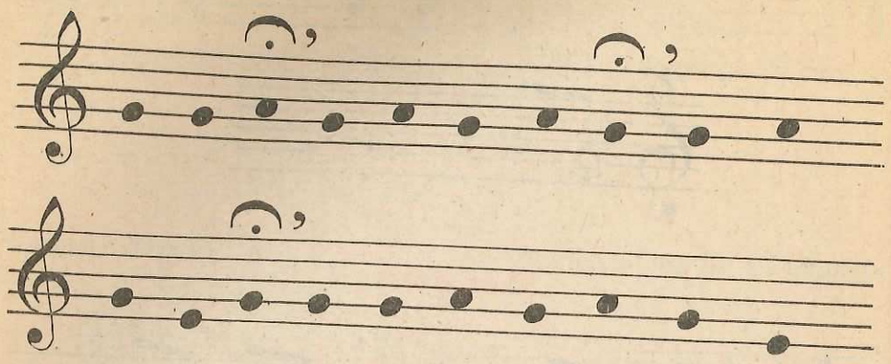

Fluturaș, fluturaș

Din folclorul copiilor

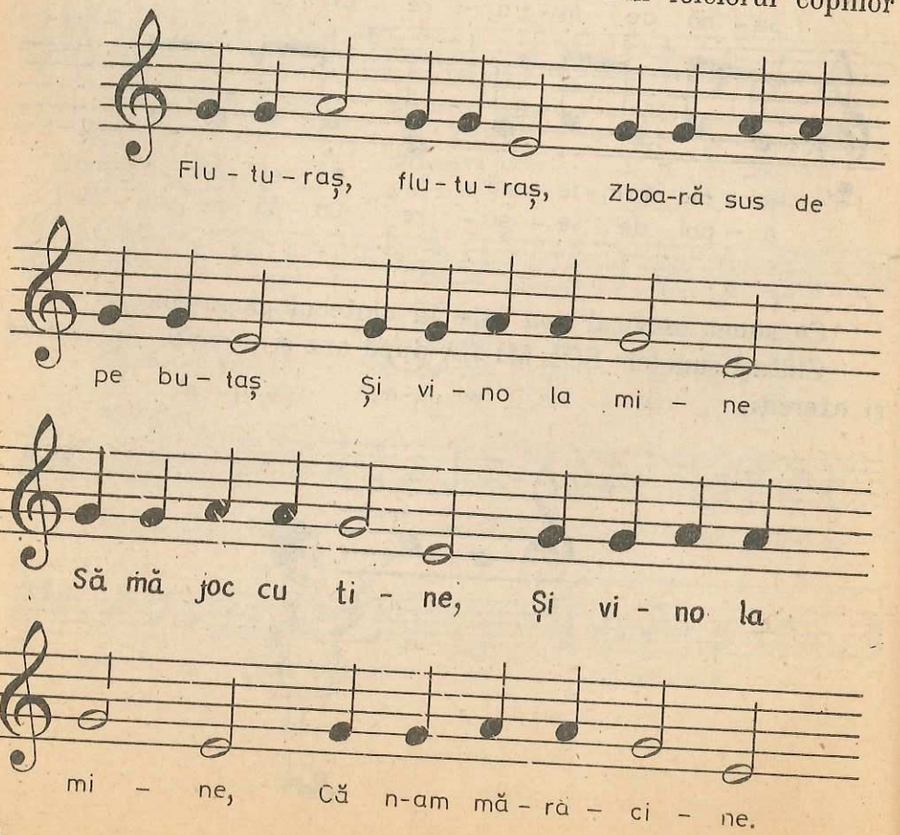

Căldărușă plină

Din folclorul copiilor

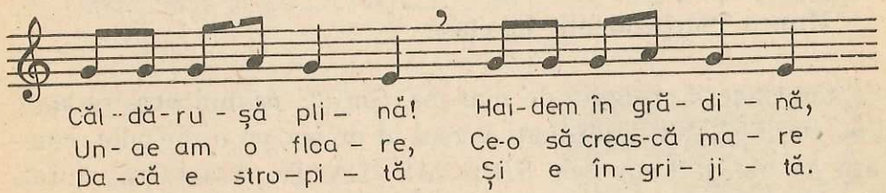

Mama

Din folclorul copiilor

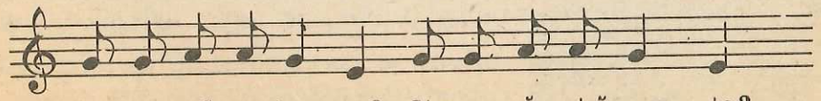

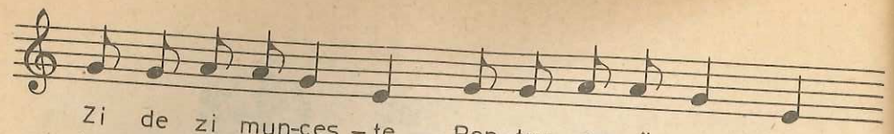

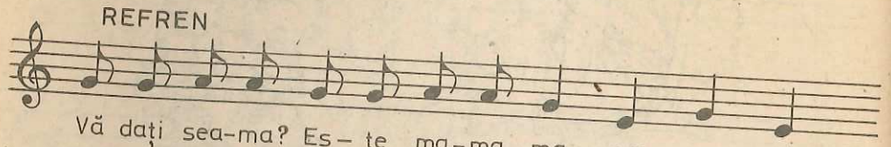

Exerciții

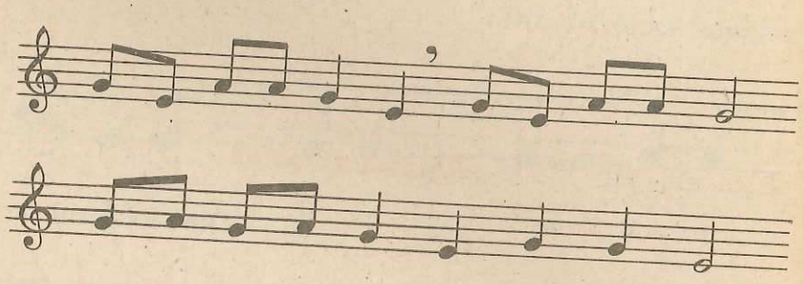

Muncă independentă în clasă

Continuați[1] melodia de mai jos. Cîntați primul vers pe note și pe cuvinte, apoi continuați versul al doilea pe o melodie, compusă de voi, din sunetele SOL—MI—LA. După aceasta, căutați sunetele muzicale ale acestei melodii și scrieți-le pe note, deasupra silabelor din versul al doilea.

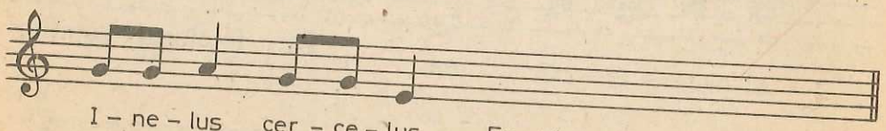

[1]Notă. Toate exercițiile de muncă independentă se vor scrie pe caiete de muzică și nu pe manual.

Eu sînt numai un copilaș

— după auz —

Muzica: *Wolfgang Amadeus Mozart*

pe de rost

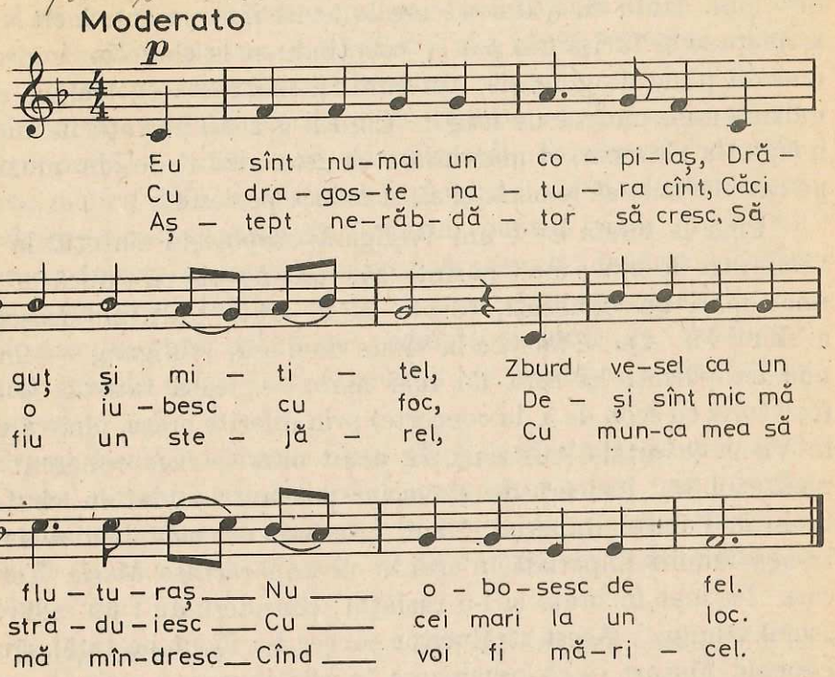

Lectură facultativă

Wolfgang Amadeus Mozart

1756—1791

Copilul-minune

S-au înscris în pagini de legendă cei peste 200 de ani care au trecut de cînd, în încîntătorul orășel Salzburg — din Austria —, se juca pe colinele înverzite, străjuite de brazi și multe mușcate înflorite în balcoanele caselor, un copilaș cu păr bălai, pe care

părinții îl alintau spunîndu-i Wolferl. Este vorba de copilul care va deveni mai tîrziu unul din cei mai mari compozitori ai lumii, *Wolfgang Amadeus Mozart.*

Avînd excepțional talent muzical, micul Wolfgang îndrăgește cîntatul la clavecin (strămoșul pianului) încă de la vîrsta de 3 ani. Cînta cu atîta plăcere la acest instrument, încît uneori și noaptea se furișa din pat și, cocoțîndu-se la clavecin, improviza melodii pline de gingășie, așa cum își închipuia că trebuie să fie muzica unor cîntece de leagăn. Cînd îl găseau părinții în miez de noapte la clavecin, el mărturisea că „era vizitat de idei muzicale, pe care trebuia să le cînte și să le noteze pe caiet".

Pînă la vîrsta de 6 ani Wolfgang stăpînește cîntatul la clavecin atît de bine, încît părinții săi simt nevoia să-l ducă în fața unor mari personalități, cărora să le arate talentul neasemuit al fiului lor. Așa se face că la vîrsta de 6 ani, Wolfgang — împreună cu părinții și sora lui mai mare — pleacă într-un turneu (călătorie cu scop de a da concerte) prin diferite orașe, pînă ajunge la Viena (capitala Austriei). În acest oraș se face cunoscut prin neuitatul său concert de clavecin, pe care l-a dat la vîrsta de 6 ani la Palatul Imperial. Micul interpret a fost aplaudat de întreaga familie imperială în frunte cu împărăteasa Maria Tereza, care l-a luat în brațe și l-a răsfățat, considerîndu-l un adevărat „copil-minune". Acest strălucitor succes l-a făcut pe tatăl său — Leopold Mozart — să organizeze în continuare o serie de călătorii, în marile orașe europene, în care „copilul-minune" avea să dea concerte răsunătoare.

Pretutindeni, micul Mozart a uimit ascultătorii atît prin interpretare, cît și prin creație. Era în stare să improvizeze (să compună pe loc) timp de două ore, fără întrerupere.

De asemenea, memorizarea muzicii de către micul Mozart întrecea orice închipuire. La vîrsta de 14 ani, ascultînd o mare lucrare muzicală pentru soliști, cor și orchestră (un oratoriu) la Roma, în cadrul unui concert, a scris-o pe note, în întregime, din memorie, deoarece copierea și răspîndirea ei era interzisă.

Rînd pe rînd, începînd de la vîrsta de 6 ani și pînă la 14 ani, Wolfgang Amadeus Mozart cucerește admirația tuturor marilor muzicieni ai timpului din Franța, Anglia, Germania și Italia:

La vîrsta de 12 ani compune o operetă, care se reprezintă cu mare succes la Viena. La vîrsta de 14 ani scrie, numai în două luni de zile, o operă, care s-a reprezentat în Italia.

Activitatea de creație a copilului-minune devine de aici înainte din ce în ce mai bogată și mai răsunătoare. Ideile muzicale care „îl vizitau" — așa cum spunea, încă înainte de a împlini vîrsta de 6 ani — țîșneau din sufletul său mare, întocmai ca un imens șuvoi cu nenumărate izvoare.

În scurta sa viață a scris peste 600 de lucrări muzicale de mari proporții — între care 41 simfonii, numeroase sonate, concerte pentru diferite instrumente soliste, cu acompaniament de orchestră, opere, serenade, cîntece pentru copii etc. — înscriindu-se în istoria muzicii universale, ca un adevărat luceafăr ce luminează și va lumina peste veacuri arta muzicală.

Muzica lui este optimistă[1], zglobie și plină de strălucire, umplînd inimile celor care o ascultă de bucurie și mulțumire sufletească.

O grea boală i-a curmat firul vieții la vîrsta de numai 36 de ani. Corpul neînsuflețit al marelui compozitor a fost înmormîntat în groapa comună a săracilor, pe o vreme de ninsoare viscolită, fără să fie însoțit, pînă la acest loc de odihnă, decît de credinciosul său cîine.

Cinstiți memoria acestui luceafăr al muzicii, ascultînd:

— *Mica serenadă* pentru orchestră de coarde;

— *Rondo* în Re major, cîntat la pian;

— *Arii* din operele *Nunta lui Figaro*, *Flautul fermecat* și *Don Juan;*

— *Repetiție de concert* — cor pentru copii;

— *Cîntece pentru copii;*

— Fragmente din diferite concerte pentru vioară, pian, flaut;

— Fragmente din simfoniile 40 și 41.

---

[1] Muzica optimistă face oamenii mai încrezători în viață.

Melodie
din Mica serenadă pentru orchestră de coarde

— după auz —

Versurile: *Georgeta Moraru*

Muzica: *Wolfgang Amadeus Mozart*

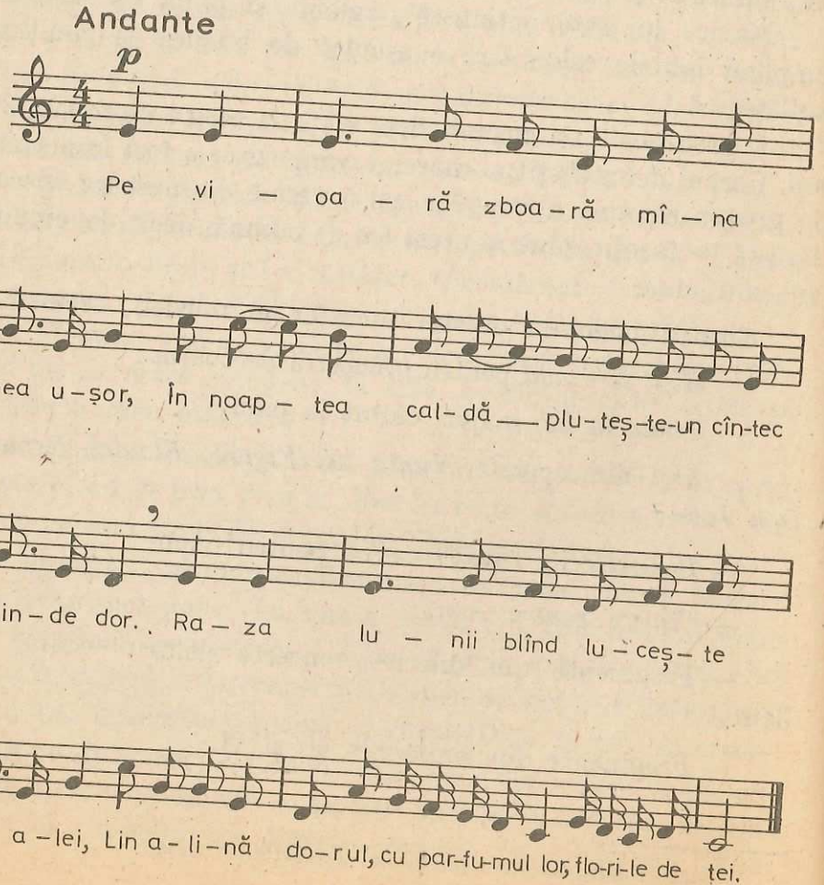

Măsura de doi timpi

Accentul

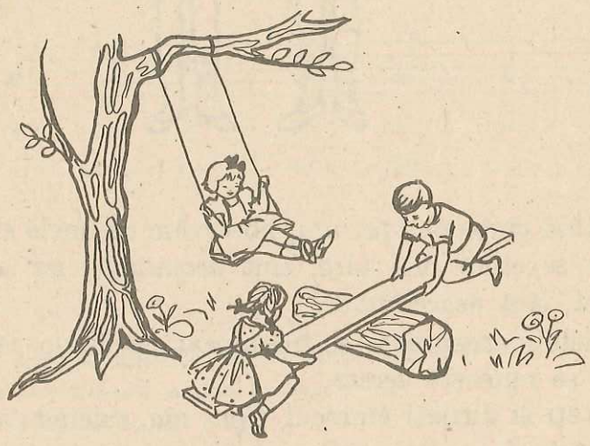

Uța, uța

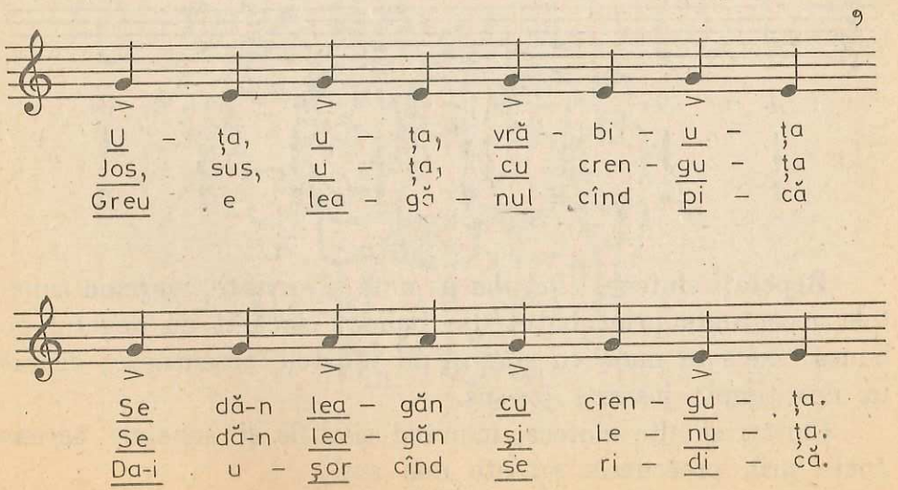

Cîntînd cîntecul *Uţa, uţa*, observăm că unele silabe şi sunete muzicale se cîntă mai tare, sînt *accentuate*, iar altele se cîntă mai încet, sînt *neaccentuate*.

Sunetele accentuate se însemnează printr-o căciuliţă culcată, care se numeşte *accent*.

Cîntaţi şi dirijaţi cîntecul *Uţa, uţa*, ducînd braţele jos-sus, cu putere *în jos*, *pe sunetele accentuate* şi uşor, *în sus*, *pe sunetele neaccentuate*.

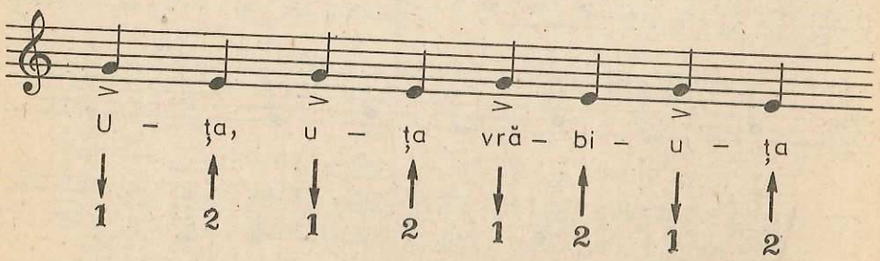

Repetaţi cîntecul *Uţa, uţa* pe note şi cuvinte, marcînd sunetele accentuate prin: bătut din palme; ciocănit cu degetul pe bancă; mers în marş cu stîngul pe sunetele accentuate; dirijat în doi timpi; jos-sus, jos-sus.

Cîntaţi şi alte cîntece, marcînd silabele şi sunetele accentuate prin procedeele arătate mai sus.

În marş

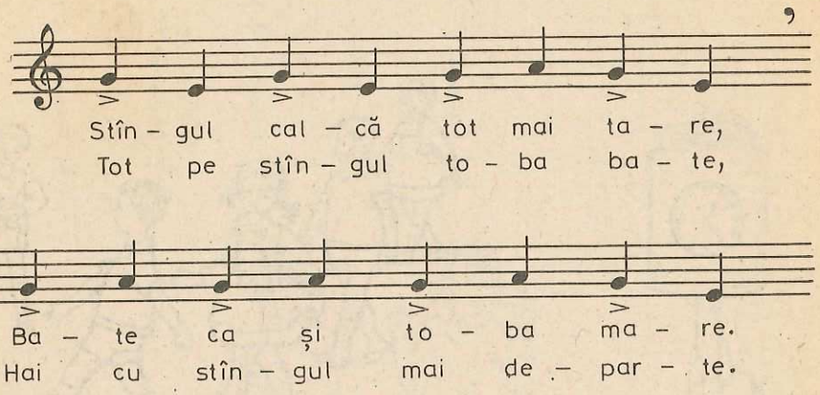

Întrebări

1. Cum se numesc sunetele care se cîntă *mai tare?*
2. Cum se însemnează aceste sunete?
3. Cum se *dirijează* în *doi timpi?*

Măsura de doi timpi

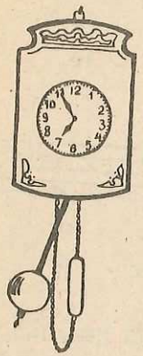

Ceasul

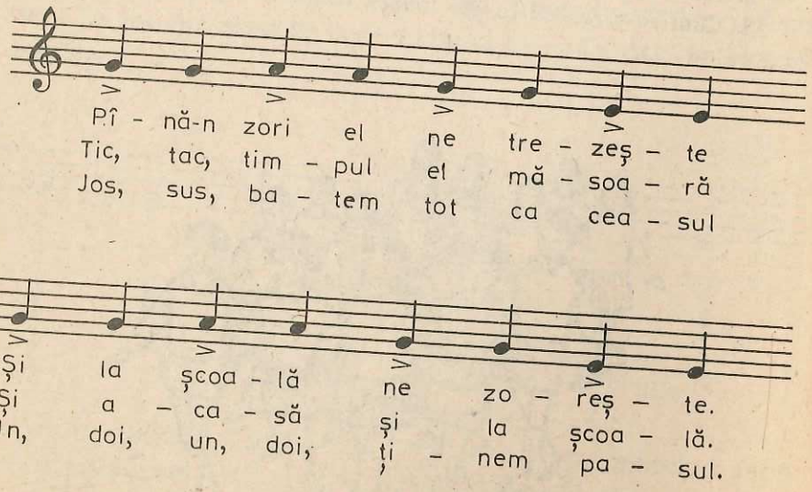

Cîntați și dirijați *în doi timpi* cîntecul *Ceasul*, ducînd brațele în jos, pe notele accentuate (timpul I) și în sus, pe notele neaccentuate (timpul II).

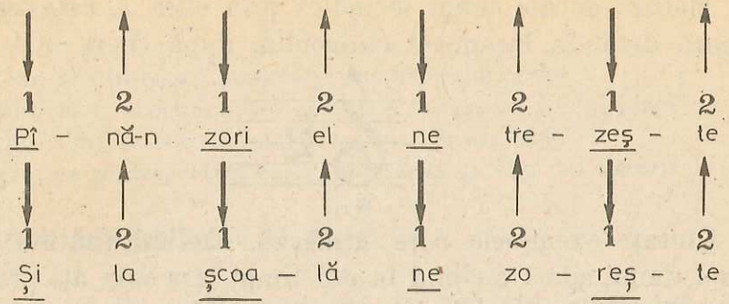

Cîntînd și dirijînd acest cîntec, observăm că silabele, sunetele și timpii se grupează mereu cîte 2:

— timpul I — accentuat;

— timpul II — neaccentuat.

Grupul de doi timpi — *primul accentuat*, iar *al doilea neaccentuat* — se numește *măsură de doi timpi*.

Măsurile se despart printr-o liniuță dreaptă care se numește *bară de măsură*. La sfîrșitul cîntecului se pune *bară dublă*, numită *bară finală*.

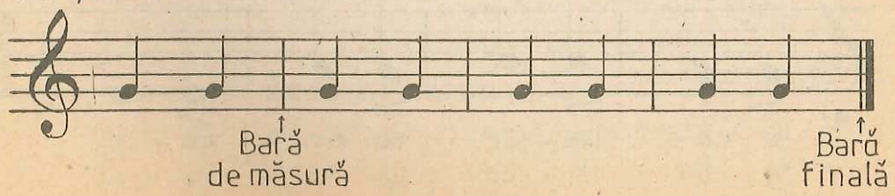

Măsura de doi timpi se indică prin cifra 2, care se scrie o singură dată, la începutul cîntecului, după cheia SOL, astfel:

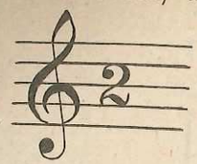

Cîntaţi exemplele care urmează, tactînd (bătînd) măsura de doi timpi, adică dirijînd în doi timpi, aşa cum aţi procedat şi în alte lecţii: timpul I în jos, iar timpul II în sus.

Ceasul

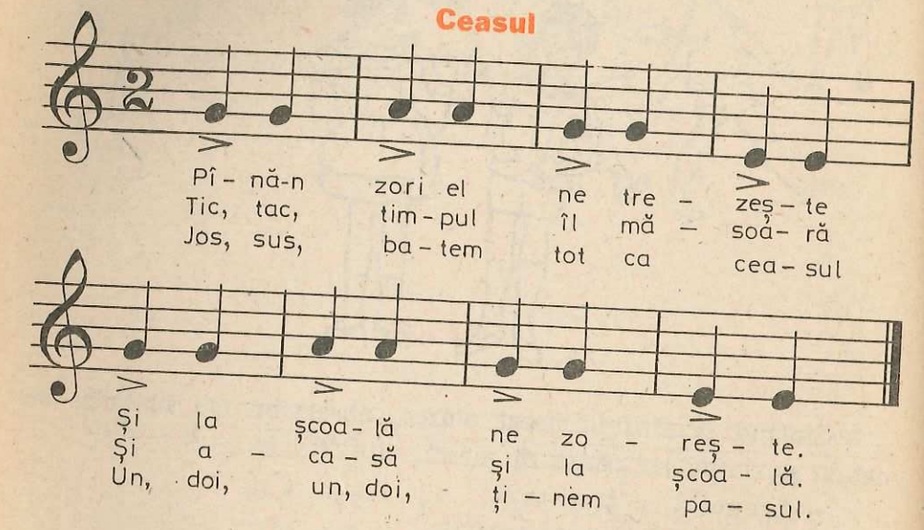

Uța, uța

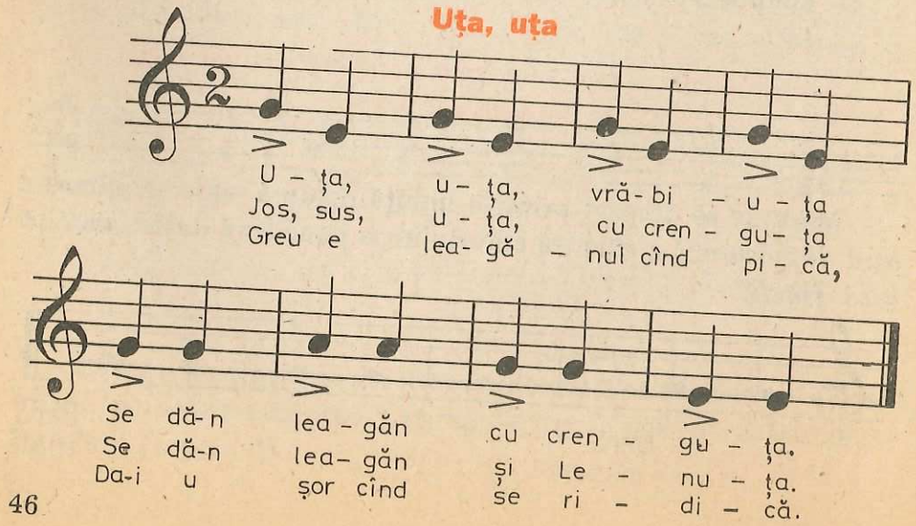

Întrebări

1. Cum se dirijează (tactează) măsura de doi timpi?
2. Din cîţi în cîţi timpi cad accentele în măsura de doi timpi?
3. Care timp este accentuat în măsura de doi timpi?
4. Prin ce se despart măsurile (grupurile de cîte doi timpi)?

Muncă independentă în clasă

1. Copiaţi pe caiete cîntecul de mai jos. Împărţiţi acest cîntec în măsuri (grupuri egale de cîte doi timpi).

Cine măsoară timpul?

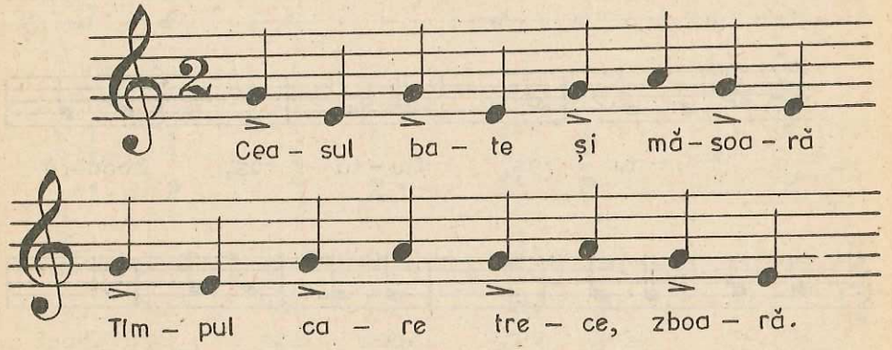

2. Compuneţi o melodie în măsura de doi timpi, pe sunetele SOL-MI-LA, cu durata de cîte un timp, pe următoarele versuri, scriind-o pe caiete:

Compoziţie

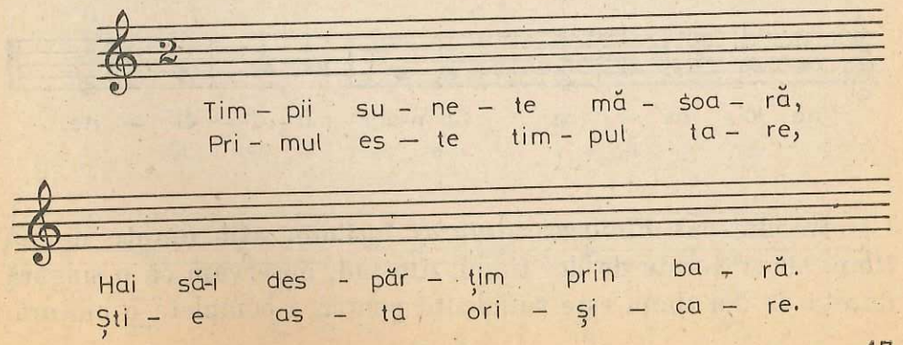

Măsura de doi timpi cu diferite durate

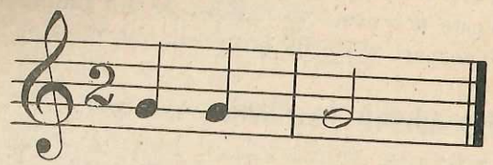

Fluturaș, fluturaș

Din folclorul copiilor

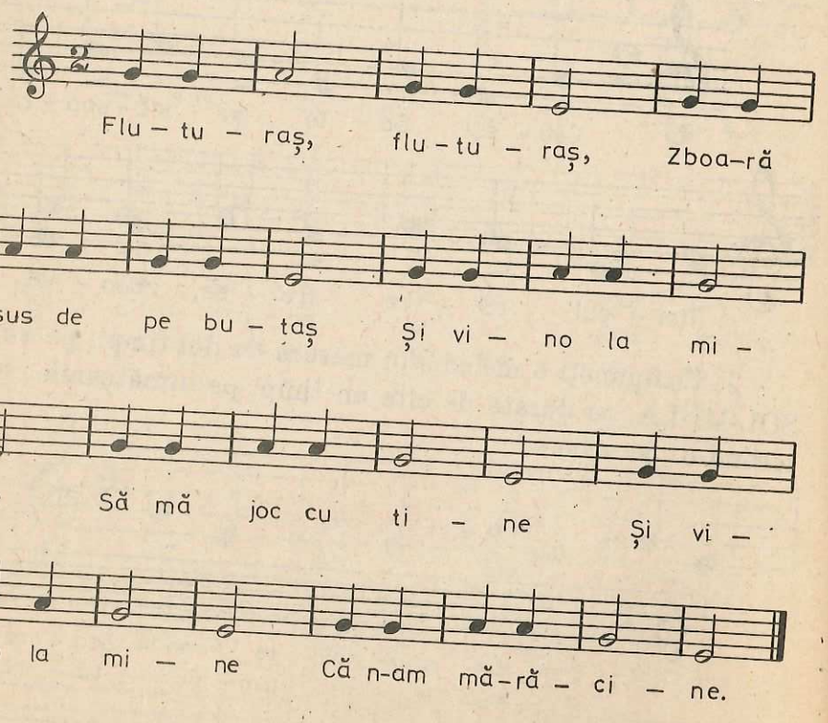

În cîntecul *Fluturaș, fluturaș* întîlnim atît durate de un timp, cît și durate de doi timpi. Cîntînd, observăm că o singură durată de doi timpi este suficientă pentru a completa o măsură.

Cîntați cîntecul *Fluturaș, fluturaș* și exemplele următoare, tactînd (dirijînd) măsura de doi timpi, așa cum ați învățat și în alte lecții.

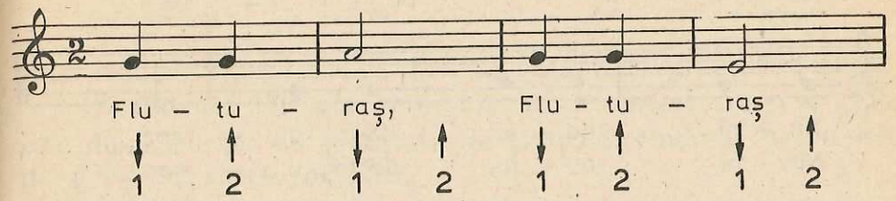

Exerciții ritmice

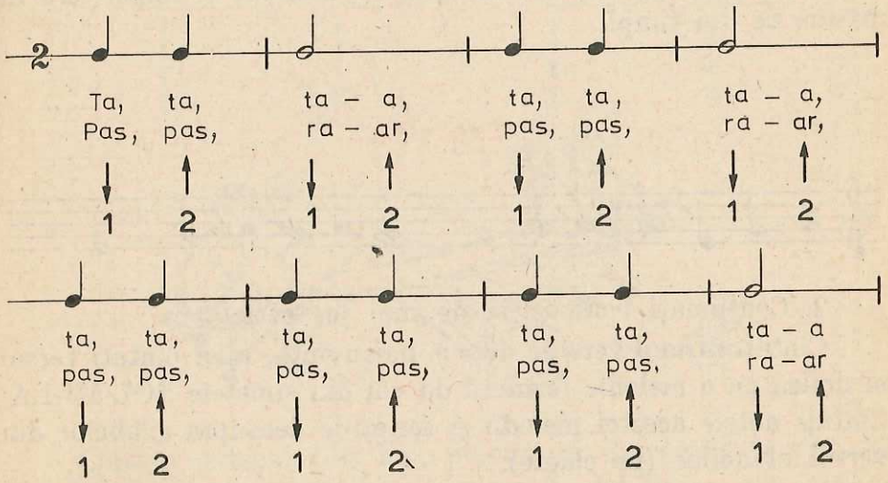

Nani, nani

Muzică și versuri: *Ion Filipoiu*

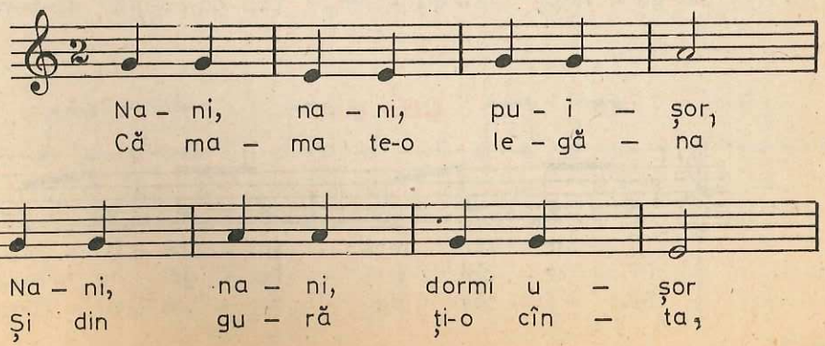

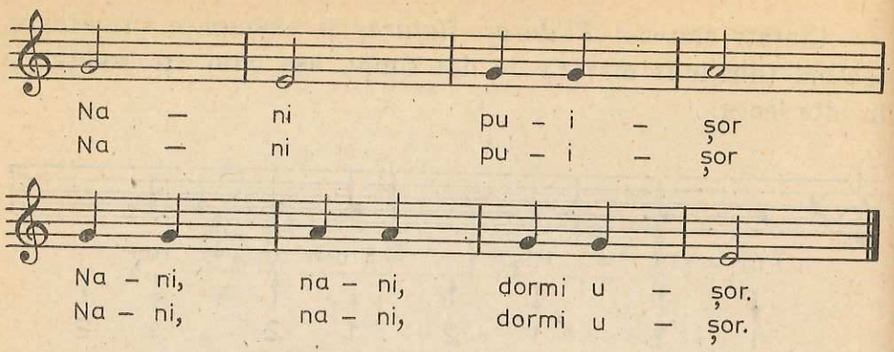

Muncă independentă în clasă

1. Copiaţi pe caiete exerciţiul de mai jos şi împărţiţi-l în măsuri de doi timpi.

Exerciţiu

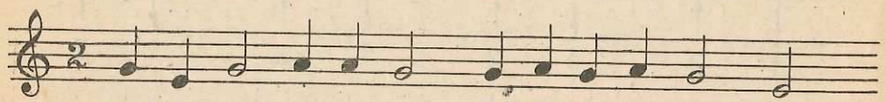

2. Continuaţi compoziţia de mai jos astfel:

Cîntaţi primul vers pe note şi pe cuvinte, apoi cîntaţi versul al doilea pe o melodie formată de voi din sunetele SOL-MI-LA. Cîntaţi notele acestei melodii şi scrieţi-le deasupra silabelor din versul al doilea (pe caiete).

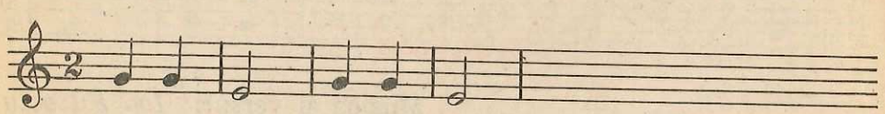

Cîte doi

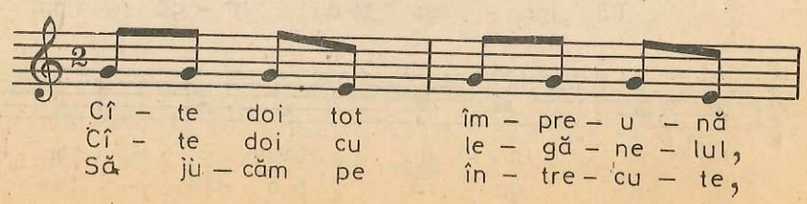

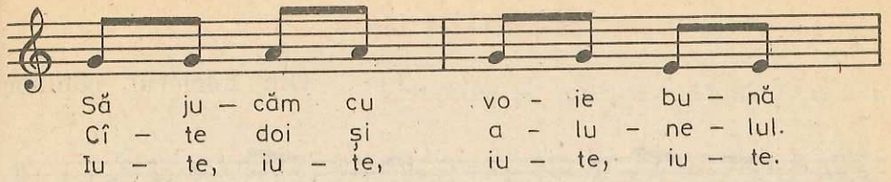

În cîntecul *Cîte doi* observăm că pe fiecare timp se cîntă cîte două durate de jumătate de timp, cîntîndu-se patru note de acest fel într-o măsură.

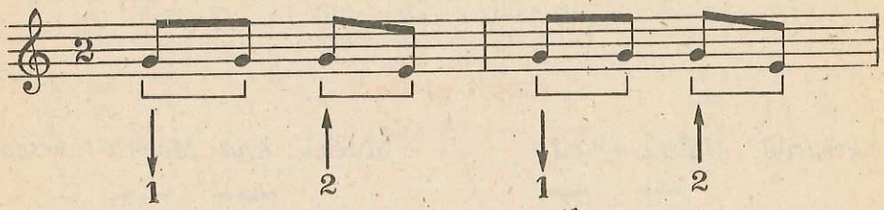

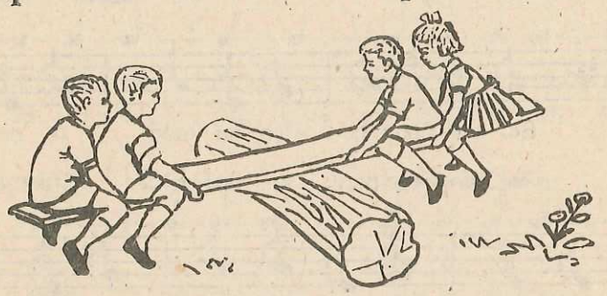

Cîntaţi cîntecul *Cîte doi*, precum şi exerciţiile şi cîntecele următoare, tactînd (dirijînd) măsura de doi timpi, aşa cum aţi învăţat pînă în prezent.

Exerciţii ritmice

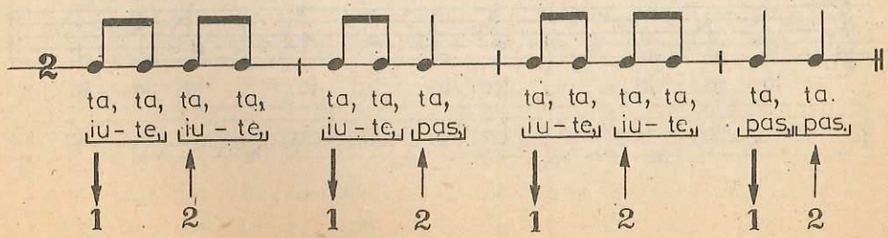

Căldărușă plină

Din folclorul copiilor

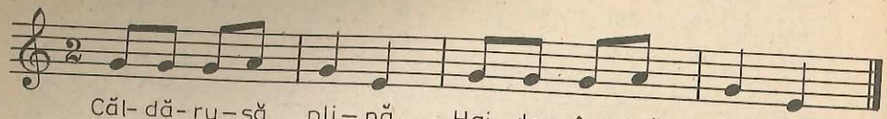

Copii și flori

Versurile: *Mălina Cajal* Muzica: *Ana Motora-Ionescu*

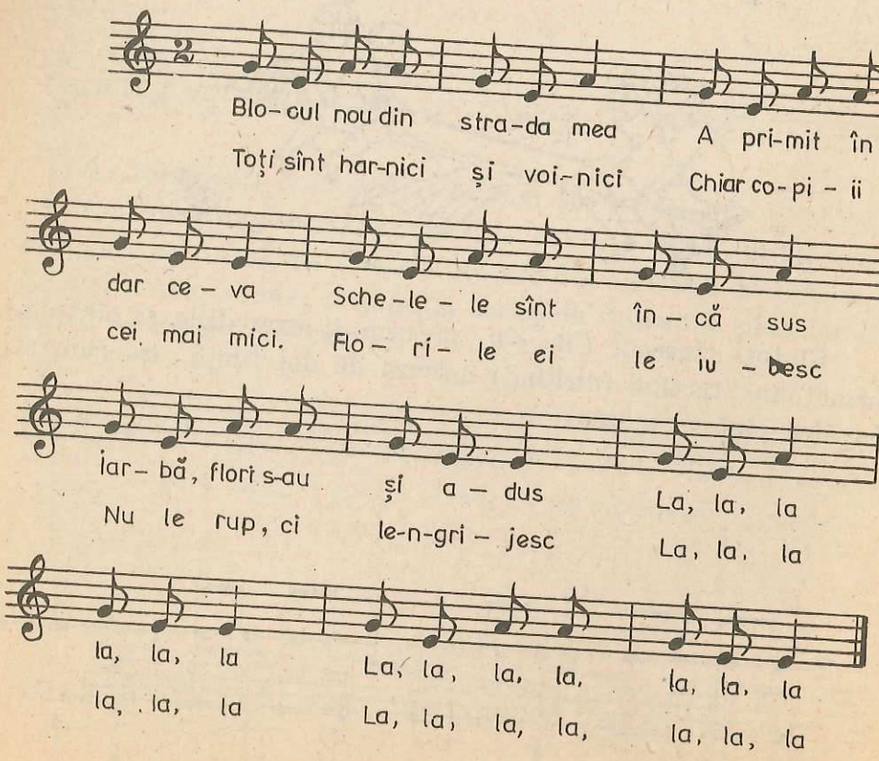

Cucu-ncet se legăna

Versurile și muzica: *Aurel Ivășcanu*

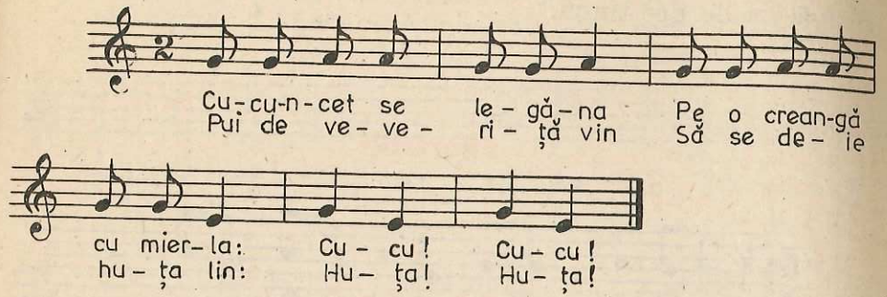

Exerciții ritmice

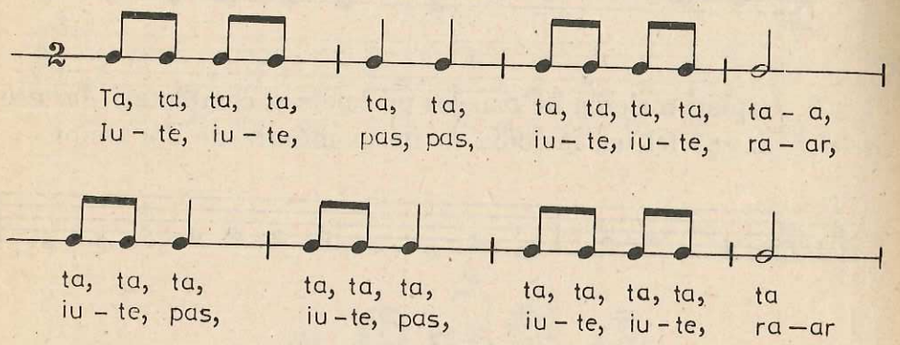

Pui de turturea

Muzica: *I. D. Vicol*

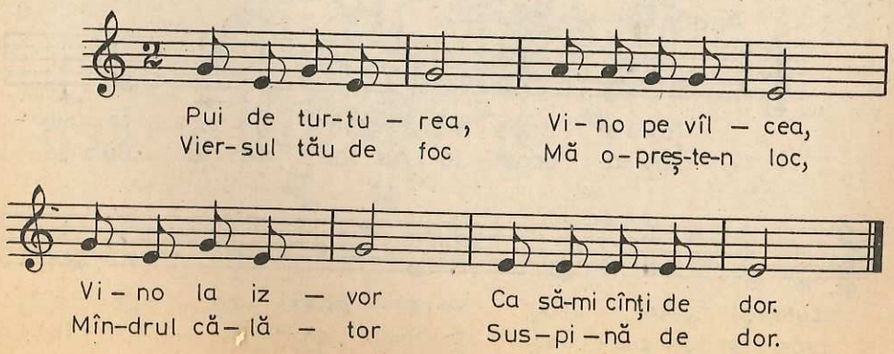

Muncă independentă în clasă

1. Copiaţi pe caiete exerciţiile de mai jos şi împărţiţi-le în măsuri de doi timpi.

Exerciţii

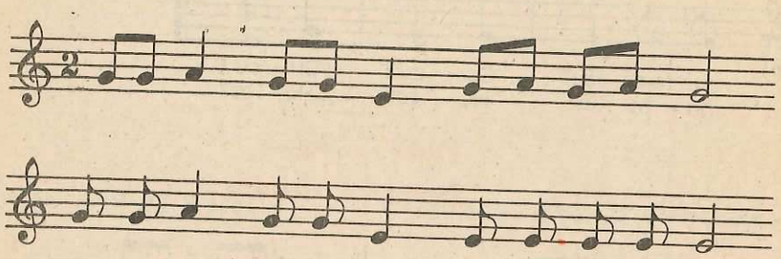

2. Copiaţi melodia de mai jos pe caiete şi completaţi *duratele notelor*, în aşa fel, ca melodia să fie în măsura de doi timpi.

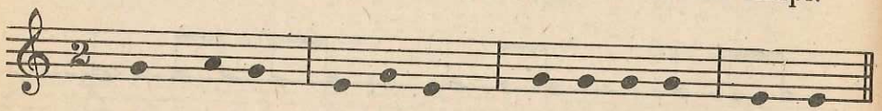

Nume scump, nume drag

— după auz —

Muzica şi versurile: *Ana Motora-Ionescu*

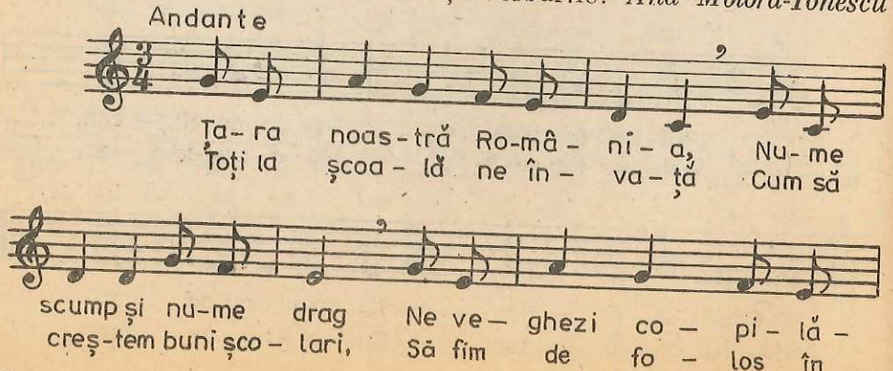

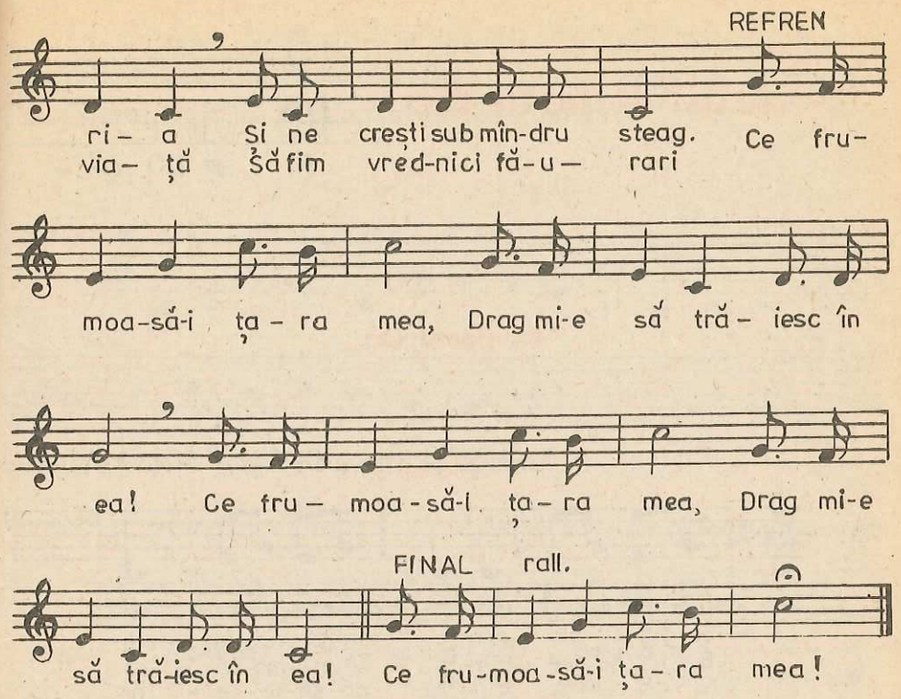

Sunetul și nota Do

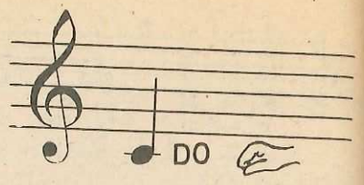

Dirijorul Do

Muzica și versurile: *Ana Motora-Ionescu*

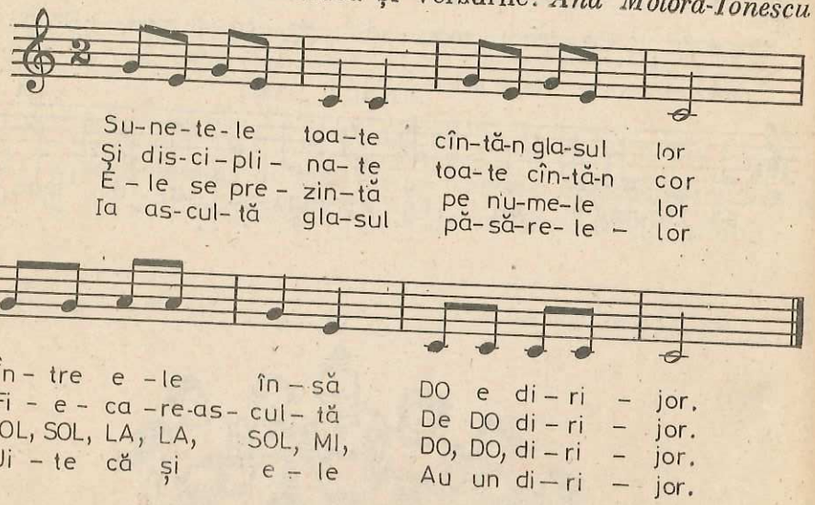

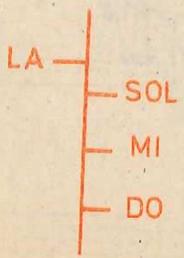

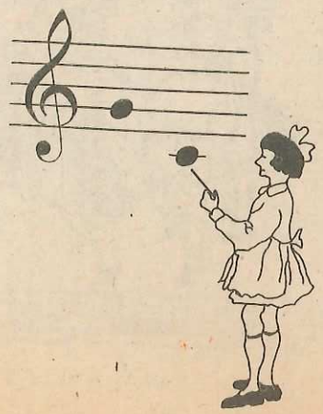

În cîntecul *Dirijorul Do* întîlnim un nou sunet muzical, care se cîntă mai jos decît celelalte. Este *sunetul DO* și se notează pe o liniuță scurtă, suplimentară, sub portativ.

Exerciții de intonație

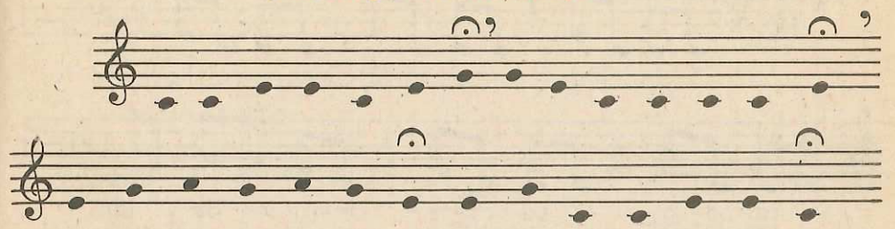

Toamna

Versurile: *Georgeta Moraru* Muzica: *Ana Motora-Ionescu*

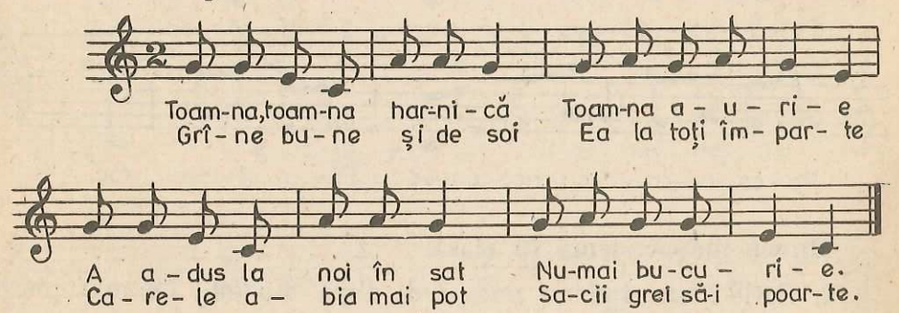

Dormi ușor

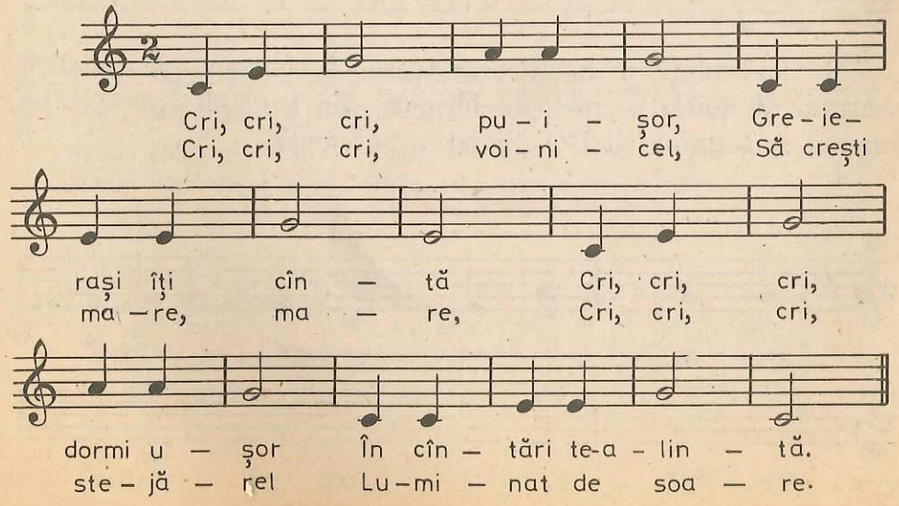

Cu ciocan și nicovală

Muzica și versurile: *Ana Motora-Ionescu*

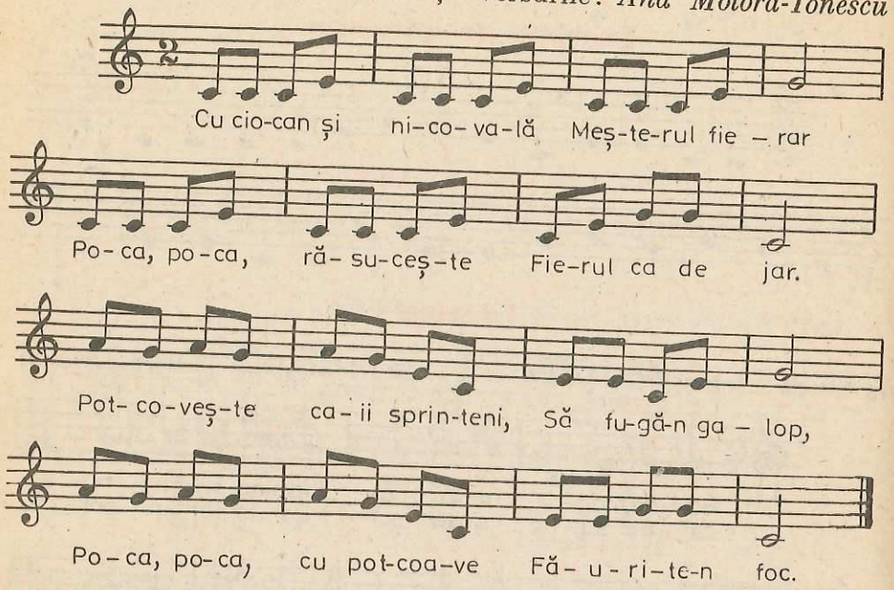

Muncă independentă în clasă

1. Scrieți un rînd cu nota Do, după modelul de mai jos:

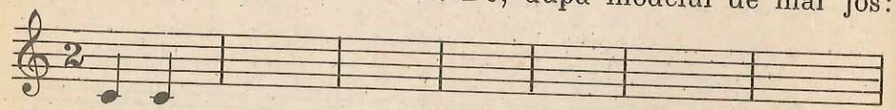

2. Continuați melodia următoare, inventînd, pe silabele versului al doilea, o melodie formată din sunetele învățate — care să se termine cu DO. Scrieți-o pe caiete.

Compoziție

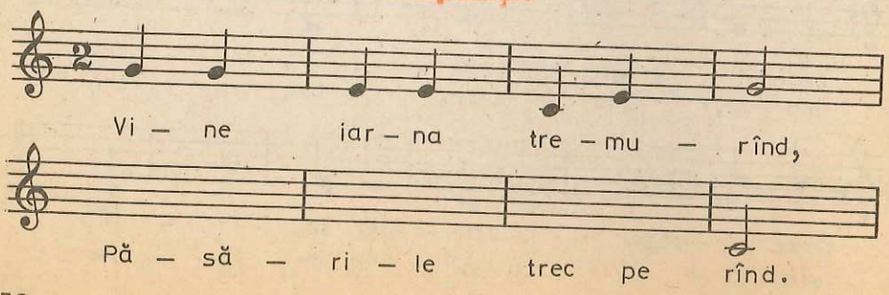

Limba românească

— după auz —

Muzica: *Ion Cartu*

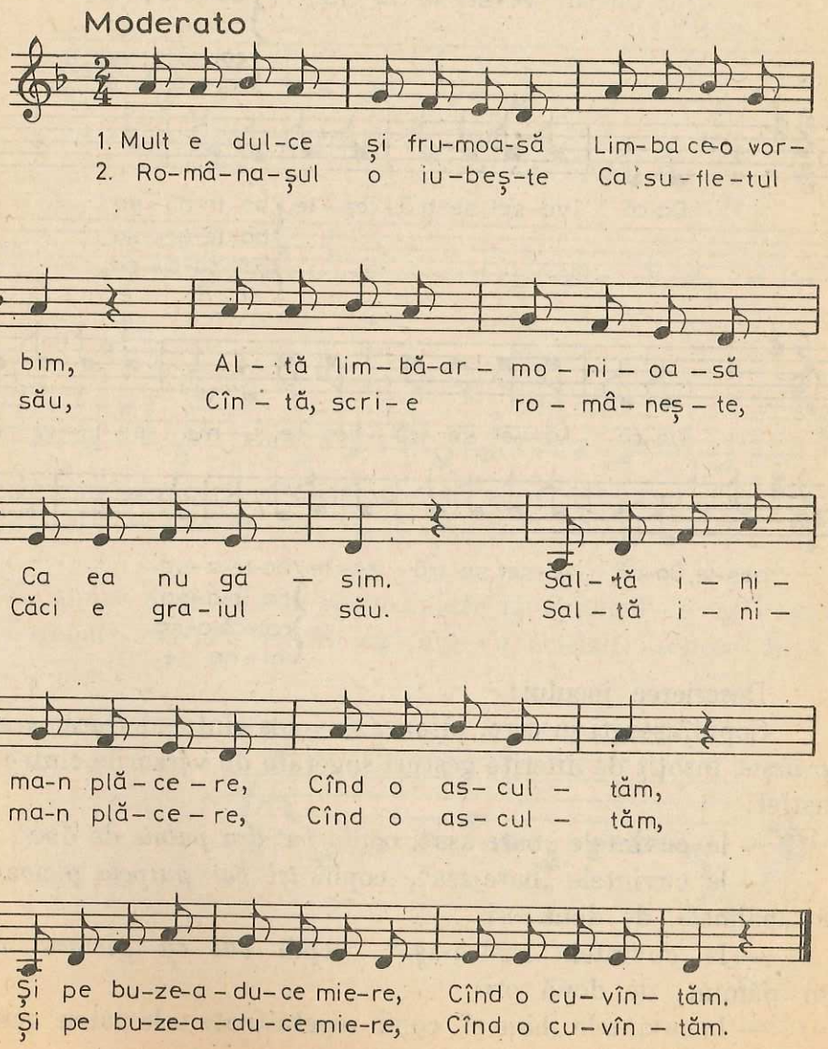

Joc muzical

Dacă vesel se trăiește

— după auz —

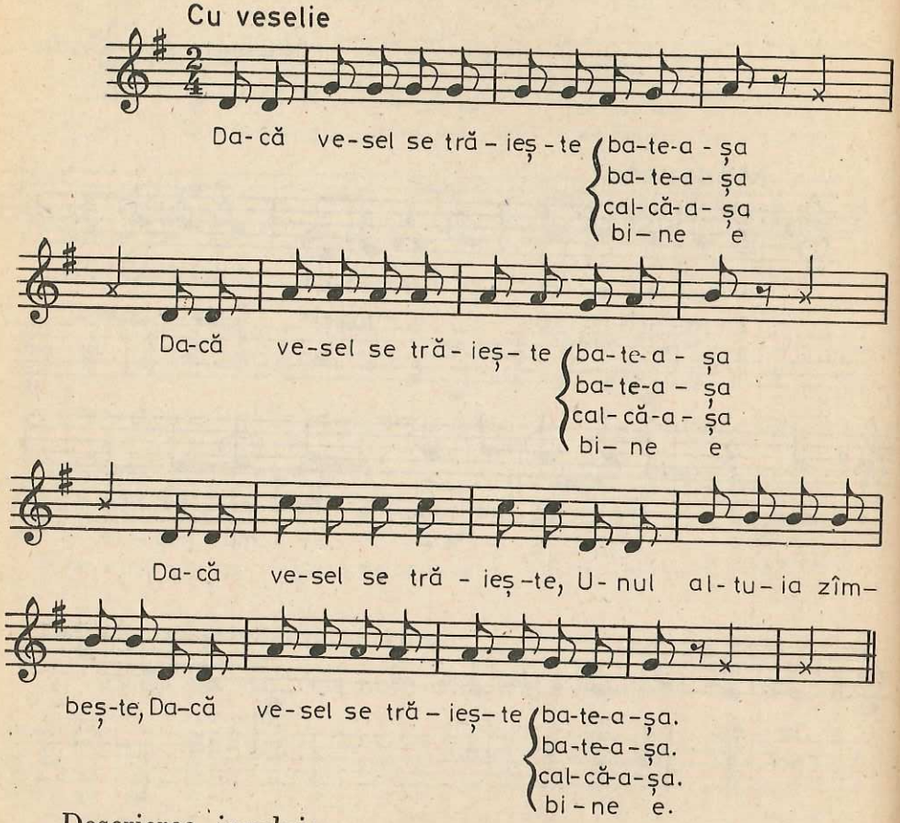

Descrierea jocului:

Copiii, așezați în cerc, intonează voios cîntecul *Dacă vesel se trăiește*, însoțit de diferite gesturi sugerate de versurile cîntecului, astfel:

— la cuvintele „bate-așa", copiii *bat din palme* de două ori;

— la cuvintele „bate-așa", copiii *își bat pulpele* picioarelor cu palmele, de două ori;

— la cuvintele „calcă-așa", copiii *bat cu piciorul drept* în pămînt, de două ori;

— la cuvintele „bine e", copiii repetă toate cele patru gesturi, consecutiv, după care strigă „bine e".

Apoi jocul se repetă de la început, de cîte ori doresc copiii.

Sunetul și nota Re

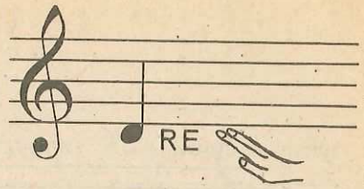

Doi prieteni

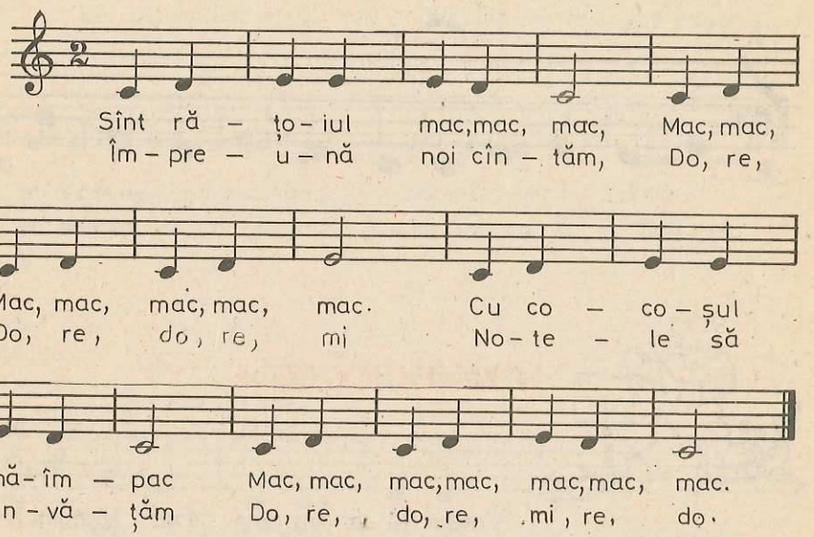

Ce sunet muzical nou se întîlnește în cîntecul de mai sus?

Intonați *sunetul Re*, în legătură cu celelalte sunete învățate.

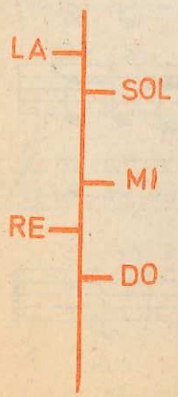

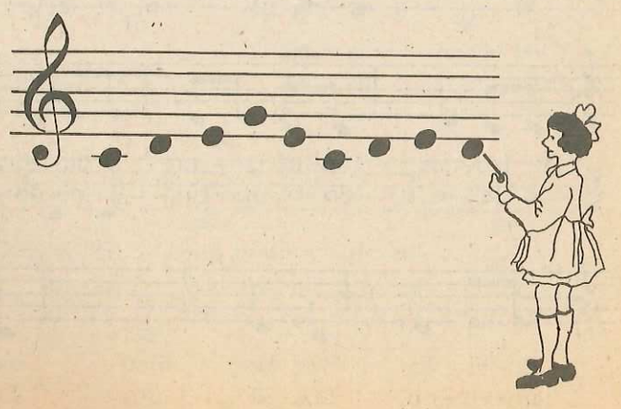

Exerciții de intonație

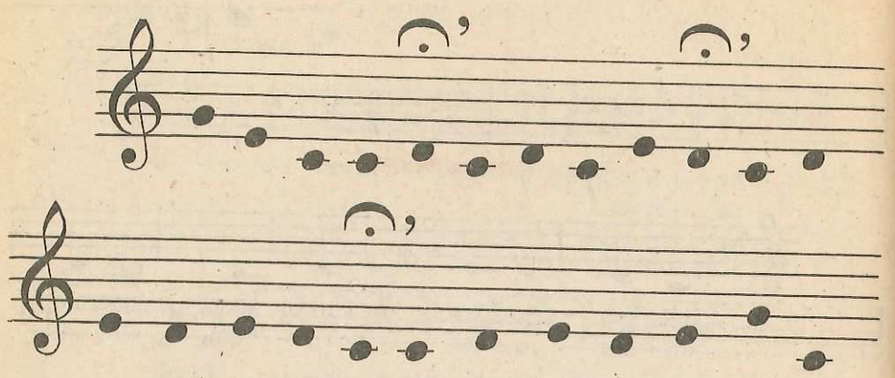

Ursulețul Martinică

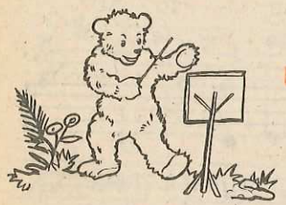

Versurile și muzica: *Ana Motora-Ionescu*

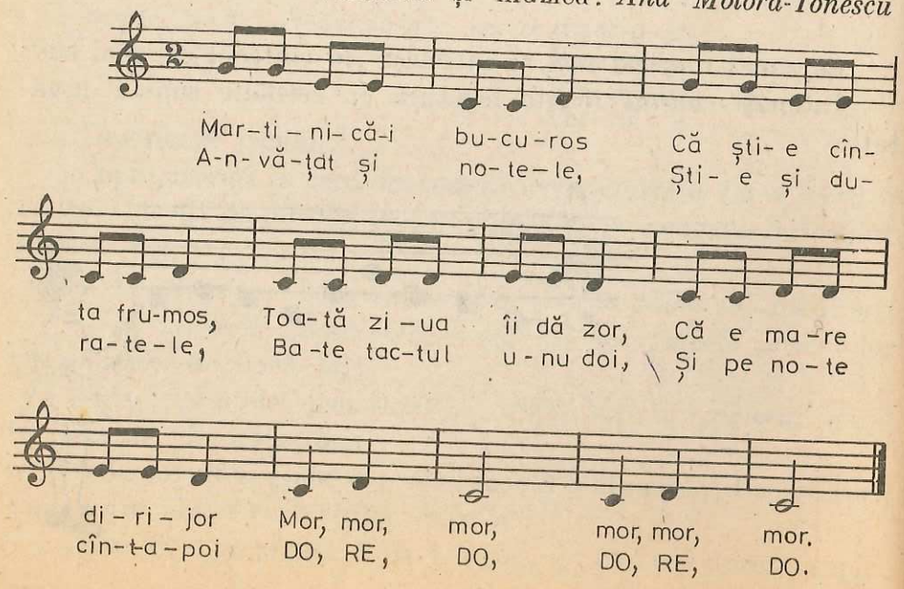

Micul tractorist

Versurile și muzica: *T. Constantinescu*

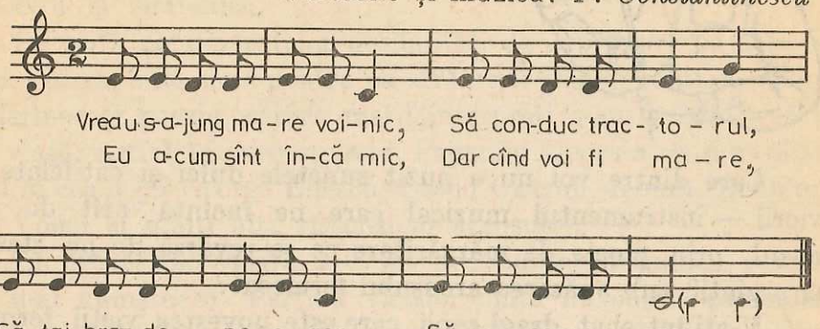

Moș Crăciun

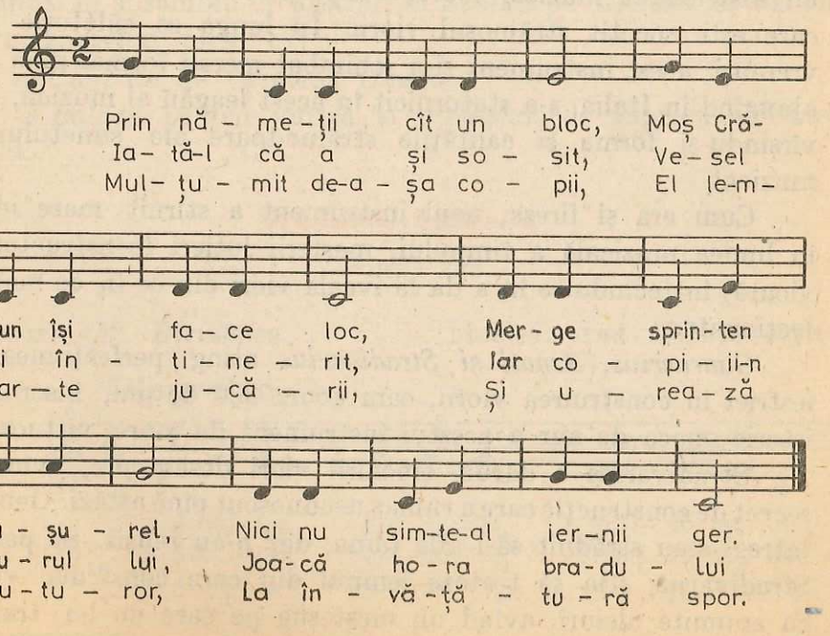

Lectură facultativă

Călătorie în lumea viorii

Care dintre voi nu a auzit sunetele dulci şi catifelate ale viorii — instrumentul muzical care ne încîntă atît de mult auzul, prin ploaia de mărgăritare ce se revarsă de pe strunele ei argintii, sub apăsarea arcuşului fermecat?

V-aţi întrebat, dragi copii, care este povestea vieţii fermecătorului instrument? În această lectură vom dezvălui drumul viorii, de-a lungul veacurilor, care îşi pierde începuturile în trecutul îndepărtat al miilor de ani.

Dînd înapoi filele calendarului, aflăm că înainte cu peste cinci mii de ani, pe pămîntul Indiei (în Asia) a fost construit un instrument muzical foarte simplu, cu trei coarde şi arcuş, care este socotit strămoşul viorii. În lunga sa călătorie peste vremuri, acest instrument şi-a schimbat mereu forma, pînă cînd, ajungînd în Italia, s-a statornicit în acest leagăn al muzicii, desăvîrşindu-şi forma şi calităţile strălucitoare ale sunetului său muzical.

Cum era şi firesc, noul instrument a stîrnit mare interes în lumea muzicală a timpului, meşterii lutieri (constructori de vioară) întrecîndu-se în a da la iveală viori din ce în ce mai perfecţionate.

Guarnerius, *Amati şi Stradivarius* ating perfecţiunea măiestriei în construirea viorii, cam acum 300 de ani, înscriind în istorie epoca de aur a acestui instrument de mare virtuozitate.

Stradivarius a dăruit omenirii viori desăvîrşite, avînd un secret de construcţie care a rămas necunoscut pînă astăzi. Generaţii întregi s-au străduit să-i afle taina, dar n-au reuşit. Se pare că Stradivarius ştia să trateze lemnul din care construia vioara, cu anumite uleiuri, avînd un meşteşug pe care nu l-a transmis nimănui.

Violonistul român *Ion Voicu*, maestru emerit, cîntă pe o vioară Stradivarius.

Vioara cîntă atît solo, cît şi în ansamblu, în diferite formaţii instrumentale mai mici, ca taraful, sau mai mari, ca orchestra populară şi simfonică.

Datorită nenumăratelor posibilităţi de exprimare pe care le oferă vioara, s-au scris pentru ea strălucite pagini solistice, pline de farmec şi poezie, cărora marii interpreţi s-au străduit să le dea viaţă. Astfel, în mîna marelui Paganini vioara a rîs şi a plîns, ca şi în cea a lui George Enescu, David Oistrah, Iehudi Menuhin, Ion Voicu şi mulţi alţi virtuozi ai arcuşului.

În orchestră, vioara are rol de sopran, deţinînd partida cea mai numeroasă. Partida viorilor cîntă melodiile principale ale pieselor muzicale, într-un permanent dialog cu celelalte instrumente din familia ei, viola, violoncelul şi contrabasul, ca şi cu instrumentele din celelalte compartimente — instrumente de suflat şi de percuţie.[1]

Pentru a gusta frumuseţea sunetelor muzicale produse de strunele viorii, vă recomandăm să mergeţi la concerte, ca s-o ascultaţi în ansamblu orchestral; să audiaţi pe disc sau pe bandă de magnetofon piese ca:

— *Ciocîrlia* de Grigoraş Dinicu;

— *Balada* pentru vioară şi orchestră de Ciprian Porumbescu.

Brăduleţ, brăduleţ

— după auz —

Versuri: *M. Biciulescu* Muzica: *Ana Motora-Ionescu*

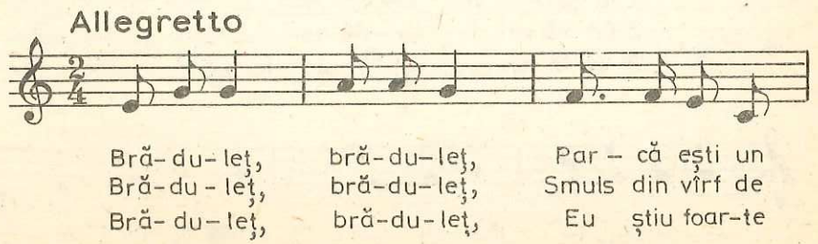

[1] Instrument de percuţie = pe care se bate — tobe, timpani, xilofon etc.

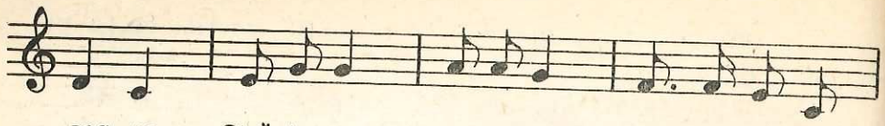

soa-re, Strălucești ca-n-povești. Plin de glo-bu-
mun-te, Ai făclii, jucării Și po-doa-be
bi-ne, Că mai sus sînt pe ram, Dăruri pen-tru

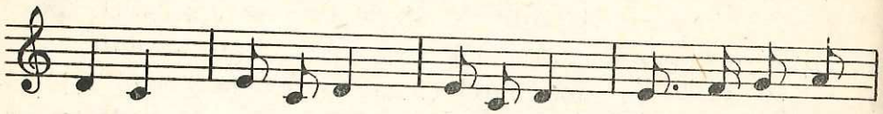

șoa-re. Hai ve-niți dragi co-pii! Moș Crăciun mai
mul-te. Hai ve-niți dragi co-pii! Moș Crăciun mai
mi-ne. Hai ve-niți dragi co-pii! Moș Crăciun mai

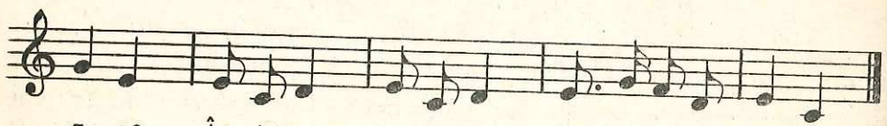

a-re În de-sagi cî-te-un dar pen-tru fi-e-ca-re.
a-re În de-sagi cî-te-un dar pen-tru fi-e-ca-re.
a-re În de-sagi cî-te-un dar pen-tru fi-e-ca-re.

Florile dalbe

— după auz —

Melodie populară culeasă de *Timotei Popovici*

1. Ia scu-lați voi bo-ieri mari___ Flo-ri-le dal-be
2. Că vă vin co-lin-dă-tori.___ Flo-ri-le dal-be
3. Vă u-răm s-a-veți de toa-te. Flo-ri-le dal-be

Ia scu-lați ro-mâni plu-gari___ Flo-ri-le dal-be.
Noap-tea pe la cîn-tă-tori.___ Flo-ri-le dal-be.
Via-ță lun-gă să-nă-ta-te. Flo-ri-le dal-be.

Sunetul și nota Fa

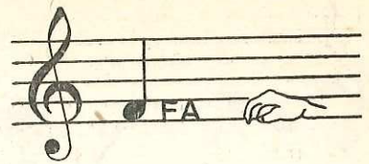

Cîntecul notei Fa

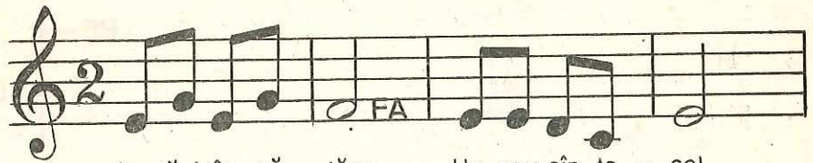

As-tăzi în-vă-țăm Un nou cîn-te-cel
Ui-te no-ta FA Cîn-tă su-net nou
În-tre MI, SOL, FA Bi-ne ai ve-nit.

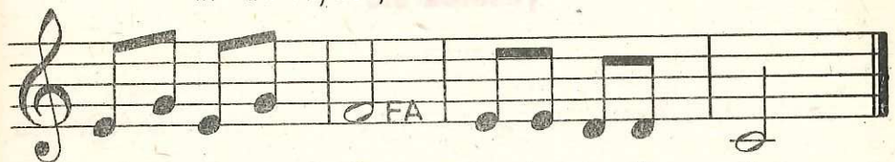

Hai-deți să a-flăm No-te-le din el,
Bun pri-e-ten FA Su-nă în e-'cou.
Nu te vom ui-ta, Cu drag te-am pri-mit.

Ce sunet muzical nou cuprinde acest cîntec?

Intonați-l, dar nu-l confundați cu alte sunete învățate mai înainte.

Exerciții de intonație

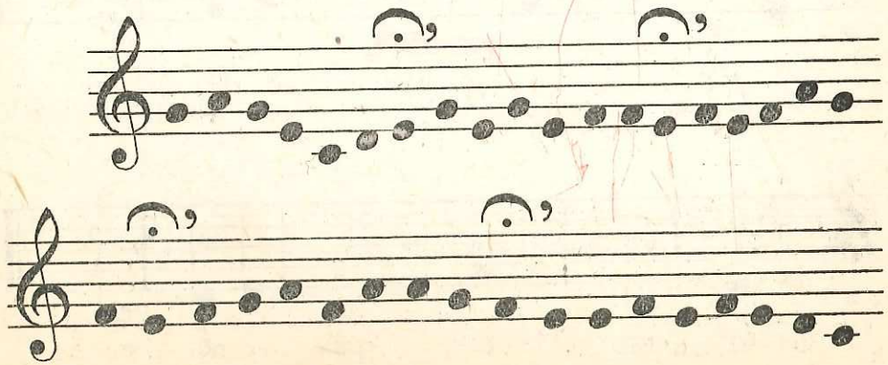

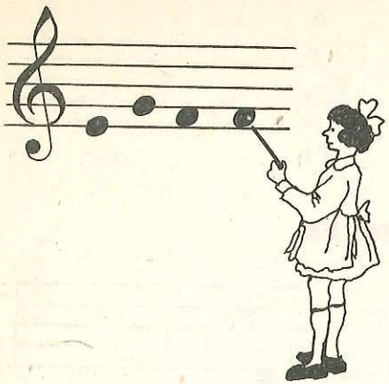

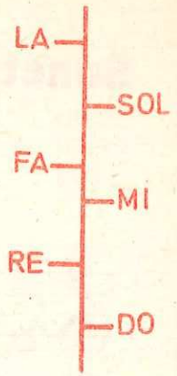

Țesătoarele

— Canon —

Ioan D. Chirescu

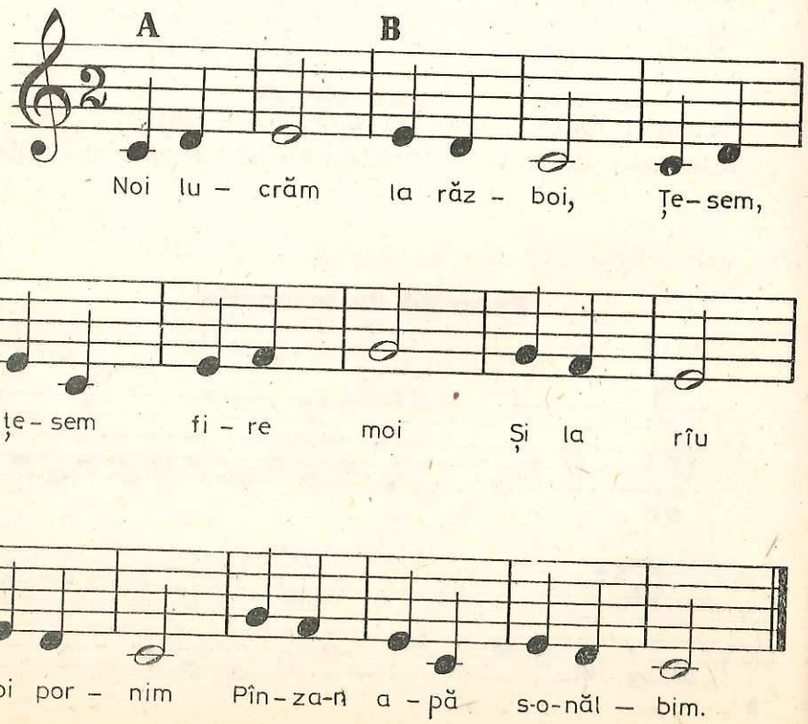

Joc

Repede

1. Joc a – șa cum es – te ho – ra
2. Cît e lu – mea să tră – iaș – că
3. De la mun – te pîn – la ma – re

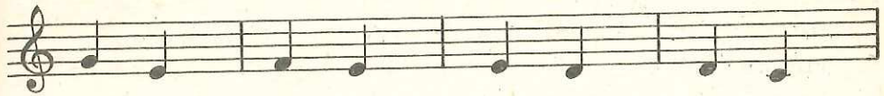

Nu-i în ța – ra ni – mă – nu – ia,
Ho – ra mîn – dră, ro – mâ – neaș – că,
Să în – tin – dem ho – ra ma – re,

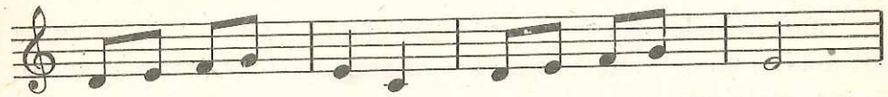

Doi pași î – na – in – te și doi î – na – poi,
Doi pași î – na – in – te și doi î – na – poi,
Doi pași î – na – in – te și doi î – na – poi,

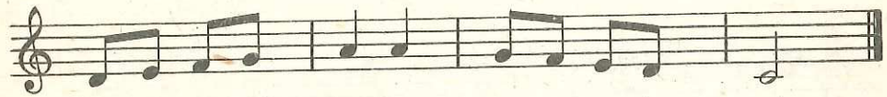

Vezi a – șa se joa – că ho – ra pe la noi.
Vezi a – șa se joa – că ho – ra pe la noi.
Vezi a – șa se joa – că ho – ra pe la noi.

Fluturaș

Versuri: *Mălina Cajal* Muzica: *Constantin Romașcanu*

Potrivit de repede

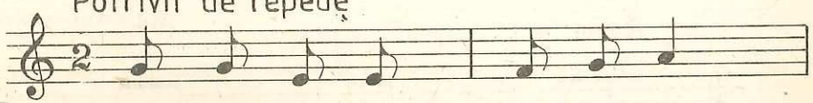

Flu – tu – ra – șu – le fru – mos,
A – ri – pioa – re – le sub – țiri
Tru – pul tău ca – ti – fe – lat

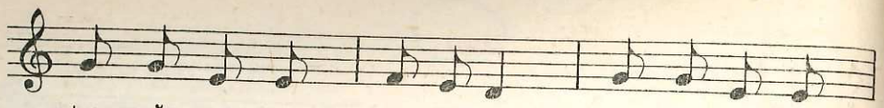

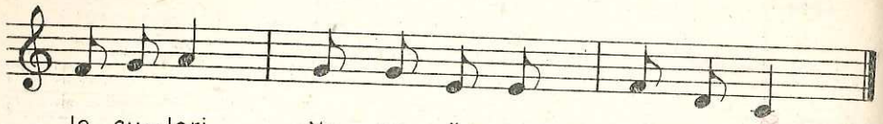

Muncă independentă în clasă

Cîntaţi melodia următoare şi completaţi notele, acolo unde sînt măsuri goale. Cîntaţi melodia pe cuvinte şi adăugaţi sunetele care se potrivesc în melodie.

Ştiu să cînt pe Fa

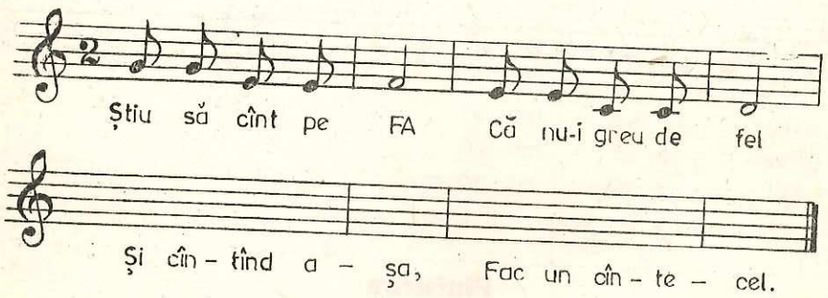

Sorcova

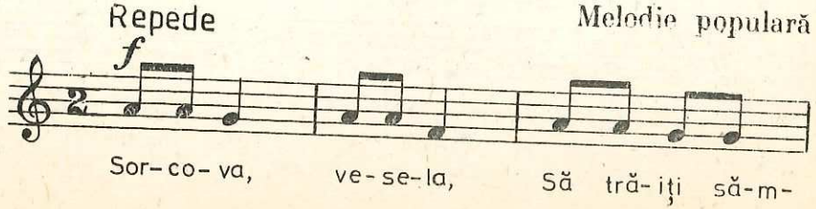

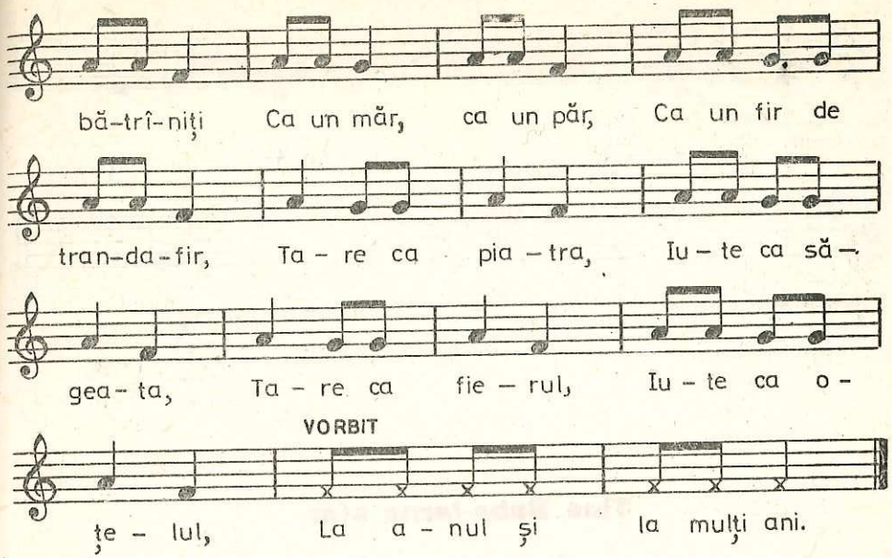

Plugușor cu șase boi[1]

— după auz —

Melodie populară

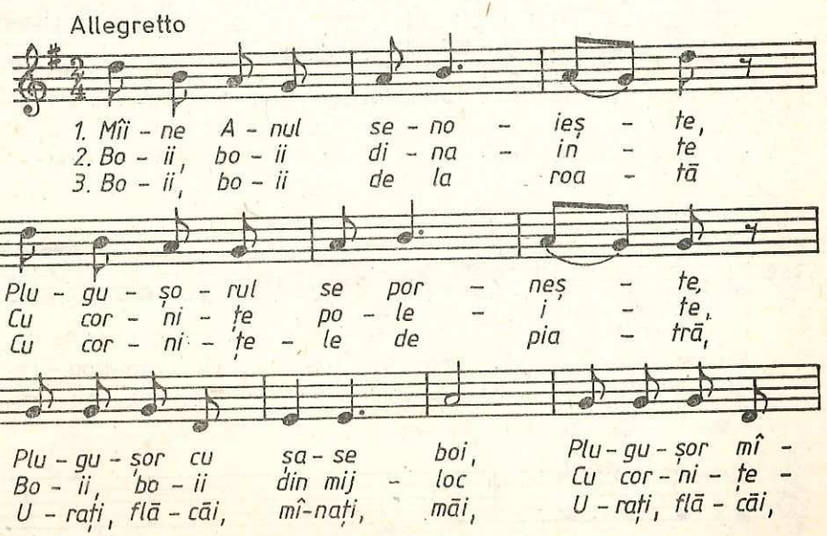

[1] Se poate cînta solo pînă la cuvintele „Uraţi, flăcăi!", de unde continuă corul.

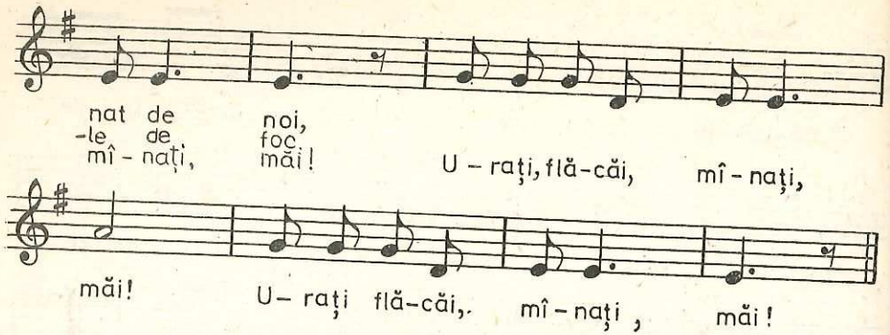

Ţine Baba-Iarna sfat

— Canon —

Text: *Oliviu Negoiţă* Muzica: *Liviu Comes*

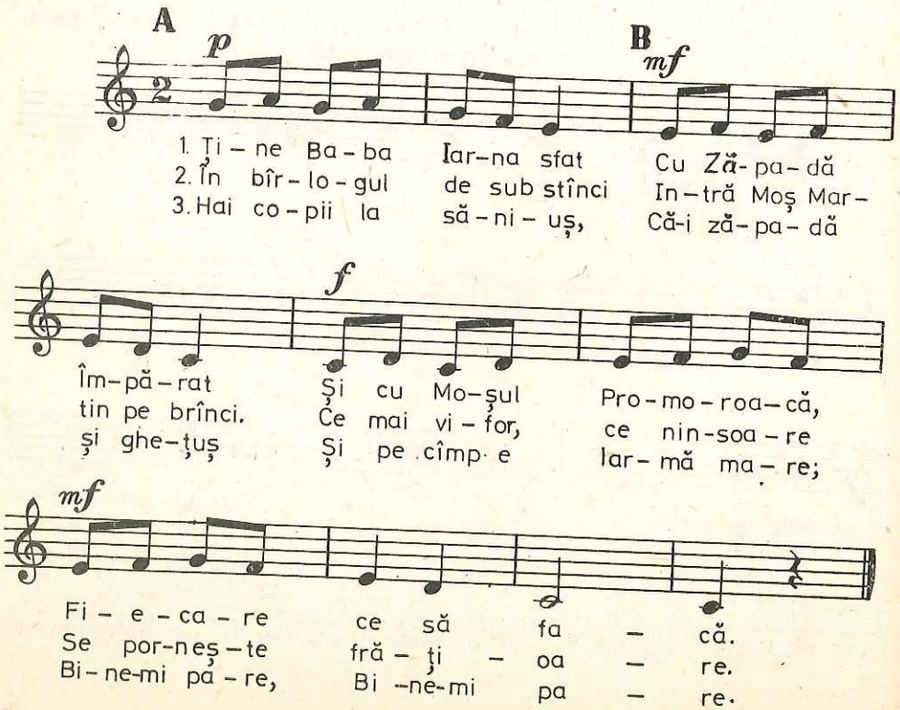

Pauza de un timp

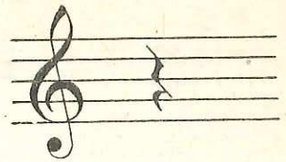

Bate toba

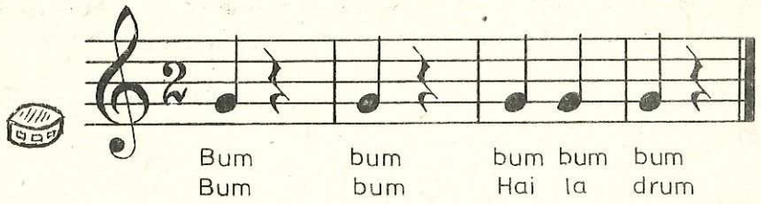

În exemplul dat, observăm că unele sunete sînt urmate de tăcere.

Tăcerea în muzică se numeşte *pauză*.
Pauza care durează un timp se numeşte *pauză de un timp* şi se scrie astfel:

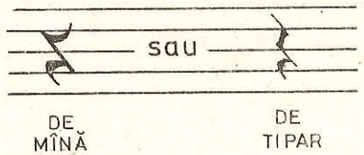

Exerciţii ritmice

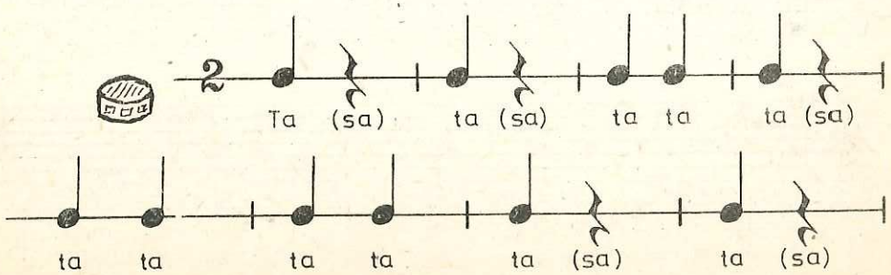

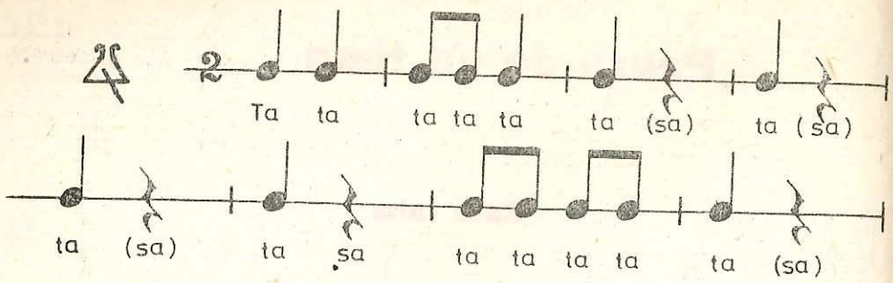

Bateți duratele de note pe tobițe, iar duratele pauzelor pe trianglu.

Albinița mea

După *Delcasso*

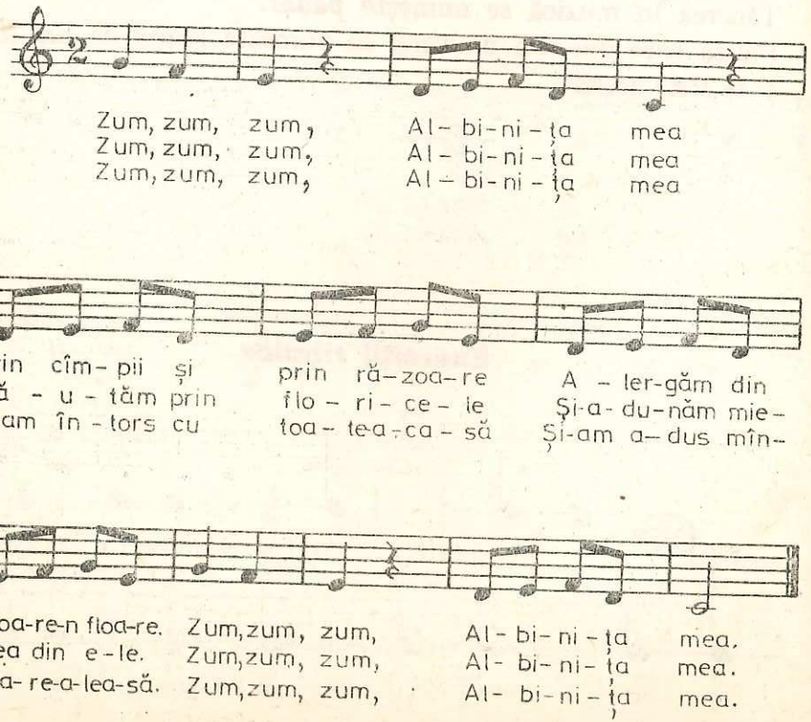

Țurțurul

Muzica: *Vasile D. Nicolescu*

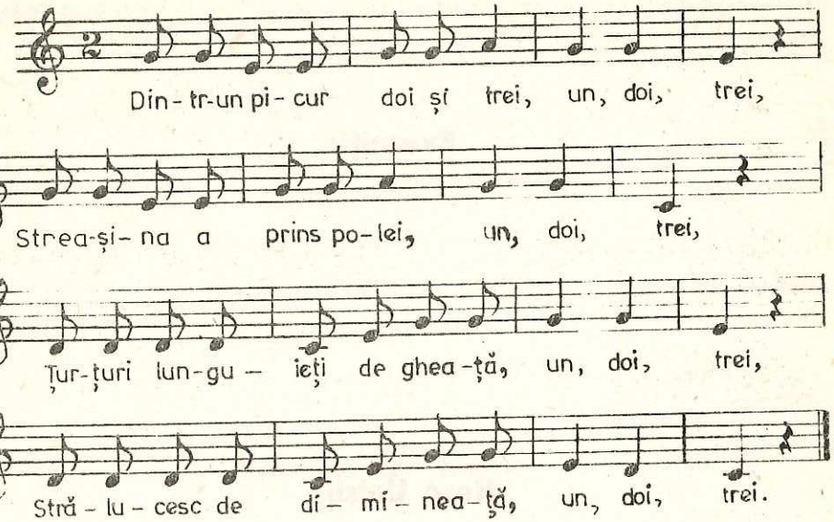

Gingașii ghiocei

Aurel Ivășcanu

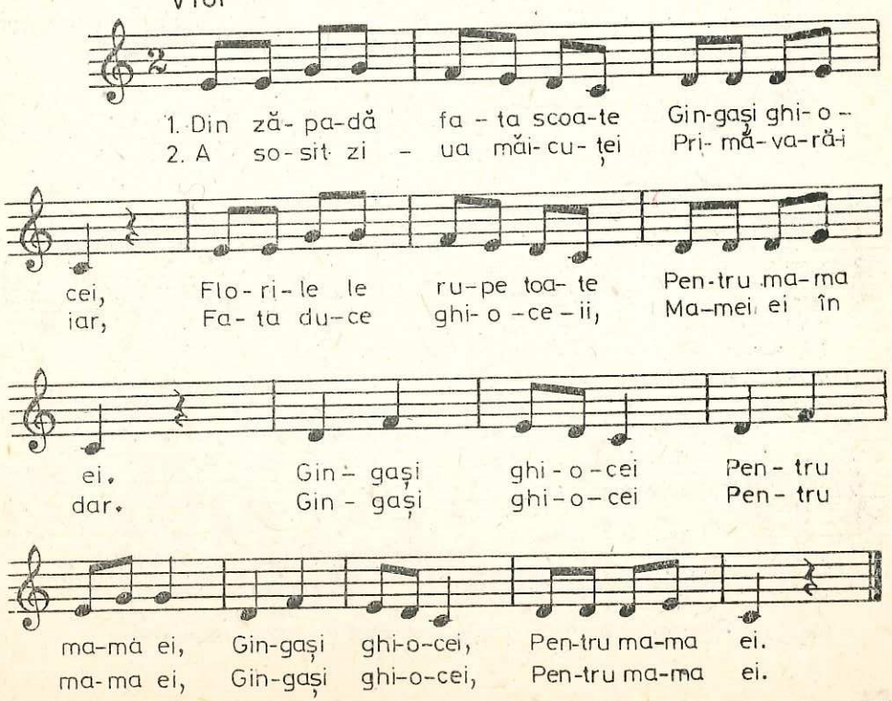

Muncă independentă în clasă

Copiaţi pe caiete exerciţiul de mai jos şi completaţi măsurile cu pauze de un timp.

Exerciţiu

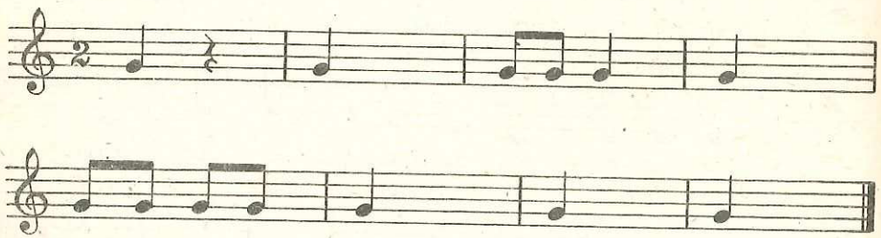

Hora Unirii

— după auz —

Versurile: *Vasile Alecsandri* Muzica: *Alexandru Flechtenmacher*

Allegretto

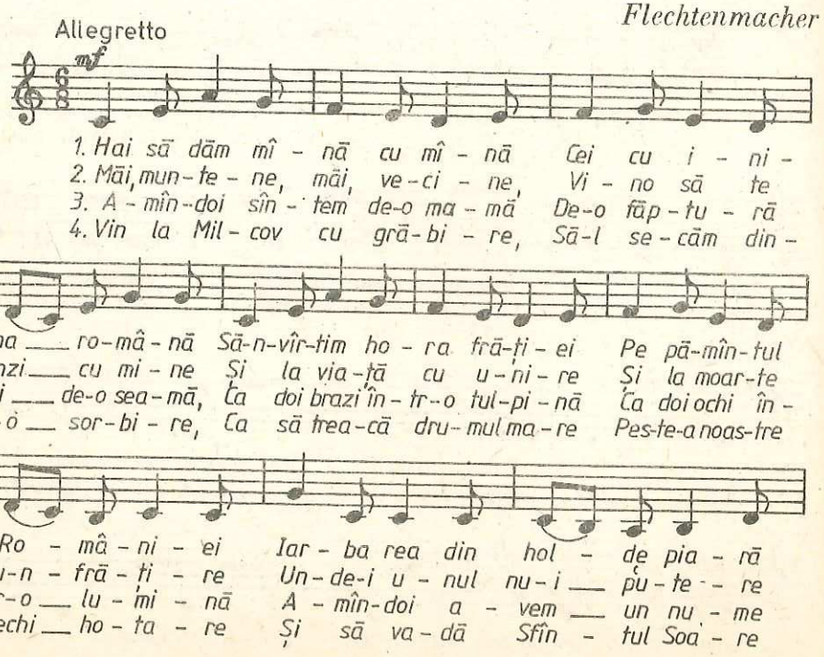

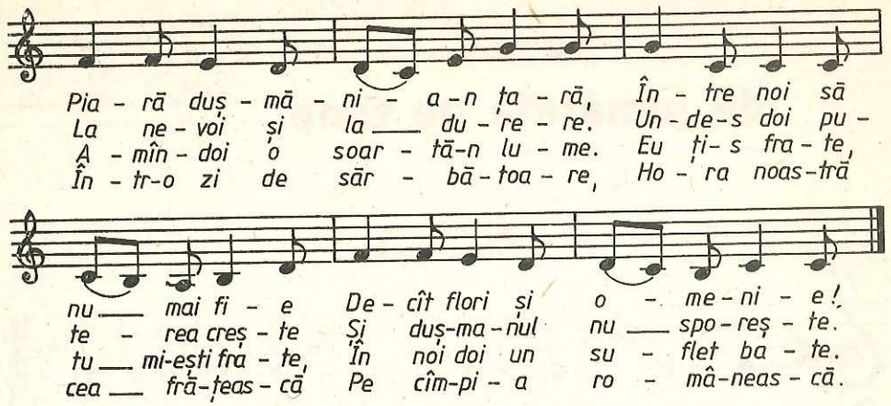

Flori pentru mama

Versurile: *Aurel Felea* Muzica: *Temistocle Popa*

Moderato

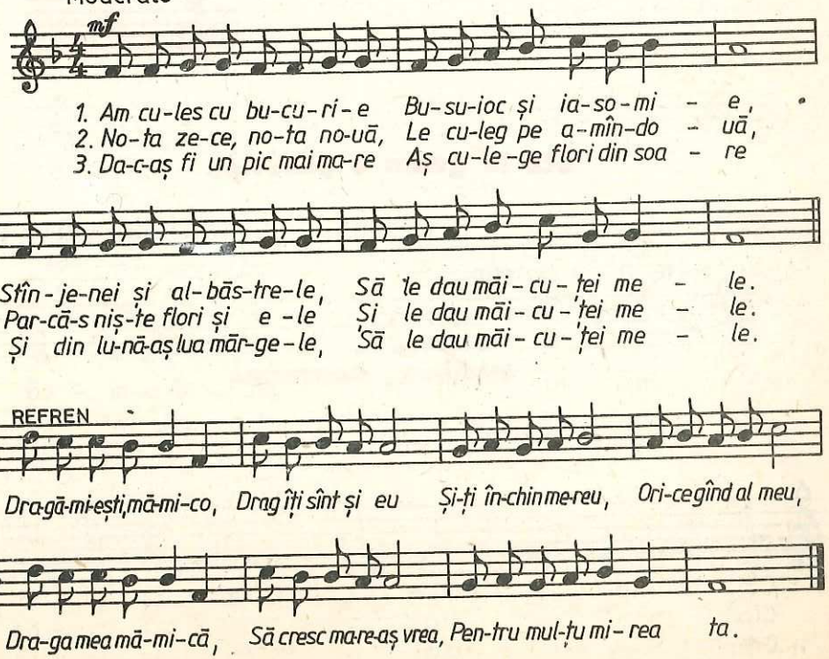

Pauza de jumătate de timp

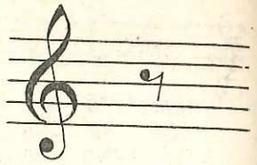

Cip, ci-rip!

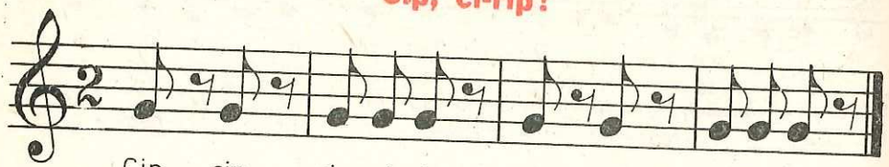

Cîntaţi cîntecul *Cip, ci-rip* şi observaţi: cît de lung este sunetul pe silaba *cip?* Ce durată este înlocuită cu pauză? Cît durează această pauză?

Tăcerea care durează o jumătate de timp se numeşte *pauză de jumătate de timp* şi se scrie astfel:

Stă la geam o păsărică

Din folclorul copiilor

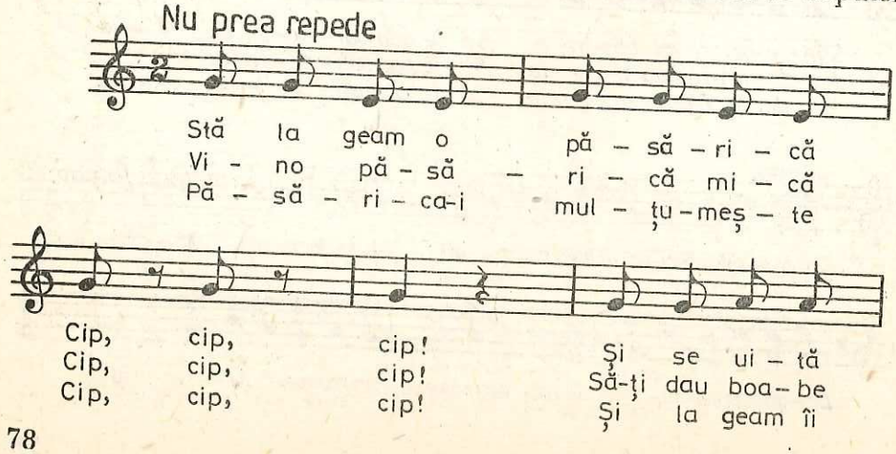

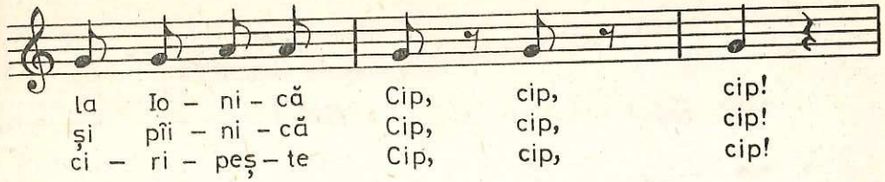

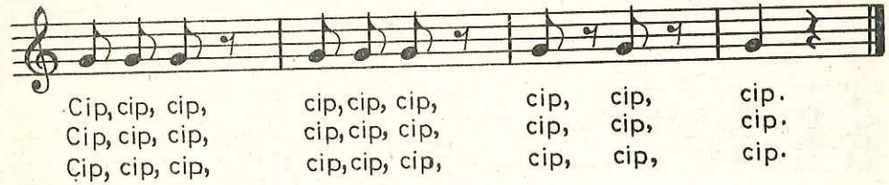

Primăvara a sosit

după *Al. Voevidca*

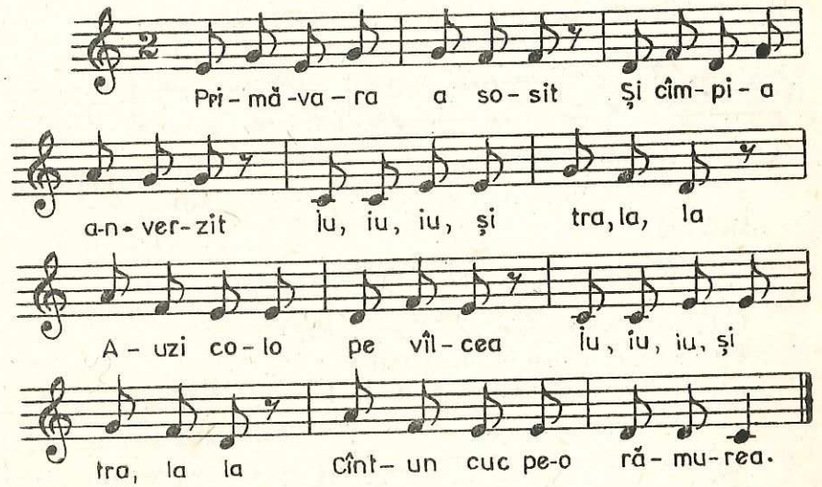

Înfloresc grădinile

Versurile: *St. O. Iosif* Muzica: *Timotei Popovici*

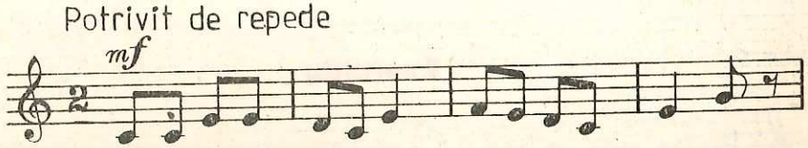

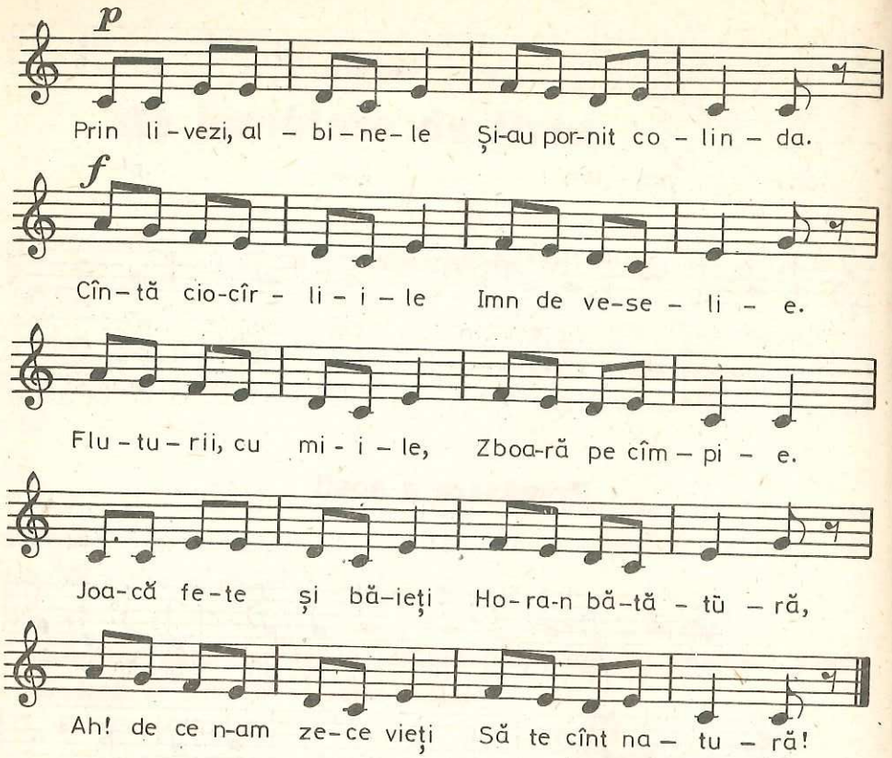

Întrebări

1. Ce se înțelege prin *pauză muzicală?*
2. *Cîte feluri de pauze* cunoașteți?
3. *Ce fel de pauze* sînt cele de mai jos?

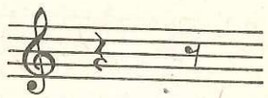

Muncă independentă în clasă

Completați măsurile din următorul exercițiu cu pauzele corespunzătoare.

Exercițiu

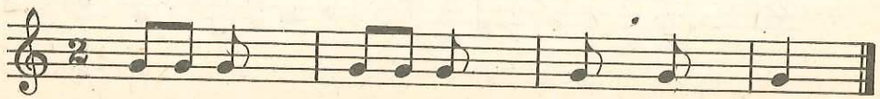

Lectură facultativă

Timotei Popovici

1870—1950

Fiu al plaiurilor bănățene, compozitorul Timotei Popovici s-a născut cu peste 100 de ani în urmă, în satul Tincova, aproape de Lugoj, județul Caraș-Severin.

De mic copil s-a dovedit a avea deosebite înclinații muzicale, fiind atras, în special, de cîntecele populare, pe care le auzea la oamenii satului. Înzestrat cu o voce dulce și cristalină, moștenită de la mama sa, micul Tima (așa i se spunea în familie, pe cînd era copil) învăța cu o repeziciune uimitoare toate melodiile pe care le auzea.

La școală, în clasele primare și apoi în cele gimnaziale și liceale, elevul Timotei Popovici era întotdeauna primul la cîntat, pătrunzînd cu multă pricepere în minunatele taine ale muzicii, care-i umpleau sufletul de bucurie.

Studiile muzicale superioare le-a făcut la Conservatorul de Muzică din Iași, după care a devenit profesor de muzică, dirijor de cor și compozitor.

Ca profesor de muzică și ca dirijor de cor, mai întîi la Brașov și apoi la Sibiu, Timotei Popovici, prin munca sa plină de pasiune, a înfăptuit educația muzicală atît a școlarilor din aceste orașe, cît și a adulților, pe care i-a organizat în reuniuni corale de frunte.

În calitate de talentat compozitor, Timotei Popovici a scris numeroase cîntece pentru copii și pentru formațiile corale școlare și orășenești.

Prin bogata sa activitate muzicală, Timotei Popovici a înscris pagini de neuitat în creația muzicală destinată celor mari și mici.

Ascultați, din creația compozitorului Timotei Popovici, cîntecele înregistrate pe disc: *Vine mai*, *Florile dalbe* și *Luncile s-au deșteptat.*

Cîntați, din manualul vostru, cîntecele *Înfloresc grădinile* și *Moara*, de același compozitor.

Sunetul și nota Do²

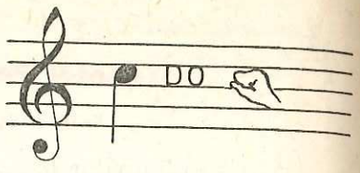

Ghicitoare

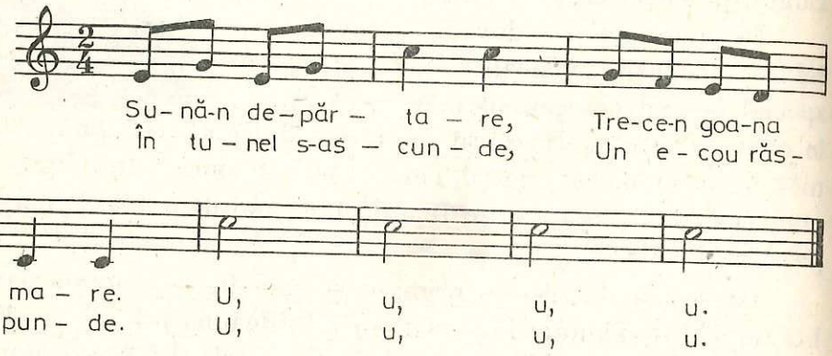

Ce sunet muzical *nou* se aude în melodia de mai sus?

Sunetul Do² (Do de sus) seamănă, ca intonație, cu sunetul Do (de jos), dar acesta se cîntă mai subțire. Nota Do² se scrie pe spațiul al treilea al portativului, cu codița în jos, la stînga ovalului.

Exerciții de intonație

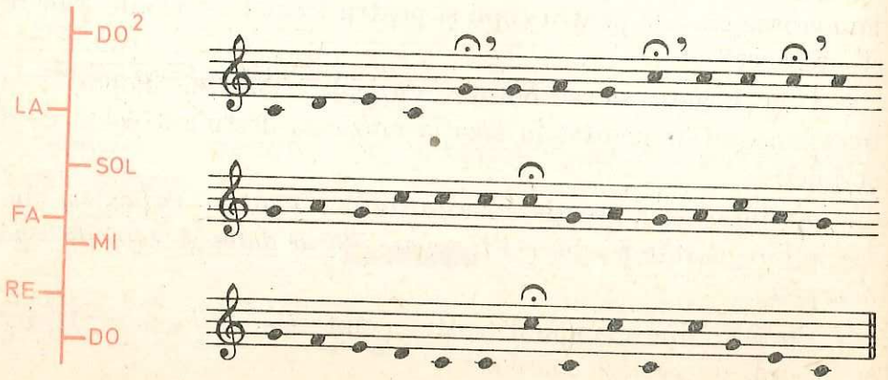

Cocoșelul

Versurile și muzica: *Ana Motora-Ionescu*

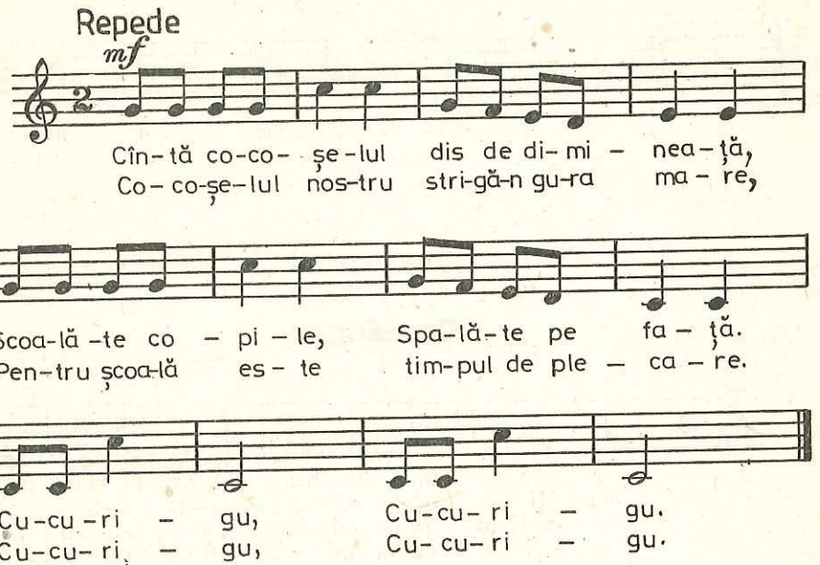

Cucu cîntă fericit

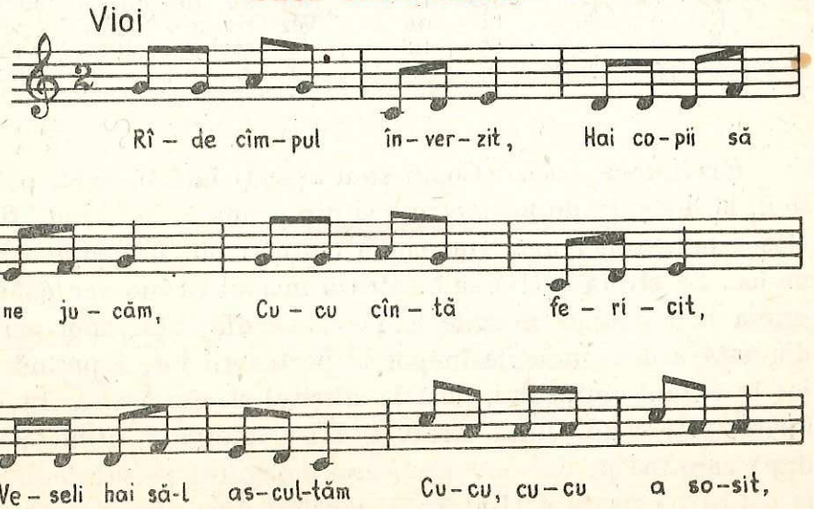

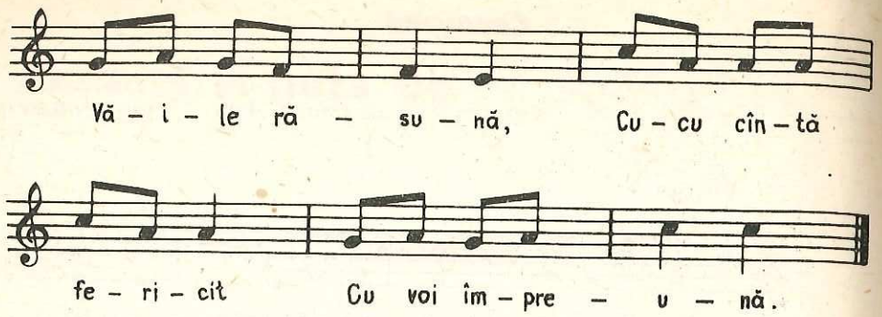

Joc muzical

Cu mingea

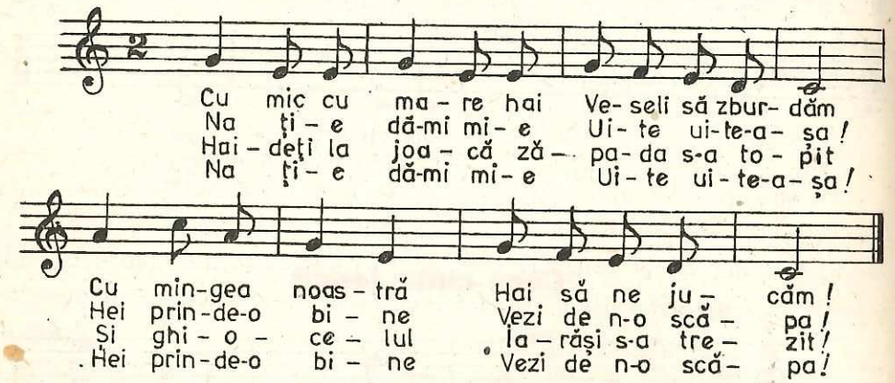

Explicarea jocului: Copiii stau așezați față în față, pe două linii, la distanță de un metru, cei din prima linie ținînd, fiecare, cîte o minge în mînă. Toți copiii cîntă strofa I, mergînd ritmic pe loc. La strofa a II-a se încetează mersul ritmic, iar copiii din prima linie aruncă mingile la perechile din față, apoi perechile din față aruncă mingile înapoi la partenerii lor, repetînd acest joc în ritmul cîntecului, pînă la sfîrșitul strofei a II-a. În continuare, toți copiii cîntă strofa a III-a, mergînd ritmic pe loc, după care începe din nou aruncarea mingilor, pe strofa a IV-a, la fel ca pe strofa a II-a. Jocul muzical poate fi repetat de mai multe ori, după plăcerea copiilor.

Melcul supărat

Din folclorul copiilor, după *G. Breazul*

Potrivit de repede

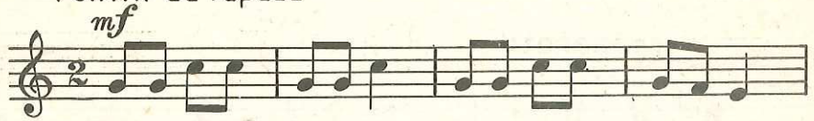

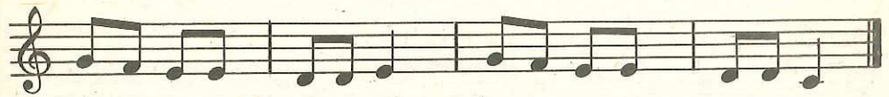

Muncă independentă în clasă

1. Scrieți cîte un rînd cu nota Do², după modelele de mai jos.

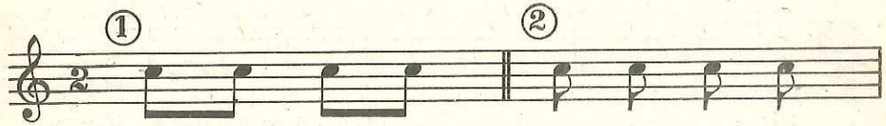

2. Continuați următoarea melodie, sub formă de întrebare și răspuns muzical (pe caiete)

Întrebare

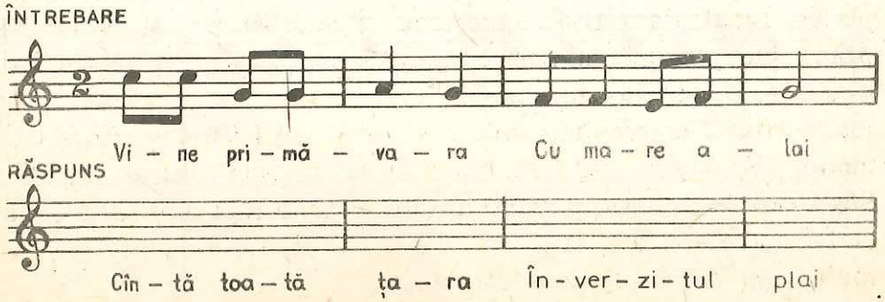

Doamna florilor

— după auz —

Versurile: *Cezar Bolliac* Muzica: *D. G. Kiriac*

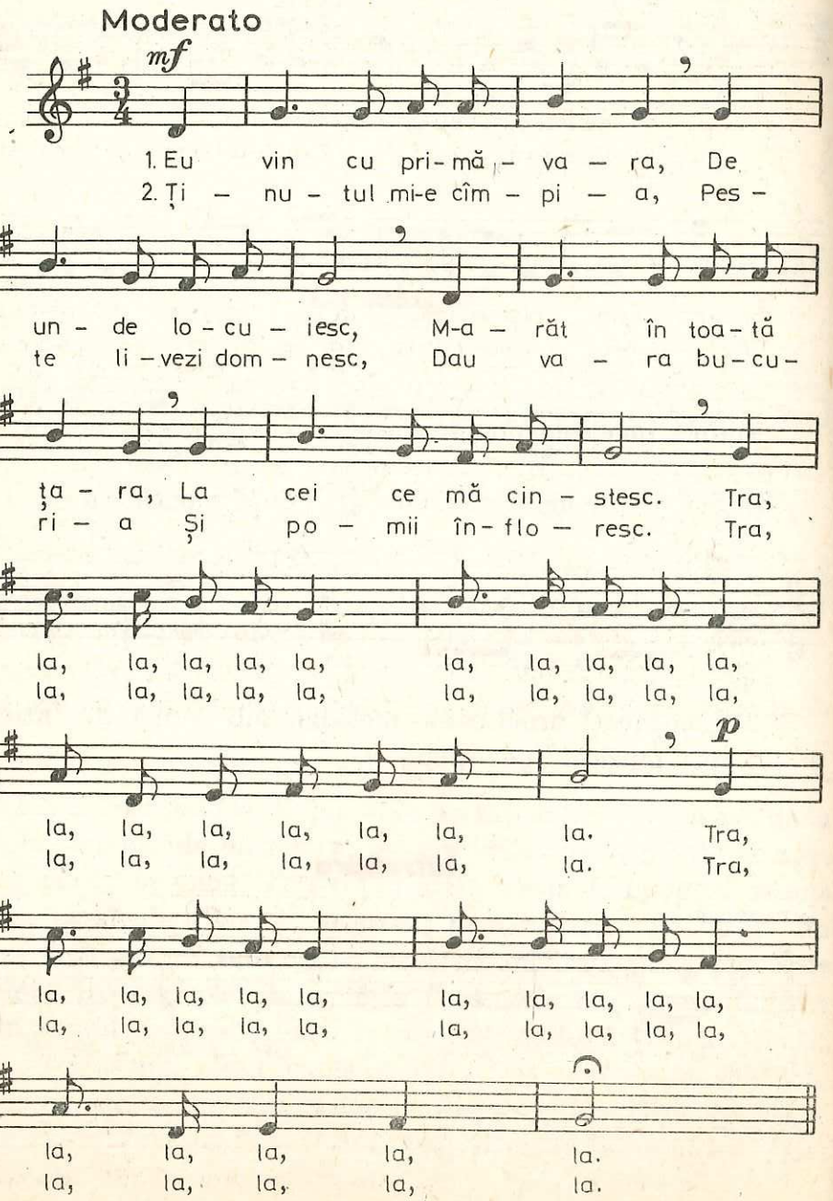

Sunetul și nota Si

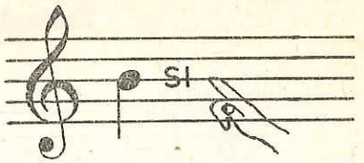

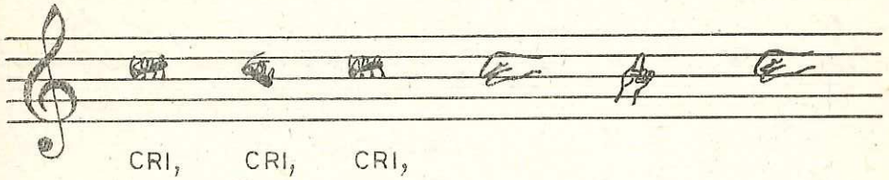

Greierușul

— Fragment —

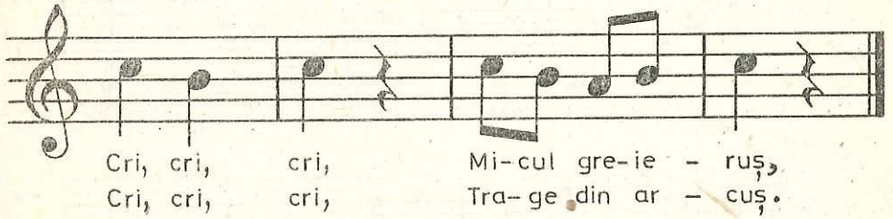

Ce sunet muzical nou întîlnim în cîntecul *Greierușul?*

Cîntînd, observăm că sunetul Si se intonează puțin mai jos decît Do². El se scrie pe linia a treia a portativului, cu codița în jos, la stînga ovalului.

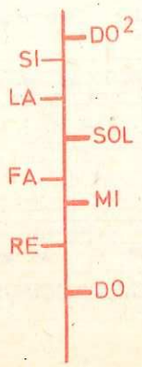

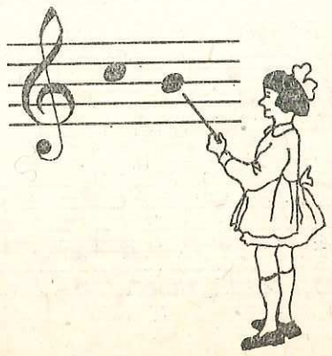

Exerciții de intonație

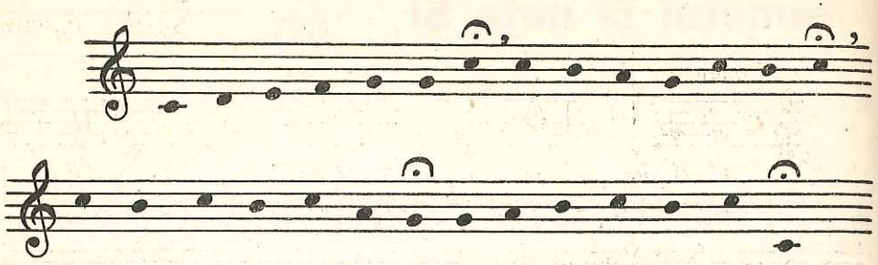

Greierușul

Muzica și versurile: *Ana Motora-Ionescu*

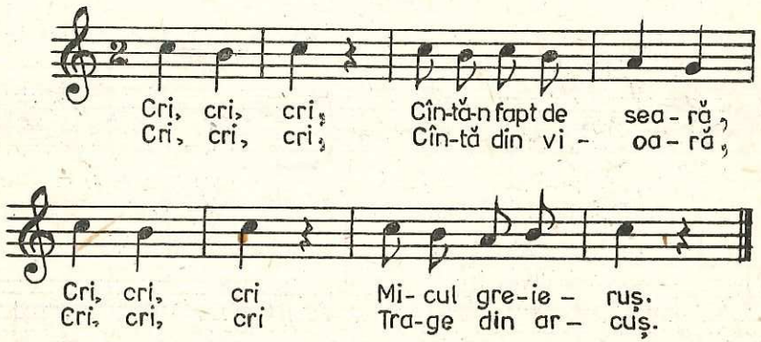

Cîntec de toamnă

Muzica: *Nicolae Lungu*

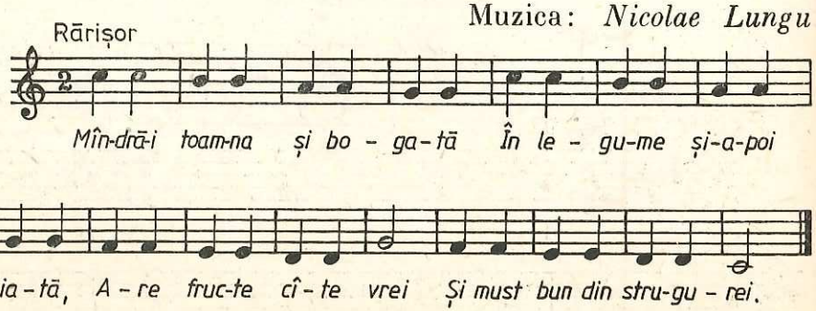

Pîrîiaș, pîrîiaș

Muzica: *Dimitrie Cuclin*

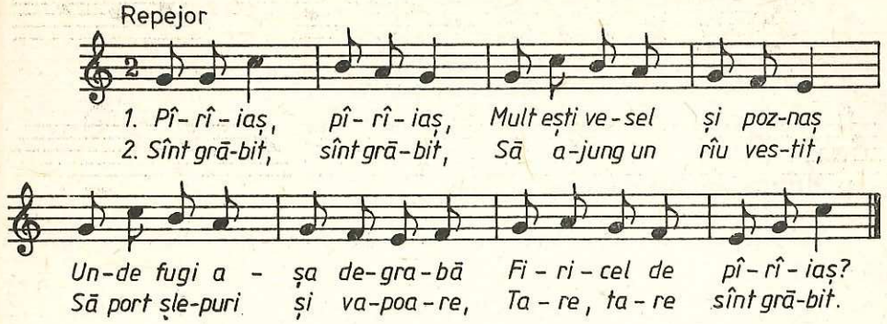

Iepuraș drăgălaș

Din folclorul copiilor

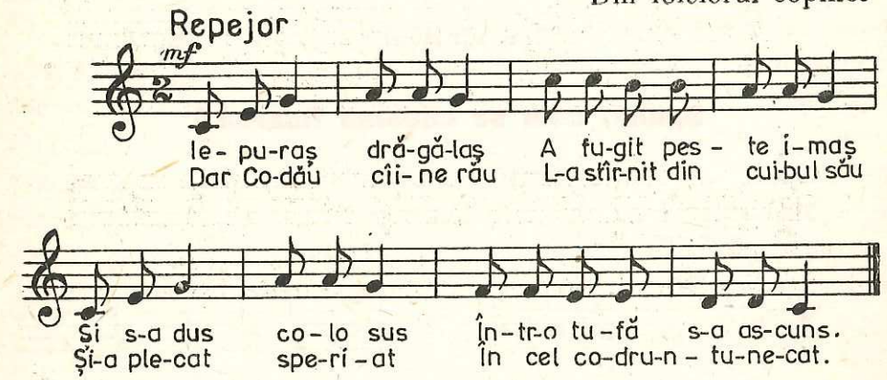

De ziua mamei

Versurile și muzica: *Ana Motora-Ionescu*

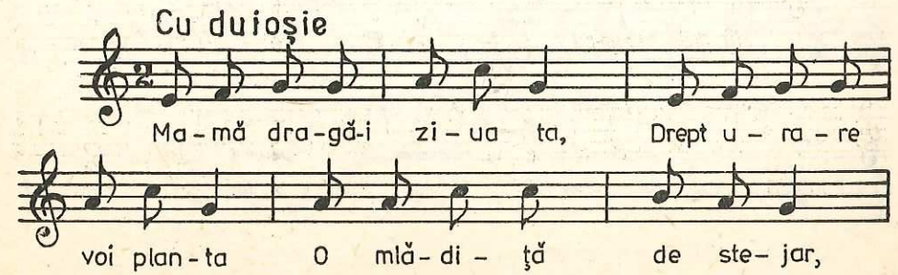

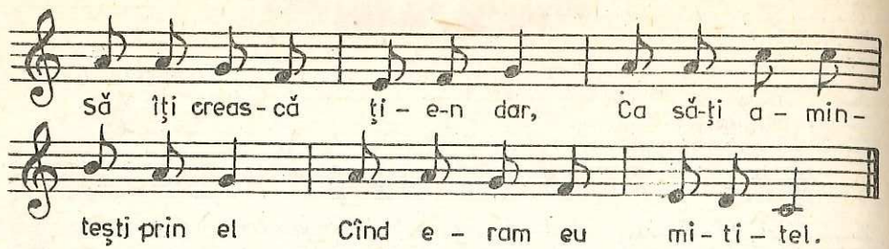

Muncă independentă în clasă

Scrieţi cîte o jumătate de rînd de note din fiecare model de mai jos:

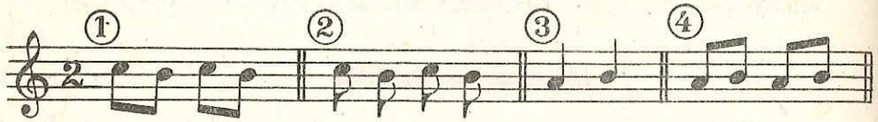

Joc muzical

Spune, cum se cheamă floarea?

— după auz —

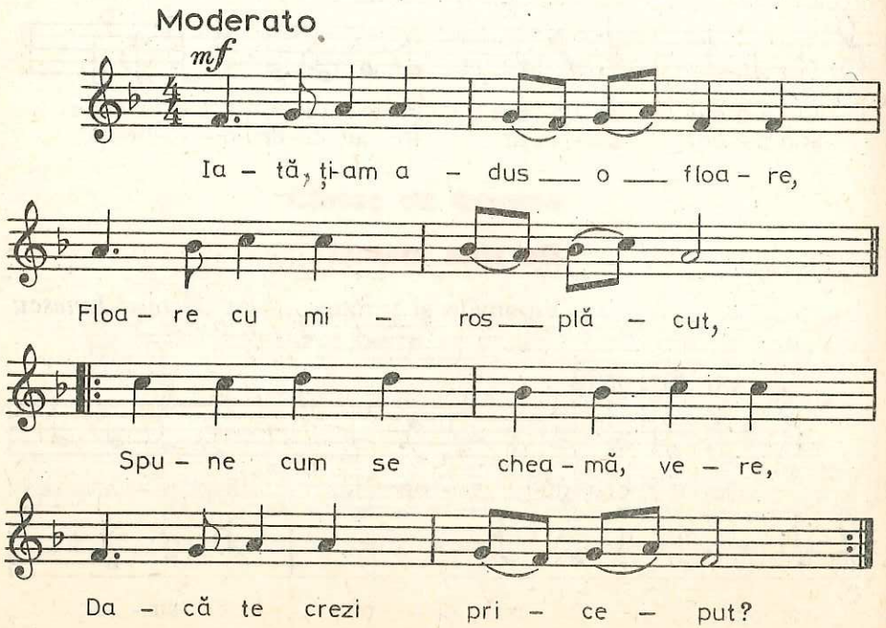

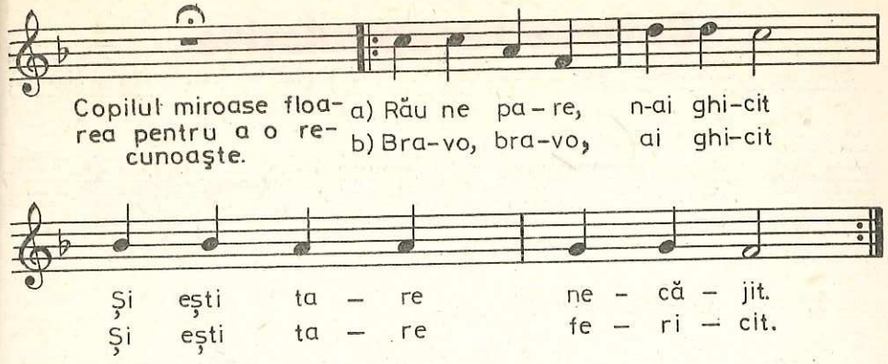

Explicarea jocului. Un grup de copii stau aşezaţi în cerc. Conducătorul jocului (profesor, învăţător sau elev) leagă la ochi pe „copilul-ghicitor", cu o batistă. Într-un anumit loc sînt aşezate diferite flori (sau plante), fără să fie văzute de copii.

Copiii din cerc încep să cînte cîntecul de mai sus, iar cînd ajung la versul „Spune, cum se cheamă floarea!?", conducătorul jocului ia una din florile pregătite mai dinainte şi o dă „copilului-ghicitor" s-o miroasă şi să-i spună numele, după miros. Dacă floarea este recunoscută de copilul legat la ochi, copiii din cerc cîntă: „Bravo, bravo, ai ghicit!" etc., iar dacă răspunsul este greşit, copiii din cerc cîntă: „Rău ne pare, n-ai ghicit!" etc.

Copiilor care recunosc florile după miros li se oferă în dar cîte una din florile recunoscute.

Cîntece recapitulative

Cîntec de primăvară

Liviu Comes

Vesel

Iar – nă, du – te-a-cum cu bi – ne, BĂTĂI DIN PALME
Mult do – ri – ta pri-mă – va – ră,

Pri – mă – va – ra vi – ne, vi – ne, BĂTĂI DIN PALME
Ne ju – căm din nou pe-a – fa – ră,

Ves – ti – to – rii au so-sit, În zăr – vo – iu-n –
Bi – ne, bi – ne ai ve–nit, Cu ca – i – șii

ti – ne – rit, Ves – ti – to – rii au so – sit,
în – flo – riți Bi – ne, bi – ne ai ve – nit,

În zăr – vo – iu-n – ti – ne-rit. BĂTĂI DIN PALME
Cu ca – i – șii în – flo – riți.

Drag mi-e jocul românesc

Din folclorul copiilor

Drag mi-e jo – cul ro – mâ – nesc,
Bi – ne de nu l-oi por – ni,
Nu te ui – ta la co – joc,

Dar nu știu cum să-l por-nesc. Hei! Tra la
Eu ru-și – ne oi pă – ți. Hei! Tra la
Ci te ui – tă cum mai joc. Hei! Tra la

la la la la la la la la la la.
la la la la la la la la la la.
la la la la la la la la la.

Lectură facultativă

Prietenul nostru, fluieraşul

Aţi văzut vreodată cioplindu-se un fluieraş din lemn de soc? Voi înşivă n-aţi cojit niciodată o ramură de salcie, la început de primăvară, ca să faceţi din coaja ei, în formă de tub, un fluieraş?

La ţară, ca şi la oraş, pretutindeni unde sălciile pletoase înverzesc primăvara, unde înfloreşte socul sau înfrunzeşte alunul, copiii de vîrsta voastră meşteresc cu briceagul, construindu-şi fluieraşe, care de care mai bune, pentru a se întrece, în cîntare, cu ciripitul păsărelelor.

De la fluieraşul copiilor şi pînă la cel al păstorilor e o cale destul de scurtă, numai că păstorul, în cele mai multe cazuri, este un adevărat artist, prin felul cum ştie să mînuiască acest instrument muzical atît de simplu.

Construit din lemn de alun, de frasin, răchită de munte, cireş, prun ori paltin, fluierul ciobănesc este de forma unui tub lung de 20—30 cm, cu 5—6 deschizături (găuri) şi cu un dop în partea de sus a tubului. Răspîndit pe întreg cuprinsul patriei, fluierul este cunoscut sub diferite denumiri.

Fluier i se spune în Oltenia şi Dobrogea.

Fluieră i se spune în Banat şi în unele părţi ale Transilvaniei.

Trişcă îi spun moldovenii şi transilvănenii din nord.

Un fluier mai mare este cunoscut sub numele de caval, răspîndit în special în Moldova.

Fluierul produce sunete foarte subţiri, pline de duioşie, atunci cînd doineşte şi pline de voioşie cînd, rîzînd, scoate sunete cristaline ce îndeamnă la joc. În ţara noastră sînt mulţi rapsozi populari care se întrec în măiestria cîntatului din fluier, exprimînd prin acest instrument popular, atît sentimente de jale — cînd spune că ciobanul şi-a pierdut oile — cît şi bucuria vieţii fericite.

Multe echipe de fluieraşi au cucerit premii de seamă în cadrul concursurilor artistice, organizate la noi în ţară şi peste hotare.

Prin îngemănarea (înmănuncherea) mai multor fluiere de diferite mărimi, meşterii au construit un instrument muzical cu şi mai mari posibilităţi de interpretare. Este naiul, care s-a impus în viaţa noastră artistică printre instrumentele muzicale de mare răsunet.

Din familia fluierului se trage întreaga familie a instrumentelor de suflat, pe care le auziţi în toate formaţiile instrumentale.

Pentru a înţelege cît de frumos cîntă copiii din fluier, construiţi-vă şi voi fluieraşe din lemn de soc sau din coajă de salcie, ori procuraţi-vă fluiere din lemn de alun sau de frasin.

Ascultaţi, pe bandă de magnetofon sau pe disc, echipe de fluieraşi, cîntînd piese muzicale populare.

Ascultaţi, de asemenea, piesa instrumentală *Ciocîrlia*, cîntată la nai.

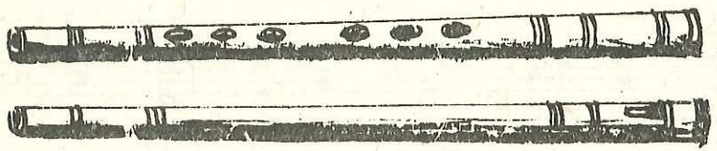

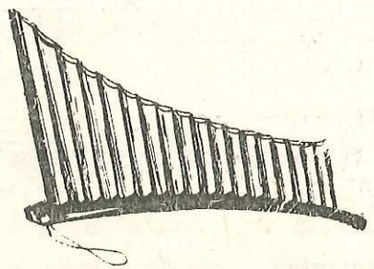

Repertoriul de cîntece

— după auz —

Țara mea

Versurile: *Crișan Constantinescu* Muzica: *Cornel Arion*

Andantino - moderato

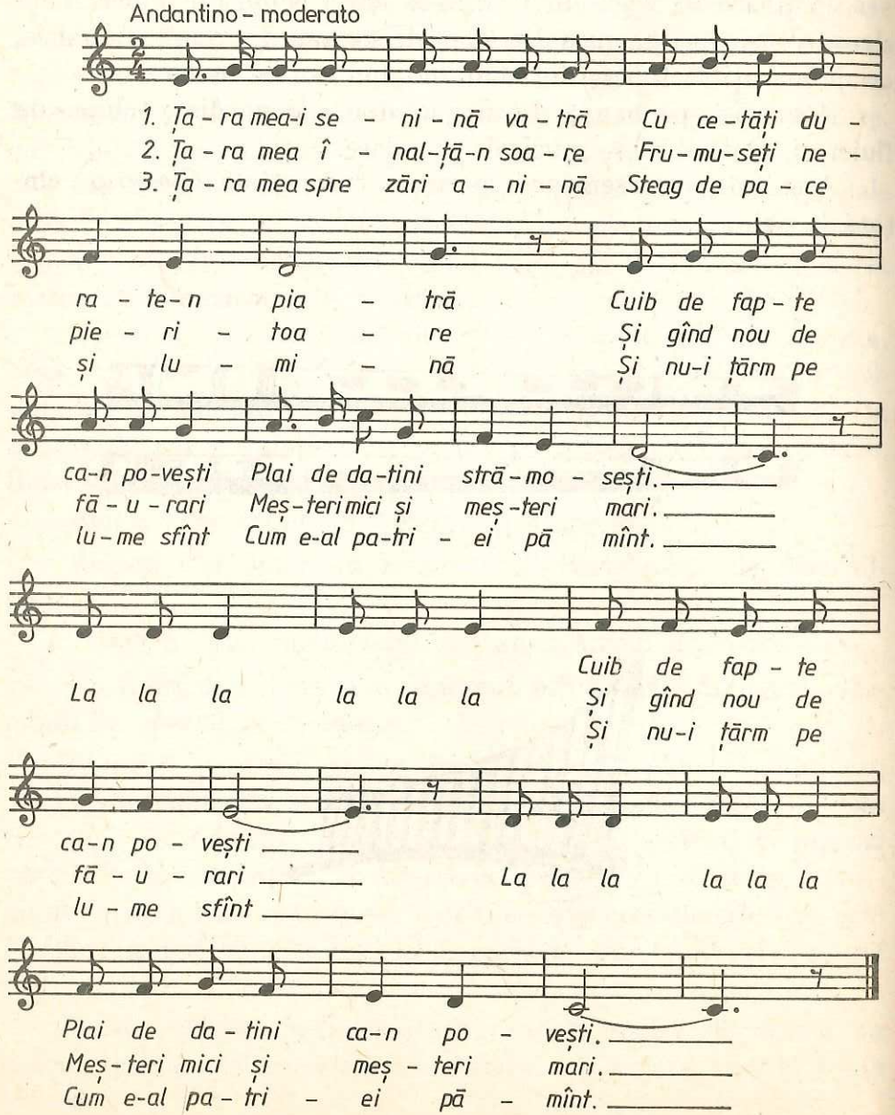

Imnul eroilor

Versurile: *I. Dormidont* Muzica: *Ionel Gh. Brătianu*

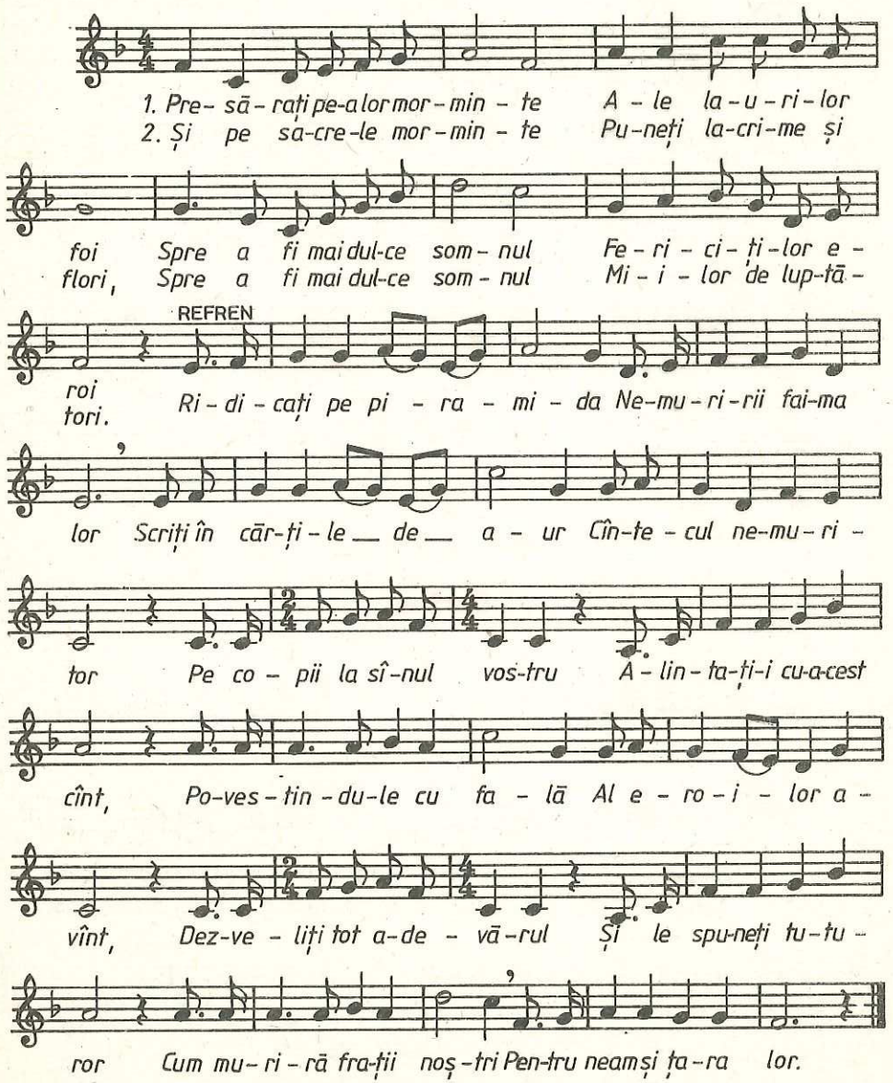

Clasa noastră

Versurile și muzica: *Alexandru Pașcanu*

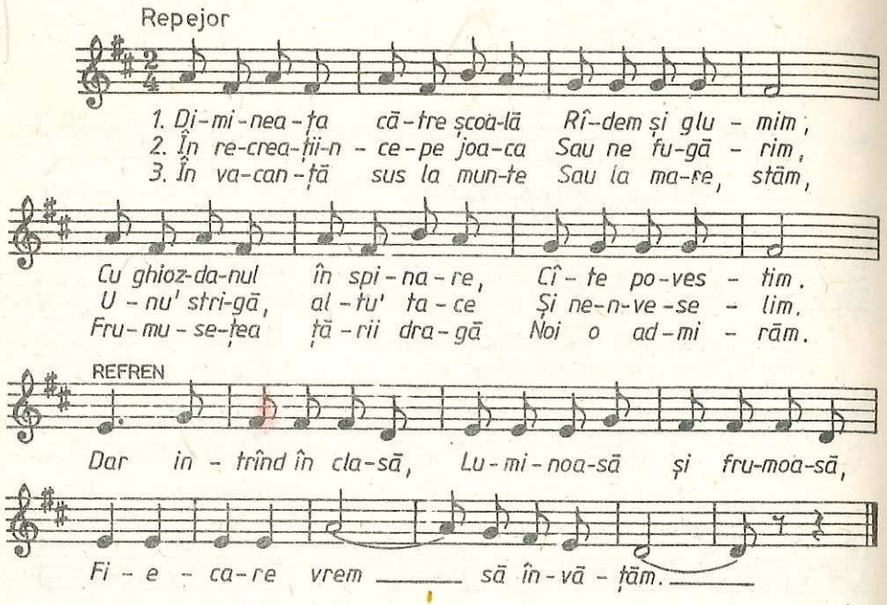

Cartea

Versuri: *Corneliu Stoica* Muzica: *Cornel Arion*

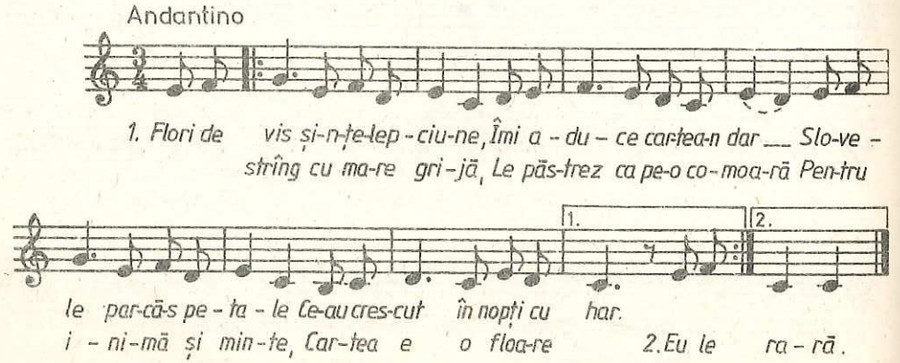

Chipul patriei

Versurile: *Georgeta Moraru* Muzica: după *George Enescu*

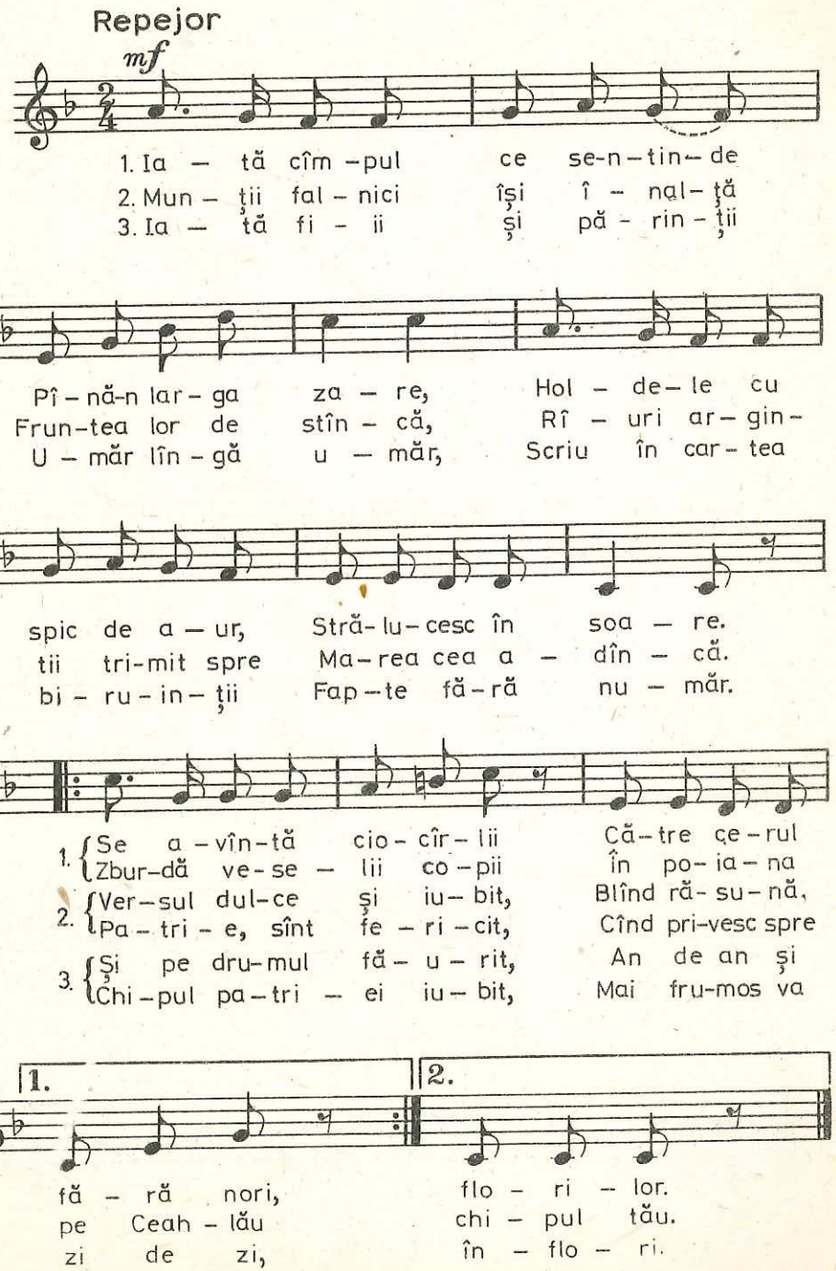

Vine, vine primăvara

Muzica: *N. Saxu*

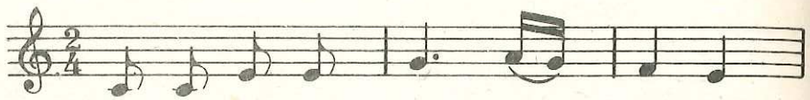

1. Vi – ne, vi – ne pri – mă – va – ra,
2. Creș – te, creș – te iar – ba ver – de,
3. Cu – cu, cu – cu stri – gă ta – re,

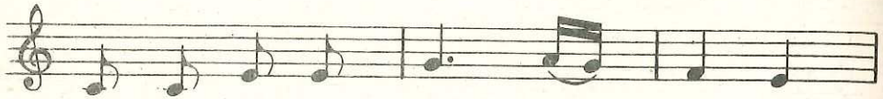

Se aș – ter – ne-n toa – tă ța – ra.
Cio – cîr – li – a-n nori se pier – de.
Pit – pa – la – cu-n lun – că sa – re.

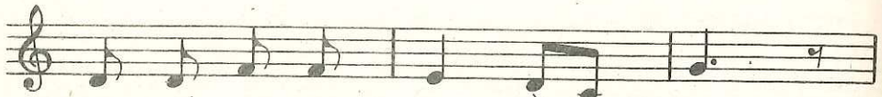

Flo – ri – ce – le pe cîm – pii,
Hai – de s-as – cul – tăm co – pii,
Mie – ii zbur – dă pe cîm – pii,

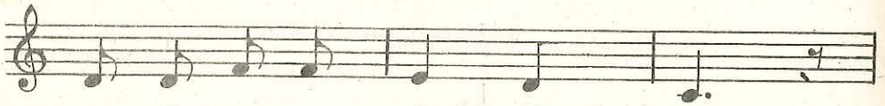

Hai să le-a – du – năm co – pii.
Al ei cîn – tec din cîm – pii.
Hai – de să-i ve – dem co – pii.

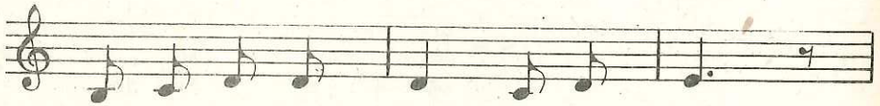

Tra, la, la, la, la, la, la, la.
Tra, la, la, la, la, la, la, la.
Tra, la, la, la, la, la, la, la.

Tra, la, la, la, la, la, la, la, la.
Tra, la, la, la, la, la, la, la, la.
Tra, la, la, la, la, la, la, la, la.

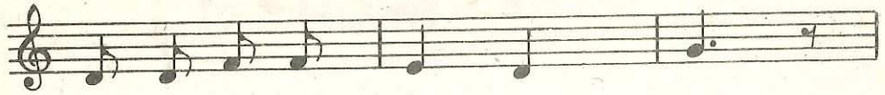

Flo – ri – ce – le pe cîm – pii,
Hai – de s-as-cul – tăm, co – pii,
Mie – ii zbur-dă pe cîm – pii,

Hai să le-a-du – năm, co – pii.
Al ei cîn – tec din cîm – pii.
Hai – de să-i ve – dem, co – pii.

Românașului îi place

Muzica: după *D. G. Kiriac*

Repejor

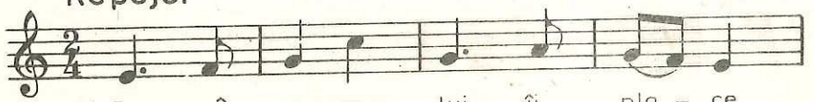

1. Ro – mâ – na – șu – lui îi pla – ce
2. Un – de sal – tă că – pri – oa – ra
3. De a – ce – ea lui îi pla – ce

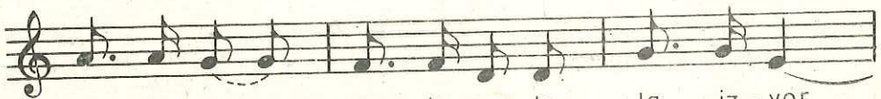

Sus la mun – te, sus la mun – te, la iz – vor ____
Scut că – tînd, ____ scut că – tînd de – vî – nă – tor, ____
Sus la mun – te, sus la mun – te, la iz – vor ____

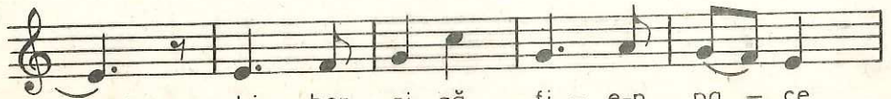

____ Li – ber și să fi – e-n pa – ce
____ Un – de bra-dul dă ră – coa – re
____ Li – ber și să fi – e-n pa – ce

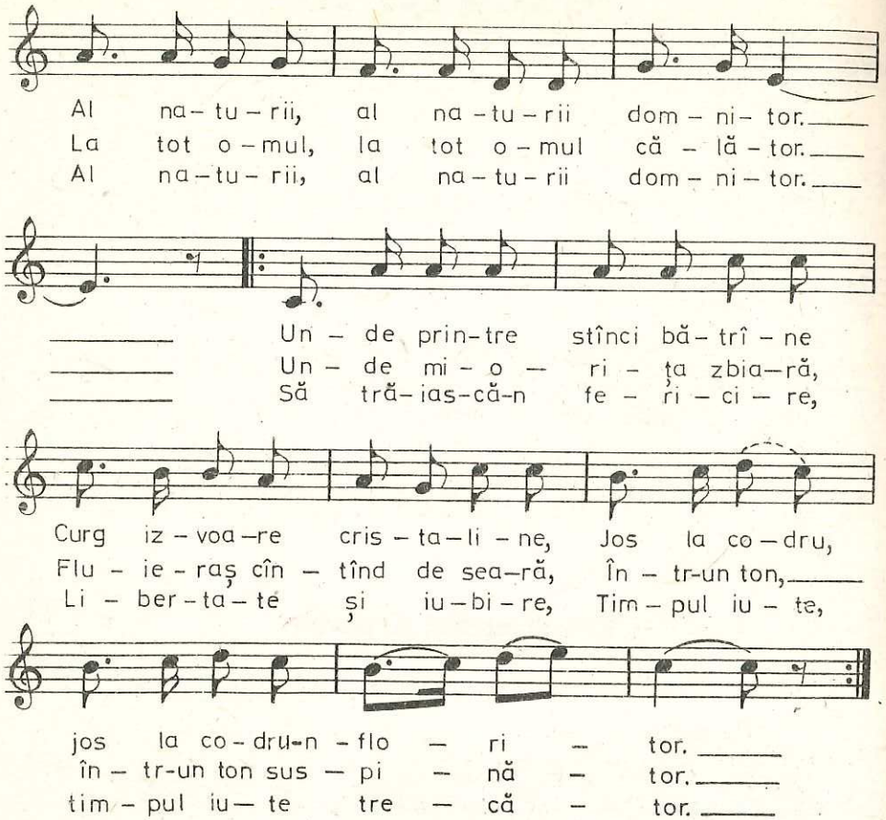

Moș Crăciun

Moderato

Muzica: *D.G. Kiriac*

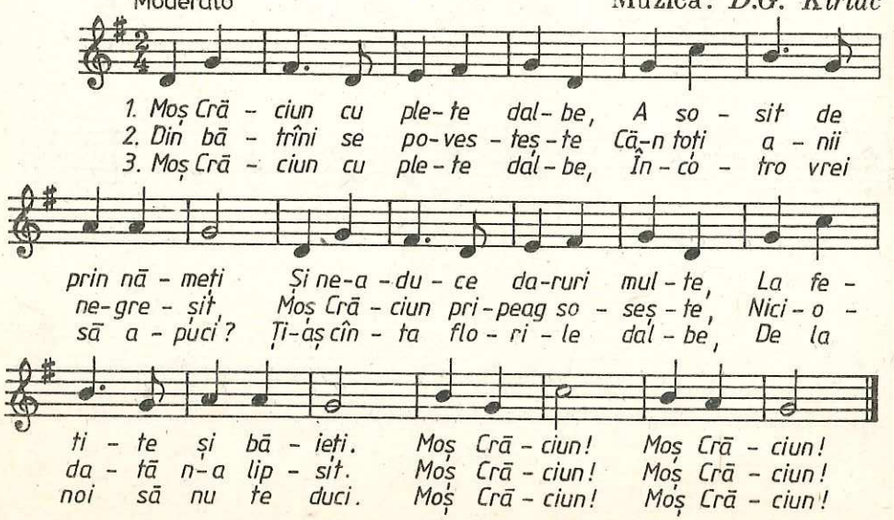

Bună dimineața la Moș Ajun

Muzica: *Alexandru Podoleanu*

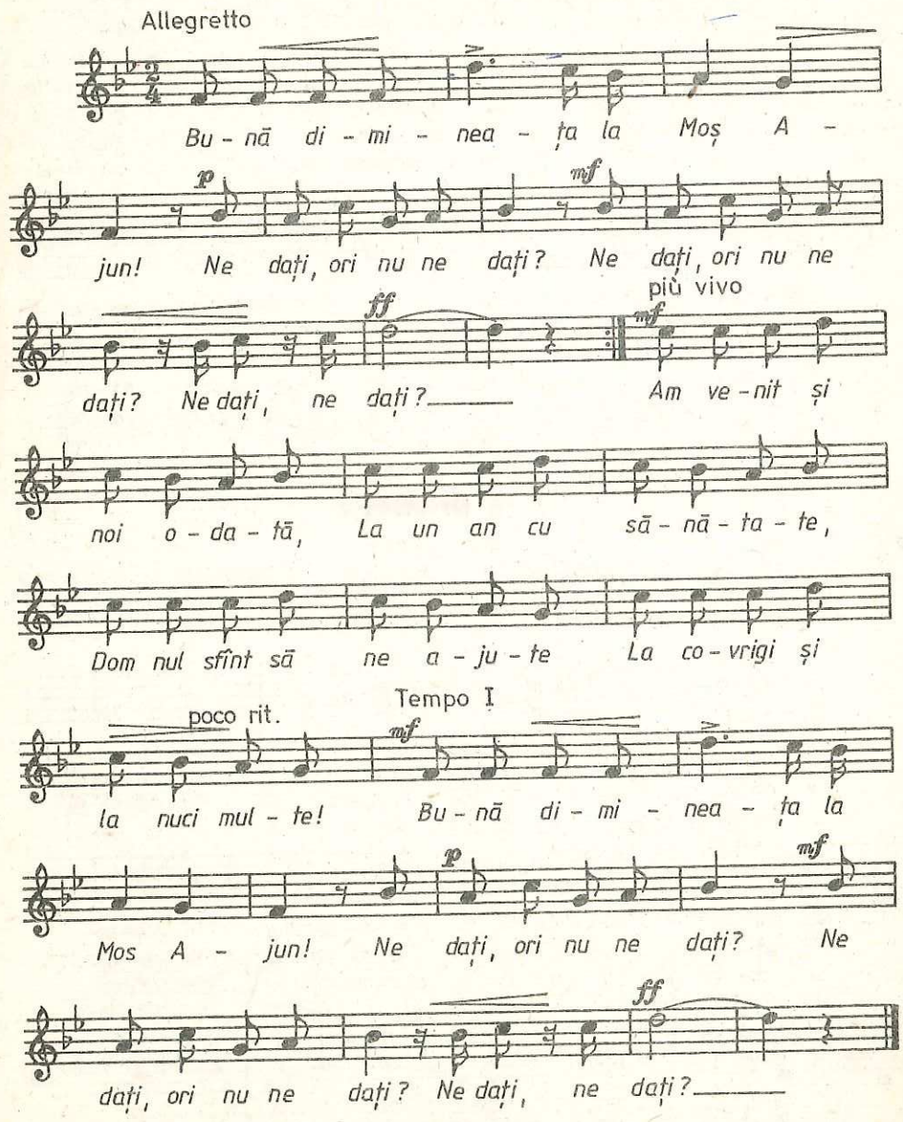

Cîntec de stea

Popular

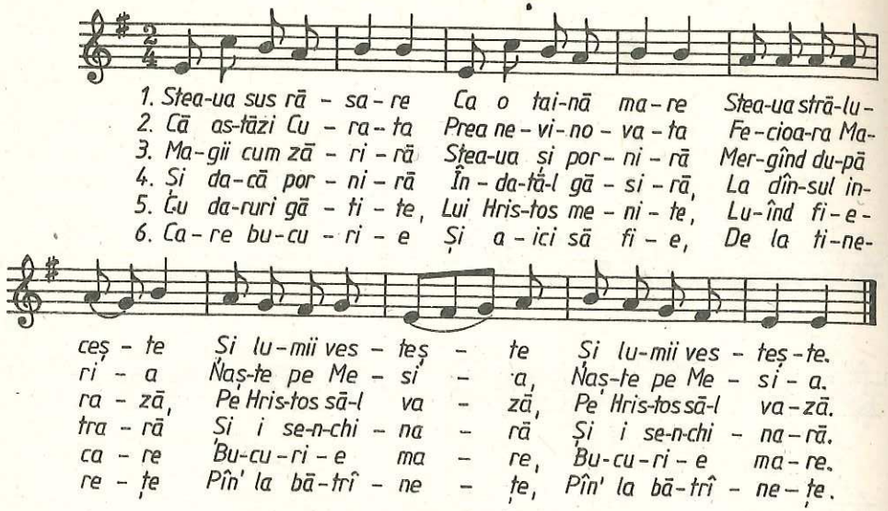

În drumeție

Versuri: *Nicușor Constantinescu* · Muzica: *Constantin Romașcanu*

Tempo de marș

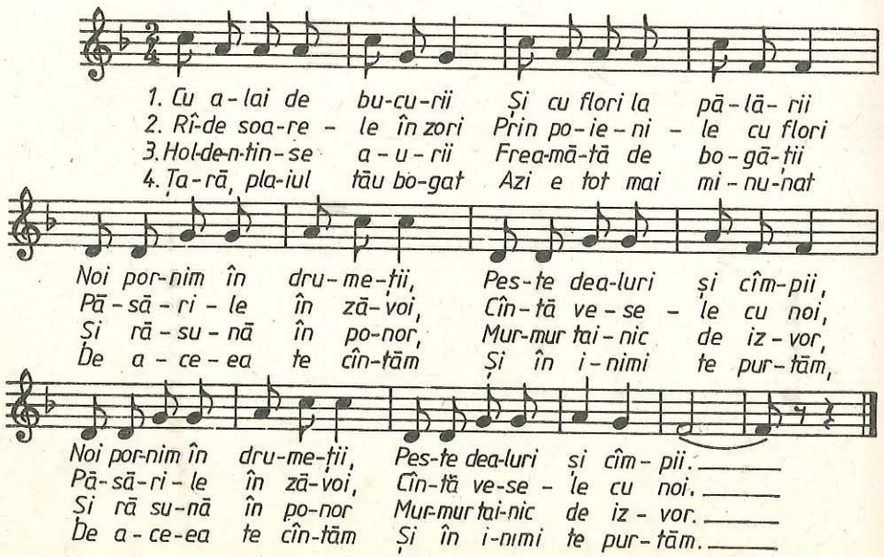

Marșul lui Iancu

după colecția *Timotei Popovici*

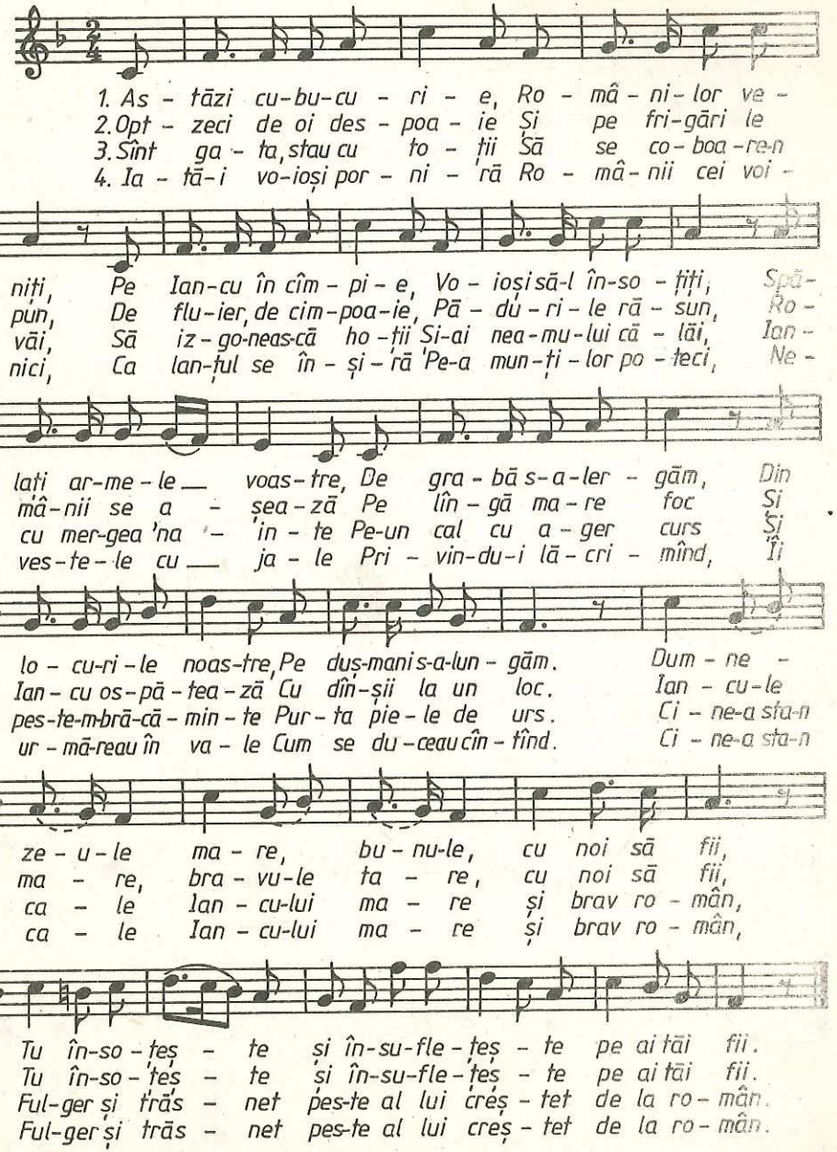

Scumpă țară românească

(facultativ)

Versurile: *G. Coșbuc* Muzica: *Marțian Negrea*

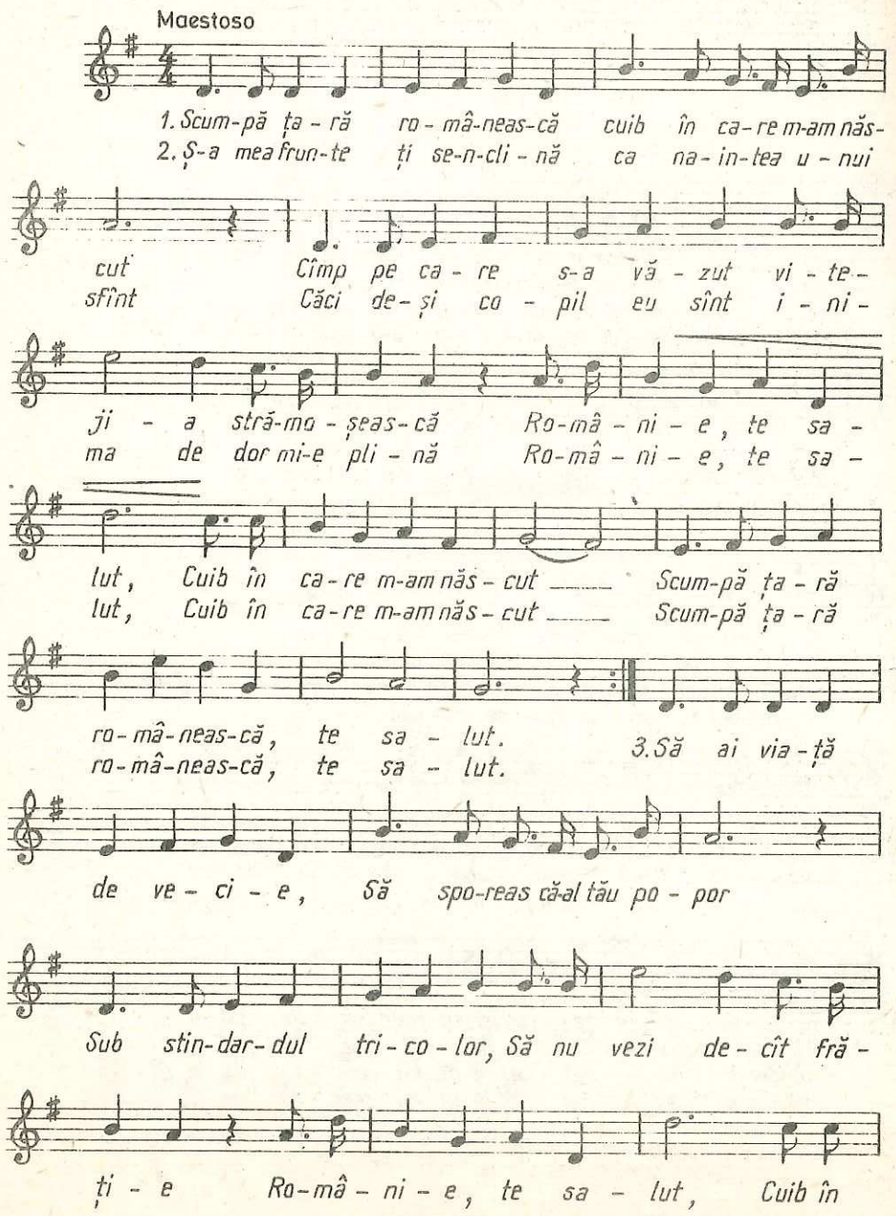

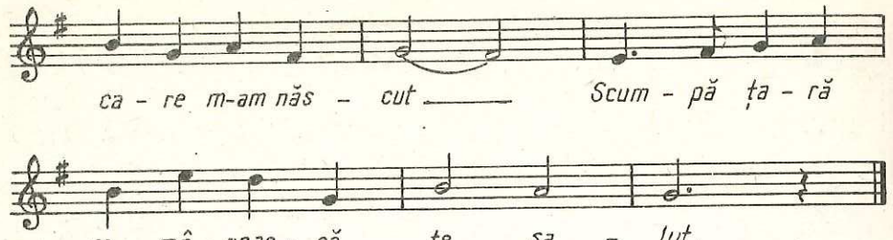

În tabără

— după auz —

(facultativ)

Versuri: *Georgeta Moraru* Muzica: *Alex. Pașcanu*

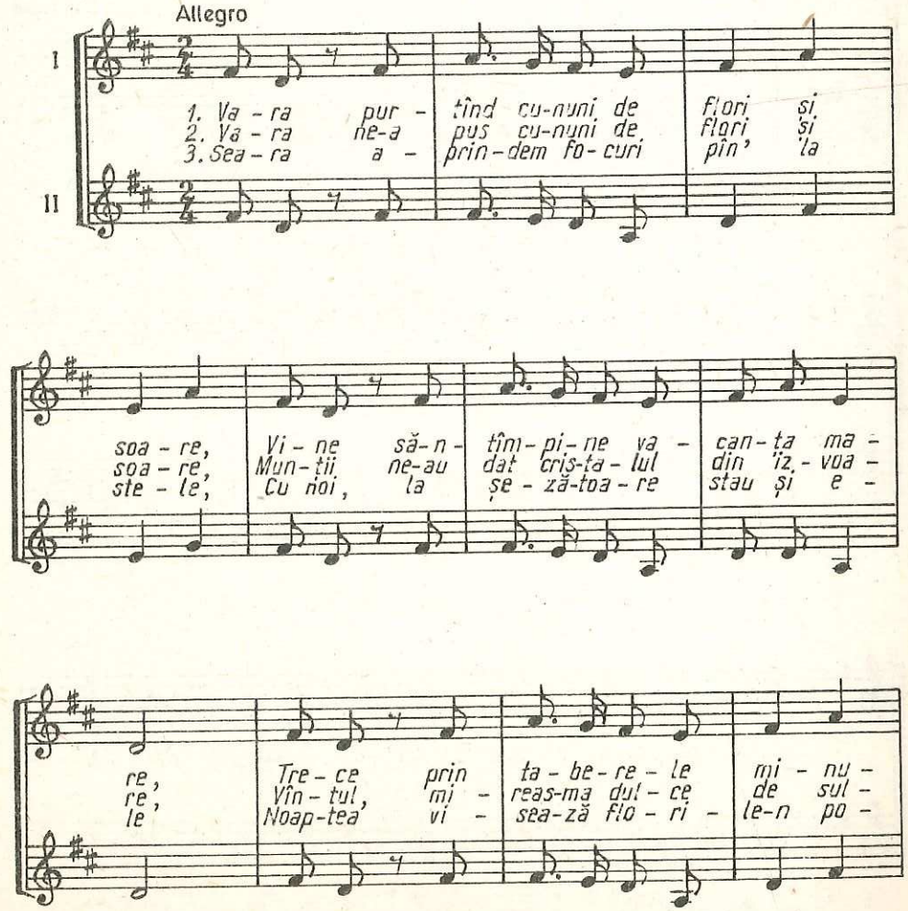

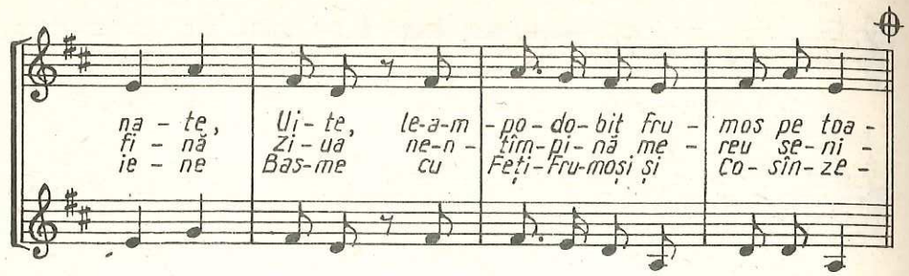

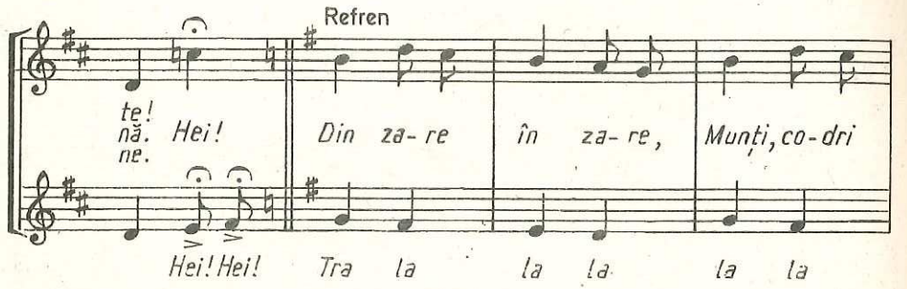

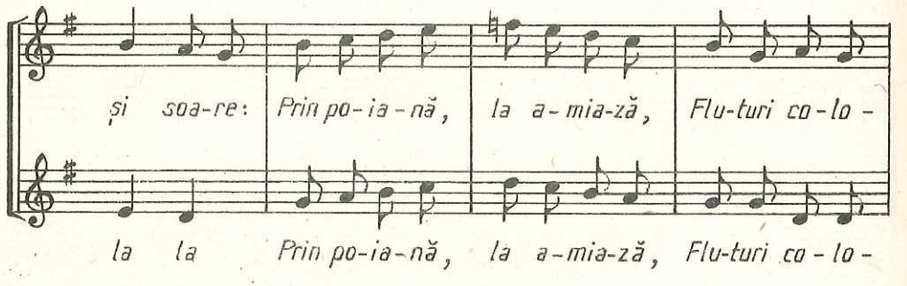

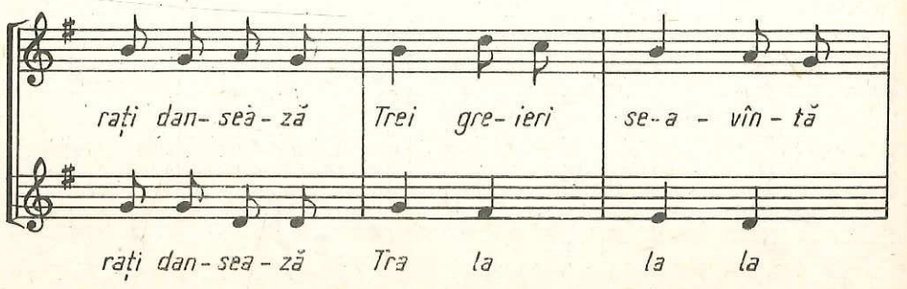

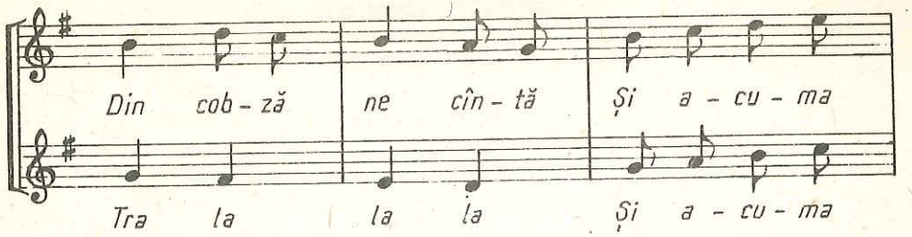

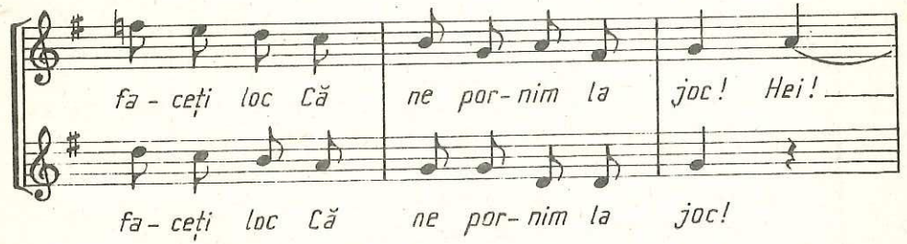

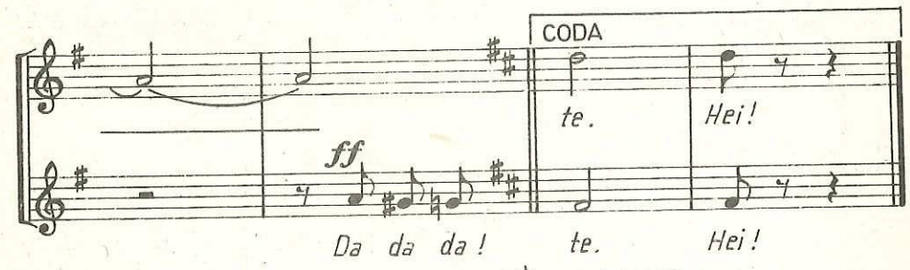

A patra oară se reia strofa I (D.C. al ⊕ e poi CODA)

Trandafir frumos

(colindă)

— după auz —

(facultativ)

Muzica: *Gh. Cucu*

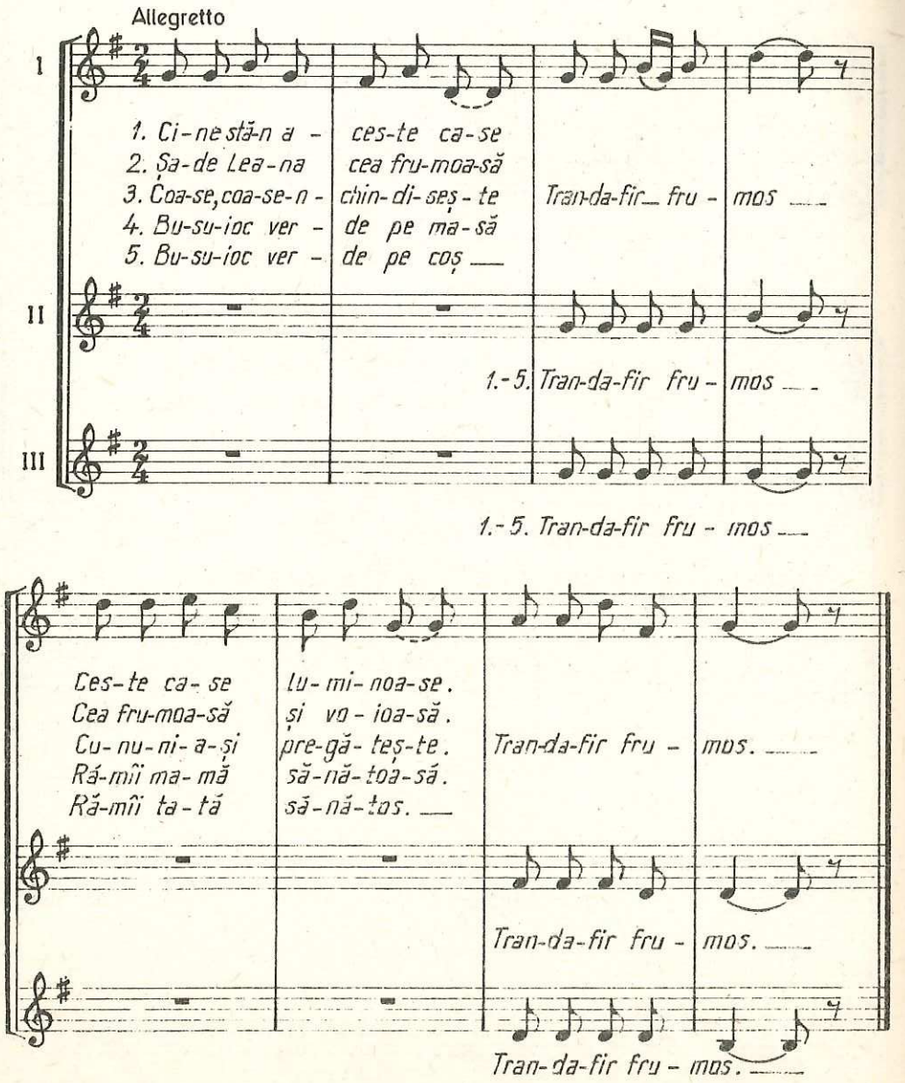

CUPRINS

Imnul de Stat al României 3
Tricolorul, de *Ciprian Porumbescu*, după auz 4
Românul, de *Ciprian Porumbescu*, după auz 5
Lectură facultativă *Ciprian Porumbescu* 6
Durata sunetelor muzicale 8
Durata de un timp 8
Durata de jumătate de timp 11
Lectură facultativă — Toboșar la șase ani, *Joseph Haydn* 16
Durata de doi timpi 18
Înălțimea sunetelor muzicale 22
Numărători melodice 25
Portativul — Cheia SOL 27
Sunetele și notele SOL-MI 28
Dorul strămoșesc, de *Marin Constantin*, după auz 32
Sunetul și nota LA 33
Eu sînt numai un copilaș, de *W.A. Mozart*, după auz 37
Lectură facultativă — *Wolfgang Amadeus Mozart* 37
Romanța — Melodie din „*Mica Serenadă*“ pentru orchestră de coarde de *W.A. Mozart* 40
Măsura de doi timpi 41
Accentul 41
Măsura de doi timpi 44
Măsura de doi timpi, cu diferite durate 48
Nume scump și nume drag, de *A. Motora Ionescu* 54
Sunetul și nota DO 56
Limba românească, de *Ion Cartu* — după auz 59
Joc muzical — Dacă vesel se trăiește 60
Sunetul și nota RE 61
Lectură facultativă — Călătorie în lumea viorii 64
Brăduleț, brăduleț, de *Ana Motora Ionescu* — după auz 65
Florile dalbe, de *Timotei Popovici* — după auz 66
Sunetul și nota FA 67
Sorcova — melodie populară 70
Plugușor cu șase boi — melodie populară 71
Pauza de un timp 73
Hora Unirii, de *Alexandru Flechtenmacher* pe versuri de *V. Alecsandri* 76
Flori pentru mama, de *Temistocle Popa* 77

Pauza de jumătate de timp 78
Lectură facultativă — *Timotei Popovici* 81
Sunetul și nota DO² 82
Joc muzical — cu mingea 84
Doamna florilor, de *D.G. Kiriac* — după auz 86
Sunetul și nota SI 87
Joc muzical — Spune cum se cheamă floarea? 90
Cîntece recapitulative 92
Lectură facultativă — Prietenul nostru, fluierașul 94
Repertoriu de cîntece — după auz 96
Țara mea, de *Cornel Arion* 96
Imnul eroilor, de *Ionel Brătianu* 97
Clasa noastră, de *Alexandru Pașcanu* 98
Cartea, de *Cornel Arion* 98
Chipul patriei, după *George Enescu* 99
Vine, vine primăvara, de *N. Saxu* 100
Românașului îi place, de *D. G. Kiriac* 101
Moș Crăciun, de *D. G. Kiriac* 102
Bună dimineața la Moș Ajun, de *Alexandru Podoleanu* 103
Cîntec de stea — Popular 104
În drumeție, de *Constantin Romașcanu* 104
Marșul lui Iancu — din colecția *Timotei Popovici* 105
Scumpă țară românească, de *Marțian Negrea* 106
În tabără, de *Alex. Pașcanu* 107
Trandafir frumos (colindă), de *Gh. Cucu* 110
Cuprins 111

Nr. colilor de tipar: 7
Bun de tipar: 07.03.1990

Com. 90339/36075
Combinatul Poligrafic
București
ROMÂNIA